

Oslo

POLITIET
OSLO POLITIDISTRIKT

Barne- og ungdoms- kriminaliteten i Oslo

Rapport basert på data fra 2019

SALTO

SAMMEN LAGER VI ET TRYGT OSLO

Innhold

Sammendrag	5
Innledning og metode	9
Rapportens formål og avgrensninger	9
Datagrunnlag	9
Begrensninger i datamaterialet og rapporten	10
Den registrerte kriminaliteten blant barn og unge i Oslo	13
Overordnet kriminalitetsbilde for barn og unge i Oslo	13
Kriminalitetsutvikling under 18 år fordelt på kjønn og aldersgrupper	16
Kriminalitetsutvikling unge voksne 18 til 22 år	22
Geografisk fordeling og utvikling	25
Utvalgte lovbruddskategorier	31
Vold	31
Vinning	48
Narkotika	53
Rus og utvikling i sentrum	57
Russituasjonen blant unge i Oslo	57
Unge i utsatte miljøer i Oslo sentrum	59
Kriminalitetsregistreringen i det geografiske sentrum av Oslo	61
Barn- og unge som begår gjentatt kriminalitet	65
Unge voksne med gjentatt kriminalitet 18-22 år	68
Fra gjentatt kriminalitet til kriminelle karrierer	68
Hvordan skal vi forstå utviklingen i ungdomskriminalitet?	71
Grunnleggende forståelse av ungdomskriminalitet	71
Subjektive forståelser møter strukturelle skjevheter	72
Skjev fordeling av beskyttelses- og risikofaktorer, en delt by	75
Avslutning	76
English summary	79
Litteraturoversikt	84

Sammendrag

Det er verdt å merke seg at de aller fleste ungdommene i Oslo er lovlydige. I 2019 ble i underkant av 3 % av byens barn og unge mellom 10 og 17 år registrert med kriminalitet. Det betyr at mer enn 97 % av dem IKKE ble det. Andelen steg svakt fra 2018, men har holdt seg over 97 % de siste ti årene. Ungdomsbefolkningen øker, og andelen barn og unge registrert med kriminalitet er mer stabil enn de senere års økning i antall anmeldelser kan gi inntrykk av. De aller fleste barn og unge i Oslo er lovlydige, også målt for mindre aldersgrupper og i ulike deler av byen.

Den registrerte kriminaliteten i aldersgruppen 10–17 år har likevel hatt en tydelig stigende tendens siden 2015, og i 2019 ble 1517 personer i aldersgruppen 10–17 år registrert som mistenkte i 2470 ulike anmeldelser. Dette var en økning fra 1334 personer i 2293 anmeldelser i 2018.

Målt per 1000 i aldersgruppen 10–17 år var antall mistenkte høyere i 2019 enn i 2018, men lavere enn i 2017. Antall anmeldelser per 1000 innbyggere i 2019 var høyere enn i perioden 2011–2018.

For aldersgruppen 10–17 år var økningen i 2019 preget av gutter 15–17 år og/eller lovbrudd begått av flere i fellesskap. Barn- og unge som blir registrert for gjentatt kriminalitet preger også totalbildet i stor grad, da disse er registrert i nesten halvparten av anmeldelsene i 2019.

For aldersgruppen 18–22 år har registreringen av antall mistenkte personer og anmeldelser vært relativt stabil siden 2015. I 2019 ble det registrert 2211 mistenkte personer i 4705 ulike anmeldelser. Målt per 1000

i aldersgruppen var antallet i 2019 for begge målinger likevel lavere enn noe annet år i perioden 2005–2018.

Økning i fysisk vold, massevold og lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner

Det var en økning i registrert fysisk vold blant barn og unge under 18 år i 2019. Det har vært en økning hvert år siden 2013, og økningen har vært tydeligst de tre siste årene. Økningen i 2019 var størst i aldersgruppen 15–17 år. For dem under 15 år var det kun en mindre økning. En av faktorene som bidrar til økningen, er antall anmeldelser der flere mistenkte i aldersgruppen var involvert. Målt per 1000 innbygger i aldersgruppen, var registreringen i 2019 nesten på høyde med 2007, som var det året med høyest registrering av fysisk vold i perioden 2005–2019. Det har også vært økning i anmeldelser der fornærmede endte opp med skade. Denne økningen gjelder imidlertid kun mistenkte gutter 15–17 år i 2019.

Antall lovbrudd der offentlige tjenestepersoner anmeldte å ha vært utsatt for vold, trusler, hindring eller forulemping av mistenkte 10–17 år, økte også fra 2018 til 2019. Et stort flertall av disse lovbruddene skjedde mot politiet. Økningen i registreringen gjaldt også her primært gutter 15–17 år. Av de fire kategoriene var det størst økning for forulemping, mens hindring og trusler økte noe mindre. Den registrerte fysiske volden mot offentlige tjenestepersoner økte ikke i 2019 og har vært stabil de siste tre årene, men det knytter seg noe usikkerhet til registreringen. Økningen er dominert

av ungdom som begår gjentatt kriminalitet, og viser et økende antall konfliktepisoder mellom politi og marginalisert ungdom.

Antall registrerte lovbrudd for trusler har økt markant de fire siste årene. Det er også en liten økning fra 2018 til 2019. De to siste årene var antall registrerte lovbrudd for trusler på sitt høyeste i perioden 2005–2019. Økningen siste år dreide seg spesielt om utviklingen for gutter 10–14 år. 2019 var også året med flest trusler med kniv/andre skarpe gjenstander. Økningen til 50 ulike anmeldelser i 2019 fordeler seg både på gutter 10–14 år og gutter 15–17 år. Økningen indikerer at det i noen ungdomsgrupper er blitt vanligere å bære og true med kniv.

For aldersgruppen 18–22 år var det i 2019 nedgang i registreringer både for fysisk vold, lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner, trusler og trusler med kniv.

Ran

Antall registreringer for ran begått av personer under 18 år steg noe fra 2018 til 2019, etter en kraftig økning året før. For 2019 var det som i 2018 143 mistenkte personer, mens antall anmeldelser for ran disse var registrert i økte fra 93 til 103. Registreringen for ran er avhengig av både anmeldelsestilbøyelighet, politiets etterforskning og kunnskap om unge som begår kriminalitet. Økning i antall registrerte ran for aldersgruppen er ikke ensbetydende med økning i antall ran de reelt var involvert i. Ranene i 2019 fordelte seg jevnere i bydelene enn i 2018, men som i 2018 ble mange ran begått i forbindelse med kollektivtransport – oftest på kveldstid og gjerne utført av flere ungdommer sammen.

For aldersgruppen 18–22 år har registreringer for ran de siste årene vært klart lavere enn for de under 18 år. Antallet har ligget på omkring 50 anmeldelser de fire siste årene.

Kontroll av ungdom og registrert kriminalitet

Private sikkerhetsselskaper og politiet er de som oftest avdekker og anmelder henholdsvis butikkyveri og narkotikalovbrudd. Deres fokus, satsningsområder og

strategier varierer. Et økt antall anmeldelser kan være positivt da flere forhold avdekkes, samtidig kan økt registrering gi inntrykk av at den faktiske kriminaliteten øker uten at det nødvendigvis er tilfelle.

Antall butikkyverier har lenge utgjort mesteparten av registreringer av kriminalitet for jenter under 18 år, men også for gutter 10–14 år har butikkyveri i flere år utgjort en stor andel av total registrert kriminalitet. Etter et svært høyt antall anmeldelser i 2017 har antall anmeldte butikkyveri blitt redusert to år på rad til 402 anmeldelser og 412 ulike mistenkte personer i 2019. Det er mest reduksjon i anmeldelser fra dagligvarebransjen og klesbutikker.

Økningen i registreringer for narkotikalovbrudd har vært betydelig siden bunnpunktet i 2015. Det har vært en liten nedgang i registreringer fra 2018 til 2019, men overordnet har det vært en stabil registrering siste tre år, og nivået siste tre år var høyere enn ellers de siste 10 årene.

Narkotikaregistreringen viser en svært stor skjevhet sammenlignet med selvrapporteringsundersøkelsen Ung i Oslo. Skjevheten gjelder både få registrerte jenter og den geografiske fordelingen av narkotikaanmeldelser i Oslo. Rapporten legger til grunn at skjevheten bunner i skjev fordeling av hvilke ungdommer som blir kontrollert av politiet. Politiblikket og publikumsblikket gjør at kontrollen retter seg mot gutter som er synlige i det offentlige rom. Siden trangboddhet og fattigdom er skjevt fordelt i Oslo ny gir dette en sosial systematisk skjevhet før politiets strategier og satsningsområder sannsynligvis forsterker skjevheten.

For aldersgruppen 18–22 år var det en svak økning for butikkyveri i 2019, men nivået siste fire år er stabilt. For narkotikalovbrudd var det ingen endring fra 2018 til 2019, men registreringer for disse to årene ligger klart lavere enn de foregående årene.

Økt cannabisbruk blant unge

Selvrapporteringsundersøkelsen Ung i Oslo viste også at det fra 2015 til 2018 har vært en klar økning i bruken av cannabis blant skoleungdom i Oslo. Økningen i både bruk og tilgjengelighet av cannabis bekreftes også i

KoRus Oslo sin siste rustrendanalyse fra 2019. I tillegg viser SaLTo-nettverket i 2020 til at holdningen til bruk av cannabis er blitt mer liberal de senere årene.

SaLTo-nettverket rapporterer om få unge som bruker andre rusmidler enn alkohol og cannabis. Tilbakemeldingen er at flertallet av ungdommene som prøver eller bruker rusmidler gjør dette samtidig som de har et høyt funksjonsnivå, og det kan se ut til at kun et fåtall har en avhengighetsproblematikk. Ansatte i SaLTo-nettverket sier at det kun er en liten andel som har behov for oppfølging i hjelpeapparatet. Derimot anses de som oppsøker hjelp for rusmisbruk å ha utfordringer på flere områder. Nyere forskning på datagrunnlaget til Ung i Oslo viser at den økte bruken av cannabis ikke tilsier noen normalisering av cannabisbruk, men en økende bruk av cannabis blant ungdom med ulike psykososiale problemer.

Økning av barn og unge i Oslo sentrum og i de åpne rusmiljøene

Uteseksjonen konstaterte i 2019 en økning i antall unge personer som de registrerte å være i kontakt med. Økningen var størst for de under 18 år, og aller størst i gruppen under 15 år. Dette vises bla gjennom at antall barnevernsmeldinger Uteseksjonen skrev på de under 18 år økte fra 68 i 2018 til 172 i 2019. Økningen i 2019 har også bakgrunn i at Uteseksjonen i 2019 drev noe feltarbeid utenfor Oslo sentrum, slik at tallene for de ulike årene ikke er direkte sammenlignbare. Det ble likevel påtruffet langt flere mindreårige i de åpne rusmiljøene i 2019 enn de to foregående årene.

De fleste unge som oppholder seg i Oslo sentrum er der for å treffe venner og for å drive med aktiviteter det ikke er knyttet spesiell bekymring til. Samtidig er unge også involvert i ulike aktiviteter i utsatte sentrumsområder hvor rus og kriminalitet inngår. Ungdomsmiljøene samles i stor grad ved Oslo Sentralstasjon og områdene rundt. Aldersmessig er hovedvekten av ungdommene som oppholder seg på Oslo Sentralstasjon og områdene rundt mellom 13 og 16 år. Det er store ulikheter blant disse ungdommene. Noen er svært kreative og ressurssterke, mens andre har behov for ulik type hjelp.

Unge som begår gjentatt kriminalitet

Som i de foregående tre år var det også i 2019 en økning i antall unge (seks flere) som ble registrert med gjentatt kriminalitet. Gruppen som i 2019 ble registrert for gjentatt kriminalitet utgjorde 188 personer under 18 år, noe som tilsvarte litt mer enn 12 % av de mistenkte personene i aldersgruppen 10–17 år. Disse 188 unge ble i 2019 til sammen registrert i 1131 anmeldelser. Året før var tallene 182 unge i 1118 anmeldelser.

I 2019 var det ikke økning for de som hadde barnevernstilhørighet i Oslo. Økningen på seks personer fordelte seg på ulike kommuner i Norge. Over 60 % av de registrerte de siste tre årene har barnevernstilhørighet i bydeler i Enhet øst, men økningen de senere år kommer fra personer født i Norge. Alders- og kjønnsfordelingen følger den generelle kriminalitetsutviklingen ved at økningen de fire siste årene i hovedsak gjelder gutter i alderen 15–17 år.

Unge som blir registrert for gjentatt kriminalitet er også ofte involvert i voldsanmeldelser. De ble i 2019 registrert i over halvparten av anmeldelsene for fysisk vold i aldersgruppen, og i 2/3 av anmeldelsene for fysisk vold med flere mistenkte. De ble også registrert i en høy andel av anmeldelsene for vold mot offentlige tjenestepersoner (67 %) og ran (70 %).

Totalt var unge med gjentatt kriminalitet i 2019 registrert i 46 % av anmeldelsene i aldersgruppen, og i 64 % av anmeldelsene der det var flere mistenkte. Andelen som blir registrert med gjentatt kriminalitet flere år på rad er fortsatt høy. I 2019 gjaldt dette 41 % (74 personer) av de 182 med gjentatt kriminalitet i 2018. Dersom samfunnet i større grad lykkes med å jobbe målrettet med unge som begår gjentatt kriminalitet, vil det påvirke helheten i stor grad.

Kapittel 1

Innledning og metode

Rapportens formål og avgrensninger

Målet med denne rapporten er å styrke kunnskapen om kriminalitet og rusbruk blant barn og unge i Oslo. Rapporten inngår som en del av SaLTo-samarbeidet mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt (SLT i Oslo). Dette er et tverretatlig samarbeid om forebygging av kriminalitet og rusutfordringer blant barn og unge i Oslo. Innenfor rammen av SaLTo har en slik rapport blitt publisert årlig siden 2006.¹

Arbeidet med rapporten har i 2020 vært ledet av Stab for virksomhetsstyring i Oslo politidistrikt og er utarbeidet i nært samarbeid med SaLTo-sekretariatet. Uteseksjonen og Kompetansesenter rus – Oslo (begge Velferdsetaten i Oslo kommune) er bidragsyttere med kunnskap om rustrender og unge i utsatte miljøer i Oslo sentrum. Også andre i SaLTo-nettverket har bidratt til rapporten ved å dele sin kunnskap.

Rapporten har til hensikt å underbygge SaLTo sin målsetting om å utvikle et helhetlig kriminalitetsforebyggende arbeid basert på kunnskap, analyse og erfaringer. SaLTo har også som eget innsatsområde å drive metode- og kompetanseutvikling og formidle kunnskap innen sitt virksomhetsområde. Gjennom kartlegging av barne- og ungdomskriminalitet og beskrivelse av tendenser og utfordringer innen rusbruk blant unge i Oslo, skal rapporten styrke kunnskapsgrunnlaget for valg av målsetninger og tiltak i det forebyggende arbeidet. Dette inkluderer tiltak for rask og målrettet oppfølging av unge som har begått lovbrudd, og spesielt de som har begått gjentatte lovbrudd. Samtidig er noen av rapportens temaer inkludert for å frembringe

oppdatert kunnskap direkte relatert til SaLTo sine valgte innsatsområder og tilhørende tiltak. Rapportens redegjørelse for kriminalitet som barn og unge utsettes for, skal understøtte en av SaLTo sine overordnede strategiske målsetninger: å samordne støtte til barn og unge som er utsatt for kriminalitet.

Rapporten har hovedfokus på barn og unge under 18 år. Personer under 15 år er ikke strafferettslig ansvarlige, men noen av disse begår kriminelle handlinger og har behov for oppfølging. Rapporten inneholder også kunnskap om kriminalitet i aldersgruppen 18–22 for å understøtte arbeidet med å utvikle gode modeller for det forebyggende arbeidet også overfor denne aldersgruppen (jf. SaLTo-samarbeidets definerte målgrupper).

Datagrunnlag

Rapporten gir i hovedsak en presentasjon av kvantitative data fra politiets straffesaksregister (STRASAK), bearbeidet spesielt for bruk innen SaLTo-samarbeidet. Av andre typer kvantitative data benyttes befolkningsstatistikk fra Oslo kommune og «registerdata» fra Velferdsetaten, knyttet til deres innsats overfor barn og unge. Sistnevnte suppleres med fagmedarbeidernes kunnskap og erfaringer. Beskrivelsen av rustrender bygger på ulike kilder innen det aktuelle forskningsfeltet, samt erfaringene til ansatte i SaLTo-nettverket.

Alle kvantitative data om barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo er basert på egenprodusert statistikk som er utarbeidet på grunnlag av manuelle uttrekk fra straffesaksregisteret ved bruk av PAL for STRASAK.

1) Alle SaLTo-publikasjoner er tilgjengelige på nettsiden www.salto.oslo.no

Databasen det søkes i er dynamisk og oppdateres flere ganger i døgnet. Uttrekk fra ulike datoer og klokkeslett kan føre til noe variasjon i tallene (f.eks. grunnet omkoding av saker). For denne rapporten har vi foretatt nye søk for hele tidsperioden 2005–2019, og databasens endringer gjør at tall fra årets rapport kan variere noe fra tidligere års rapporter.

Det har lenge vært et behov for kriminalitetsdata om unges bosted i Oslo. I 2019 gjorde endringer i databasen det mulig å hente ut slike data. Dessverre var bostedsdata av ulik kvalitet i tidsperioden, slik at vi ikke har kunnet benytte oss av bostedsdata til sammenligninger over tid. Vi har imidlertid benyttet oss av disse dataene i vurderinger underveis, og de kan brukes i SaLTo-samarbeidet for øvrig både regionalt og på bydelsnivå.

Nytt i årets rapport er også at vi måler antall *anmeldelser* og *personer*, og har gått bort fra å måle antall *straffbare forhold* slik det ble gjort tidligere. Begrunnelsen for dette er at vi har erfart at både interne og eksterne samarbeidspartnere og media ikke alltid forstår hva et straffbart forhold er. Vi håper at vi ved å bruke begrepet *anmeldelser* oppnår en felles forståelse av ulike tematikker.

For unge med gjentatt kriminalitet har vi ikke foretatt nye uttrekk. I stedet har vi benyttet oss av tidligere analyser som dreide seg om et eksakt utvalg av unge mennesker, hvor bydelstilhørighet er avklart manuelt for hver enkelt fra og med 2017. Dette er også gjort for 2019.

Begrensninger i datamaterialet og rapporten

For å kunne fastslå om personer og anmeldelser er aktuelle for SaLTo-rapporten må vi kjenne alderen til de aktuelle personene. Dette tilsier at vi i datamaterialet og rapporten kun behandler saker hvor den antatte gjerningspersonen er kjent. Betegnelsene gjerningsperson eller mistenkt brukes i rapporten om personer som har blitt anmeldt og fått status som mistenkt, siktet eller domfelt. Det er viktig å presisere at dette ikke innebærer at personene nødvendigvis blir tiltalt eller dømt.

For tematikken «Unge som har begått gjentatt kriminalitet» måler vi gjentatt kriminalitet for de som blir registrert med fire eller flere *anmeldelser*² i Oslo kommune

i løpet av ett kalenderår. Siden målingen baserer seg på anmeldelser og ikke avgjørelser der skyld er avklart, bruker vi begrepet «Unge som er registrert med gjentatt kriminalitet» om målingen.

Vi har et hovedskille i statistikken mellom de som er under og over 18 år på gjerningstidspunktet. Disse behandles oftest som to adskilte grupper. Likeledes går det et skille mellom aldersgruppene 10–14 år og 15–17 år. Den samme personen kan bli telt i begge aldersgrupper dersom han/hun blir registrert både før og etter fylte 15 år. Dette medfører også at dersom «Per» ble 18 år i løpet av 2019, ikke regnes blant de som har begått gjentatt kriminalitet hvis han har tre anmeldelser som 17-åring og tre anmeldelser som 18-åring. Anmeldes «Per» derimot for fire eller flere anmeldelser som 17- og/eller 18-åring, blir han telt med i én eller begge aldersgruppene.

I rapporten undersøker vi også ulike lovbruddskategorier. Når disse deles opp i mindre underkategorier av kriminalitet, alder og kjønn må vi være oppmerksom på at tallene kan være såpass lave i antall at små endringer likevel kan synes store i statistikken. I rapporten bryter vi ikke ned tall på mindre geografiske enheter enn de gamle stasjonskretsene i Oslo. Dette er det spesielt viktig å være oppmerksom på når vi i SaLTo-samarbeidet informerer bydeler om kriminalitetstall. For en enkelt bydel kan én eller få ungdommer endre statistikken svært mye fra ett år til et annet.

Når vi teller anmeldelser er det et ukjent omfang av falske positive; hendelser som er anmeldt, men som i realiteten ikke er straffbare. Likeledes vet vi lite om falske negative; lovbrudd som finner sted, men som ikke anmeldes. Faktorer som påvirker hva som anmeldes og hva som forblir mørketall, varierer blant annet med medias dagsorden og politiets prioriteringer og ressurser. Også relasjonen mellom gjerningsperson og offer, graden av krenkelse for offeret, samt eventuelt ubehaget for offeret ved å anmelde, påvirker anmeldelsestilbøyeligheten.

Det er grunn til å tro at anmeldelsestilbøyeligheten blir påvirket av ulike faktorer for henholdsvis barn, unge og voksne. Barn og unge må, i tillegg til faktorene som er nevnt over, forholde seg til foreldre, skamfølelse og foreldrenes tillit til politiet. Vi vet dessuten at tilbøyeligheten til å anmelde lovbrudd øker dersom de begås av

2) En anmeldelse er ikke det samme som et straffbart forhold, men antall anmeldelser en person er mistenkt i er likt antall straffbare forhold vedkommende er registrert med. Derfor kan vi bytte ut begrepet straffbare forhold med anmeldelser uten endring i tallgrunnlaget.

personer man ikke kjenner, eller av personer som tilhører en gruppe majoritetskulturen vanligvis omtaler som et sosialt problem og som det er vanlig å kriminalisere. Innbyggerundersøkelser og offerundersøkelser kan brukes for å supplere og korrigere bildet av kriminaliteten. Imidlertid vil heller ikke de gi et fullstendig bilde av kriminaliteten i samfunnet siden vi også her kan oppleve både falske positive og falske negative.

Politiblikket³ er en annen faktor som påvirker den registrerte kriminaliteten i ulik grad for ulike lovbrudd. Politiblikket kan forklares som politiets måte å tolke en situasjon på. Politiblikket styres av politibetjenters erfaring og etatskunnskap. Hvilke personer og hvilke handlinger som kan observeres i det offentlige rom og som dermed er tilgjengelige for kontroll fra politiets side, er med på å påvirke statistikken.

I ulike offentlige etater og private bedrifter kan det også eksistere forskjellige fortolknings- og reaksjonsmåter overfor uønskede hendelser og lovbrudd. Mens noen ønsker å løse konflikter eller mindre lovbrudd med megling eller dialog, kan andre ha en lav terskel for å forfølge konflikter og hendelser strafferettslig.

Rapporten inneholder i liten grad analyser av årsakssammenhenger til kriminaliteten, men peker på mulige trender og sammenhenger i kriminalitetstallene som kan/bør undersøkes nærmere. Barne- og ungdomskriminalitet er en kompleks problematikk som krever bred tilnærming for å analysere årsakssammenhenger. Dataene vi har tilgjengelig gir oss ikke det brede grunnlaget som kreves.

Ved behov for ytterligere detaljer om metode, se tidligere års rapporter eller kontakt Oslo politidistrikt.

3) Finstad, Liv (2000)

Kapittel 2

Den registrerte kriminaliteten blant barn og unge i Oslo

I dette kapitlet presenteres utviklingen i den registrerte kriminaliteten i Oslo frem til og med 2019. Beskrivelsen gjelder lovbrudd med gjerningssted i Oslo kommune hvor barn og unge fra 10 til og med 22 år er gjerningspersoner eller fornærmede.

Den registrerte kriminaliteten viser kun en del av det virkelige kriminalitetsbildet.⁴ Statistikken over gjerningspersoner bygger på hvem som er anmeldt, uavhengig av en vurdering om de faktisk har gjort det de er anmeldt for eller om handlingen som anmeldes er straffbar.

For å vurdere kriminalitetsutviklingen må vi også huske hva som ikke registreres og hvorfor det ikke blir registrert, de såkalte mørketallene. Mørketallene må inkluderes før vi kan si noe om omfanget av den faktiske kriminaliteten. Omfanget av mørketall varierer. Mange lovbrudd blir aldri oppdaget, og mange lovbrudd som oppdages blir av ulike årsaker ikke anmeldt til politiet. I tillegg er det slik at en del av det som faktisk blir anmeldt, senere viser seg å ikke være straffbart.

Statistikken påvirkes i tillegg i stor grad av hva politiet prioriterer. Blant annet har det betydning i hvilken grad politiet etterforsker anmeldelser og eventuelt knytter gjerningspersoner til den straffbare handlingen. Noen typer lovbrudd anmeldes i all hovedsak av politiet eller andre kontrollinstanser. Statistikken viser da først og fremst prioriteringer og innsats hos disse, som igjen kan ha stor betydning for omfang og fordeling av den registrerte kriminaliteten. For barn og unge gjelder dette særlig lovbruddstypene narkotika og butikktveri.

Overordnet kriminalitetsbilde for barn og unge i Oslo

Det store flertallet barn og unge som bor i Oslo blir ikke politianmeldt i løpet av et kalenderår. Som for de foregående ni årene var det også i 2019 mindre enn 3 % i aldersgruppen 10–17 år som ble anmeldt, mens mer enn 97 % ikke ble det. I aldersgruppen 15–17 år var det, som i 2018, litt over 94 % som ikke ble anmeldt. De unge som er registrert med lovbrudd som presenteres i denne rapporten, utgjør altså et *svært lite utvalg* av ungdomsbefolkningen i Oslo. Det kan ikke settes likhetstegn mellom hva de som er registrert for kriminalitet gjør, og hva barn og unge i Oslo gjør.

I første halvdel av 2010-tallet ble det meldt om nedgang i den registrerte kriminaliteten hvert år. Etter 2015 har situasjonen snudd, og den registrerte kriminaliteten har økt for de under 18 år. I 2019 hadde vi en økning i antall personer, og også en økning i antall anmeldelser både i aldersgruppen 10–14 år og 15–17 år. For de over 18 år var det imidlertid en nedgang både i antall personer og antall anmeldelser.

Ungdomsbefolkningen i Oslo har vokst hvert år siden SaLTo-samarbeidet startet. Det betyr at økt registrering av kriminalitet der unge er involvert, ikke nødvendigvis gjenspeiler en økning i kriminalitet, men en økning i antall unge bosatt i Oslo. Vi måler derfor også kriminaliteten etter andel av ungdomsbefolkningen som har blitt registrert med lovbrudd.

En del av de som anmeldes for lovbrudd i Oslo har bostedsadresse andre steder enn i Oslo. Samtidig vil noen av ungdommene bosatt i Oslo bli anmeldt

⁴) Thorsen, L.R., Lid S. & Stene, R.J. (2009).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall anmeldelser med mistenkte personer 10-17 år	2323	2345	2721	2260	2453	2108	1992	1878	1815	1623	1414	1815	2181	2293	2470
Antall mistenkte personer 10-17 år	1520	1588	1794	1570	1584	1333	1271	1245	1126	1189	1030	1222	1465	1334	1517
Antall fornærmede personer 10-17 år	1402	1609	1744	1637	1444	1242	1443	1550	1680	1460	1319	1317	1304	1385	1560
Andel personer uten registreringer (%) som mistenkt 10-17 år	96,3	96,2	95,8	96,4	96,4	97,0	97,1	97,2	97,5	97,4	97,8	97,5	97,1	97,4	97,1
Gjennomsnittsalder som mistenkt 10-17 år	16,11	16,06	15,98	15,84	15,97	15,95	16,07	16,14	16,14	15,99	15,86	15,81	15,90	16,00	15,99

Tabell 1. Registrert kriminalitet med gjerningssted i Oslo kommune for alderen 10-17 år i årene 2005-2019.

andre steder i Norge. I hele tidsperioden 2005–2019 er det flere med bostedsadresse utenfor Oslo som ble anmeldt i Oslo, enn ungdom bosatt i Oslo som ble anmeldt andre steder i Norge. Dette er også naturlig, da Oslo er en storby som mange ungdommer er innom i løpet av et år. Mange ungdommer i kommunene rundt Oslo frekventerer byen jevnlig.

Tabell 1 viser at selv om det er tydelige endringer i registrert kriminalitet blant ungdom, er andelen som ikke blir registrert med kriminalitet stabil på mer enn 97 % helt siden 2010. Andelen uten registrerte lovbrudd er imidlertid svakt lavere i 2019 enn den var i 2018. Uansett gjentar vi følgende viktige budskap til de mange i politiet og andre instanser som jobber med ungdom: de aller fleste unge er lovlydige!

Tabell 1 viser også gjennomsnittsalderen for alle registreringer av mistenkte i alderen 10–17 år. Den viser at bildet som av og til gjengis om «stadig yngre lovbrøyttere» ikke er korrekt. Tvert om er gjennomsnittsalderen så stabil at vi har valgt å vise tallene med to desimaler for å vise den marginale endringen de siste 15 årene.

Figur 1 viser også kriminalitetsutviklingen over samme tidsperiode som tabell 1, men her målt som andel av befolkningen og ikke rene antall. Figuren viser antall anmeldelser per 1000 innbyggere blant de under 18 år og tilsvarende for både antall anmeldte og fornærmede personer per 1000 innbyggere.

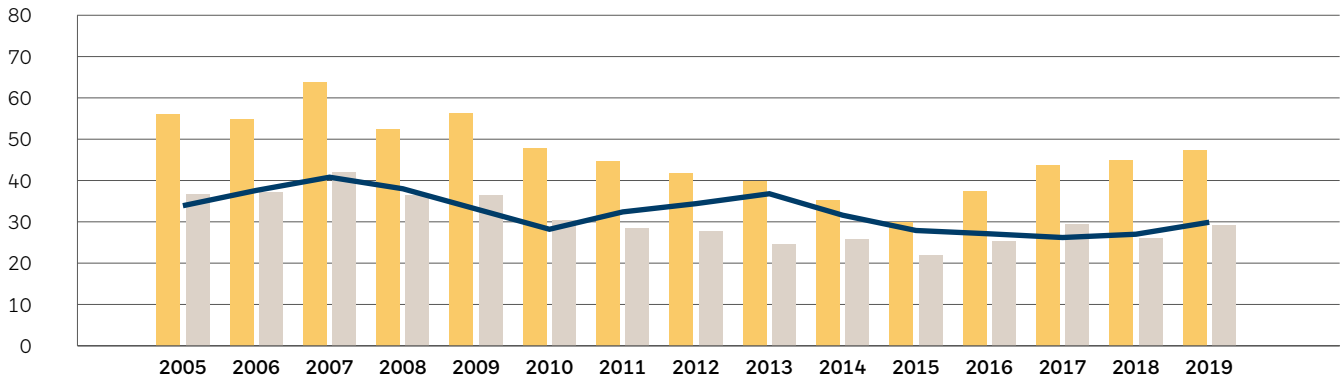
Antall personer som har blitt registrert med kriminalitet per 1000 innbyggere i aldersgruppen har steget siden 2015, men variert noe siste tre år. I 2019 var nivået svakt lavere enn i 2017. Antall anmeldelser per 1000 innbyggere har derimot steget hvert år siden 2015 og vi må tilbake til 2010 for å se et høyere antall. Samtidig er det slik at med unntak av spesielt lave tall i 2015⁵, er antall mistenkte personer relativt stabilt de siste ti årene, med variasjon mellom 25 og 30 mistenkte per 1000 ungdom i aldersgruppen. Antall anmeldelser og mistenkte personer er også klart lavere i 2019 enn i perioden 2006–2009.

Vi har i år valgt å legge variasjonen i antall fornærmede personer inn i figur 1 for å vise at målt ut fra antall unge registrerte fornærmede, kan kriminalitetsutviklingen se annerledes ut. Også her ser vi en økning i 2019, men da i forhold til de tre foregående årene – som hadde det laveste nivået for hele perioden. Kurven for fornærmede under 18 år følger i liten grad registrering av anmeldelser/mistenkte under 18 år. Dette kan forklares med at det finnes mange lovbrudd uten unge fornærmede, som for eksempel lovbruddskategoriene butikkyveri og narkotika.

De aller fleste barn og unge registrert med lovbrudd, blir registrert kun én eller to ganger i løpet av et år. I 2019 ble 61 % av personene under 18 år registrert med én anmeldelse, mot 63 % i 2018. Inkluderer vi de som ble

5) Som nevnt i tidligere års rapporter har vi grunn til å tro at bunnen i 2015 var «falsk», det vil si i stor grad preget av politiets reduserte innsats. Blant annet var en gruppe ansatte i Oslo politidistrikt opptatt med en større sak store deler av året, noe som gjorde at deres vanlige arbeidsoppgaver ikke ble ivaretatt på samme nivå som andre år.

- Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år pr. 1000 innbygger
- Antall mistenkte personer 10-17 år pr. 1000 innbygger
- Antall fornærmede personer 10-17 år pr. 1000 innbygger

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Befolkning 10-17 år	41399	42234	42737	43066	43568	43974	44525	45066	45680	46202	47283	48534	49843	51277	52161
Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år pr. 1000 innbygger	56,1	54,9	63,7	52,5	56,3	47,9	44,7	41,7	39,7	35,1	29,9	37,4	43,8	44,8	47,4
Antall mistenkte personer 10-17 år pr. 1000 innbygger	36,7	37,2	42,0	36,5	36,4	30,3	28,5	27,6	24,6	25,7	21,8	25,2	29,4	26,0	29,1
Antall fornærmede personer 10-17 år pr. 1000 innbygger	33,9	37,6	40,8	38,0	33,1	28,2	32,4	34,4	36,8	31,6	27,9	27,1	26,2	27,0	29,9

Figur 1. Antall anmeldelser, mistenkte og fornærmede personer i aldergruppen 10-17 år med gjerningssted i Oslo kommune i 2005-2019. Målt per 1000 innbyggere i Oslo i alderen 10-17 år de samme årene.

registrert med to anmeldelser, blir andelen 80 % både i 2018 og 2019. Det er forholdsvis få som får mange anmeldelser mot seg i løpet av et år, men andelen med én eller to anmeldelser er litt lavere de to siste årene enn tidligere i perioden 2005–2019. I tidligere år har andelen variert mellom 83 og 86 %.

Det er også en stor andel av de som blir registrert for kriminalitet ett år, som vi ikke ser registrert året etter. Når vi også inkluderer de ungdommene som fylte 18 år i 2018 eller 2019, ble 33 % av de under 18 år som ble anmeldt i Oslo i 2018, også anmeldt i Oslo i 2019. Andelen som ble anmeldt to år på rad har vært stabil

på 31–33 % siste fire år, men andelen har ligget høyere de siste fire årene enn tidligere i 15 års-perioden da andelen varierte mellom 19 og 29 %.

Tallene viser at det er stor utskiftning fra år til år av unge som begår lovbrudd i Oslo, men at det har vært en bekymringsfull økning i andelen som fortsetter å bli registrert med kriminalitet. Ut fra de bevegelsene i kriminalitetsutviklingen vi ser i figur 1, samsvarer de siste fire års økning i andel barn- og unge som fortsetter å begå kriminalitet, med en samtidig økning i antall mistenkte personer totalt.

Barn og unge under 18 år ble i 2019 registrert i 4,0 % av alle anmeldelser med gjerningssted i Oslo kommune. De to foregående årene var andelen 3,5 og 3,6 %. Disse tre årene ligger klart høyest i andel i tidsperioden 2005–2019. Selv om det er bekymringsfullt at andelen har økt, påvirkes andelen mye av nedgang i totalt antall anmeldelser. Den store nedgangen i vinningskriminalitet over de samme årene er derfor en viktig årsak til økningen i andelen registreringer for barn- og unge av total registrert kriminalitet.

Kriminalitetsutvikling under 18 år fordelt på kjønn og aldersgrupper

Figur 2 viser at antall mistenkte personer i alderen 10–17 år steg fra 2018 til 2019 og at antallet i 2019 var det høyeste i perioden. Det er betydelig flere registrerte gutter enn jenter, og økningen fra 2018 til 2019 kan alene tilskrives økning i antall mistenkte gutter. I 2019 ble totalt 320 jenter og 1197 gutter mellom 10 og 17 år anmeldt. Det vil si at 21 % av de anmeldte i aldersgruppen var en jente. I de tre foregående årene var andelen 24–26 %.

De 320 jentene ble i 2019 registrert i totalt 482 anmeldelser. Figur 2 viser at antall registrerte jenter i 2019 var på nivå med 2018, og fordelt på aldersgruppene 10–14 og 15–17 år er det også kun små endringer siste år. Både antall anmeldelser og antall mistenkte jenter de siste tre årene var over nivået i årene 2011–2016, men på nivå med 2010. Måler vi antall mistenkte jenter i 2019 mot gjennomsnittet siste 10 år, var antallet i 2019 kun litt over gjennomsnittet⁶. Så små variasjoner kan følge av f.eks. endringer i praksis hos noen få butikker vedrørende anmeldelser av butikkyveri.

De 1197 guttene ble i 2019 registrert i totalt 1997 anmeldelser. Figur 2 viser at antall gutter er på det klart høyeste i 10-årsperioden. Det samme gjelder for antall anmeldelser disse fikk mot seg, og begge deler gjelder både for både gutter 15–17 år og gutter 10–14 år. Antall gutter 10–14 år i 2019 er imidlertid mer likt nivået de siste årene, mens antall gutter 15–17 år har en tydelig høyere registrering i 2019.

Aldersgruppen 10 til 14 år

Fra de første SaLTo-statistikkene for 2005 til 2019 har antall barn i aldersgruppen 10–14 år bosatt i Oslo kommune steget med 29 %, mens antall anmeldelser steg med 16 %. Antall mistenkte personer i aldersgruppen steg med 14 % i samme periode. Antall anmeldelser og mistenkte personer sank imidlertid betydelig i perioden 2009–2014, for deretter å øke mer enn befolkningsveksten i årene 2015–2019.

Fra 2018 til 2019 steg både antall anmeldelser (15 %) og antall mistenkte personer (24 %). Målt i antall anmeldte personer per 1000 innbyggere i aldersgruppen var likevel nivået lavere enn i 2017 og perioden 2005–2010 og på nivå med 2016.

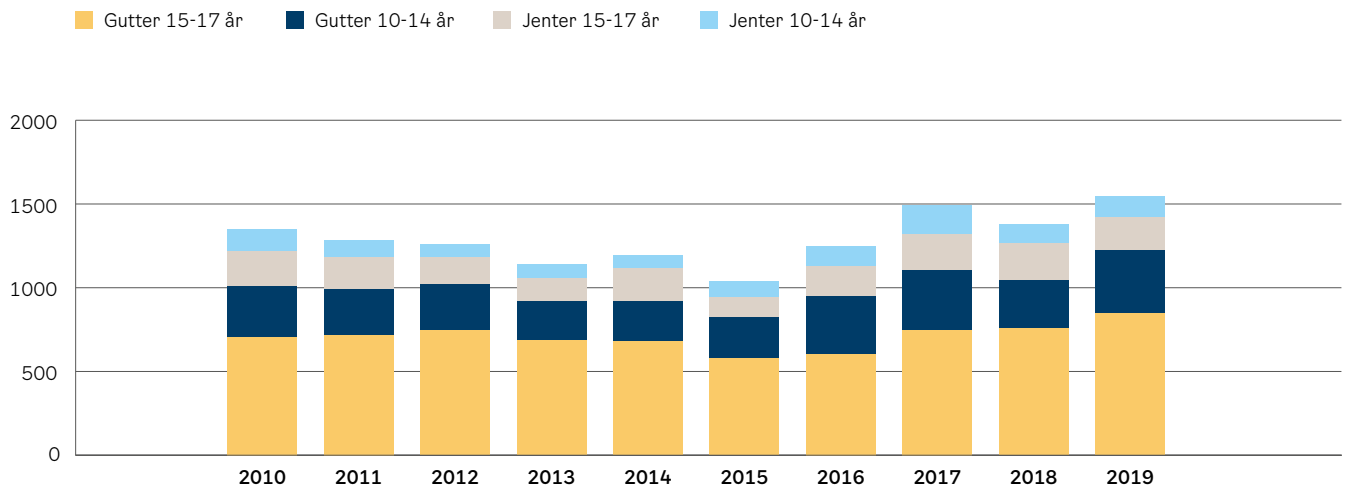
Kjønnsfordelingen i aldersgruppen viser at knapt 25 % (120) av de mistenkte i 2019 var jenter, en noe mindre andel etter henholdsvis 32 og 28 % i 2017 og 2018. Antall mistenkte jenter i 2019 var likevel på samme nivå som i 2018 og 2016, og klart lavere enn i 2017. Samtidig var det noen jenter i aldersgruppen med mer enn én anmeldelse, slik at jenteandelen for antall anmeldelser var på 28 % 2019.

Jentene i denne aldersgruppen blir i hovedsak registrert med butikkyveri og vold. Antall anmeldelser for butikkyveri har vært stabilt for jenter siste to år, etter høyere registrering i 2017. Antall anmeldelser for vold/trusler har samtidig økt noe til høyest for perioden 2010–2019. Selv med denne økningen var 61 % av anmeldelsene mot jentene i 2019 butikkyveri, mens 24 % av anmeldelsene gjaldt vold eller trusler.

Antall gutter 10–14 år økte med 31 % fra 2018 til 377 personer i 2019, men var kun svakt over antall gutter i 2016 og 2017. For gutter i alderen 10–14 år var det også flest anmeldelser i 2019 knyttet til vinning med 34 % og vold/trusler med 30 %. For vinning var det også for guttene flest anmeldelser for butikkyveri i 2019, og antallet var på nivå med 2018 og noe lavere enn 2017. Samtidig økte antall anmeldelser for ran fra 2018 til 2019 til det høyeste registrerte antallet i perioden 2010–2019.

6) +11 for 10-14 år og +19 for 15-17 år.

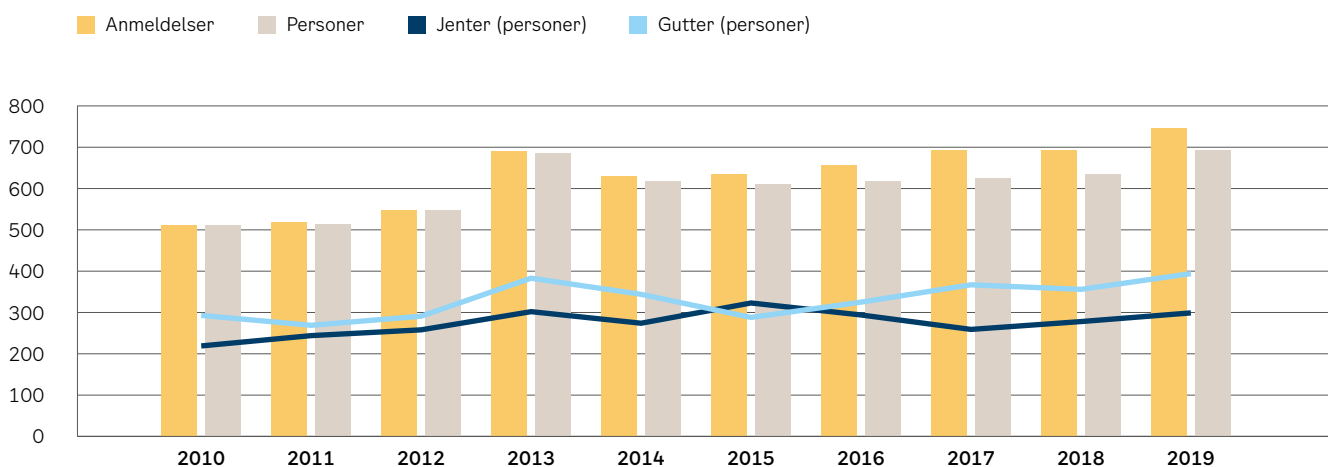
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gutter totalt	1000	980	1008	910	911	812	928	1084	1008	1197
Jenter totalt	333	291	237	216	278	218	294	381	326	320
Alle under 18 år	1333	1271	1245	1126	1189	1030	1222	1465	1334	1517

Figur 2. Antall personer mistenkt for lovbrudd 10-17 år. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer 10-14 år	438	376	354	319	324	337	457	526	402	497
Antall anmeldelser med mistenkte 10-14 år	489	433	399	396	373	407	534	623	527	606
med 1 person 10-14 år mistenkt	429	381	325	336	306	331	443	535	436	488
med 2 personer 10-14 år mistenkt	28	32	47	42	35	48	54	54	48	74
med 3 eller flere personer 10-14 år mistenkt	32	20	27	18	32	28	37	34	43	44
Antall anmeldelser med mistenkte 10-14 år	489	433	399	396	373	407	534	623	527	606
Antall anmeldelser av disse med registrerte fornærmede	392	357	336	331	296	349	452	517	411	450
med fornærmede i alderen 10-14 år	63	58	83	76	69	80	123	116	101	142
med fornærmede i alderen 15-17 år	18	17	15	23	14	19	29	39	39	42
med fornærmede i alderen 18-22 år	16	8	3	4	4	6	12	8	6	8

Tabell 2. Antall mistenkte personer og antall anmeldelser for alderen 10-14 år med gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019. Antall anmeldelser fordelt på antall mistenkte personer i anmeldelsene og fornærmedes alder.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	512	518	549	690	630	634	658	693	693	747
Personer	512	513	549	685	618	611	619	626	634	693
Jenter	219	244	258	302	274	323	294	259	278	299
Gutter	293	269	291	383	344	288	325	367	356	394

Figur 3. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer i alderen 10-14 år fordelt på kjønn. Gjerningssted Oslo kommune 2010-2019.

De 497 mistenkte i aldersgruppen 10–14 år ble anmeldt i 606 ulike anmeldelser i 2019. Dette viser at noen personer er anmeldt flere ganger. Samtidig er det slik at barn og unge ofte opptrer sammen i en del anmeldelser. [Tabell 2](#) viser at i aldersgruppen 10–14 år var det i 2019 488 anmeldelser med kun én mistenkt, mens i de resterende 118 anmeldelsene var det to eller flere mistenkte. Dette er en økning fra de tre foregående årene, da det ble registrert henholdsvis 81, 88 og 91 slike anmeldelser. Dette er bare minimumstall for antall av de anmeldelsene med flere involverte. I noen tilfeller var anmeldte i alderen 10–14 år sammen med anmeldte i aldersgruppen 15–17 år som ikke telles med her, og i andre anmeldelser ble andre gjerningspersoner ikke identifisert og derfor ikke registrert.

Antall anmeldelser med flere mistenkte var flere de siste fire årene enn i perioden 2010–2015, med klart flest i 2019. Økningen i registrering indikerer trolig en tendens til økning i antall lovbrudd blant unge under 15 år, hvor flere er sammen.

Tabell 2 viser også antall og aldersgruppe på de fornærmede i de 606 ulike anmeldelsene hvor mistenkte er i alderen 10–14 år. For vurdering av tabellen er det viktig at noen anmeldelser har foretak som fornærmet, mens andre anmeldelser har ingen personer eller foretak som fornærmet. Eksempler på dette er anmeldelser for butikktveri og narkotika.

Andel anmeldelser i aldersgruppen som inneholder registrerte fornærmede har synket de to siste årene, til 74 % av anmeldelsene i 2019. Samtidig viser tabell 2 at økning i registrering med mistenkte i aldersgruppen gir en samtidig utvikling i flere fornærmede i samme aldersgruppe.

Fornærmede i aldersgruppen 10–14 år

Mens tabell 2 viser de fornærmede i de sakene der mistenkte er 10–14 år, viser [figur 3](#) utviklingen for alle fornærmede i alderen 10–14 år, uavhengig hvem gjerningspersonen er og om vedkommende er kjent.

I 2010 ble det registrert 512 anmeldelser hvor fornærmede var i aldersgruppen 10–14 år, og foruten en ekstra topp i 2013 har antallet økt jevnt til det i 2019 ble registrert 747 anmeldelser. Både antall fornærmede

og antall anmeldelser med fornærmet i aldersgruppen 10–14 år har aldri vært høyere i SaLT sin historie. Men måler vi antall fornærmede personer per 1000 innbyggere, har 2019 en lavere andel eller en andel på nivå med registreringen i periodene 2006–2009 og 2013–2016. Kjønnfordelingen viser at det de siste tre årene har vært en litt større andel gutter enn jenter som er blitt registrert som fornærmet, og i 2019 utgjorde guttene 57 % av de fornærmede i aldersgruppen.

Aldersgruppen har blitt mest registrert som fornærmet i volds- og vinningslovbrudd. De tre kategoriene med klart flest anmeldelser dreier seg om tyveri fra person, kroppskrenkelser og mishandling i familieforhold. Anmeldelser kodet med mishandling i familieforhold har økt jevnt siden innføring av bestemmelsen i 2005, og det ble registrert 114 anmeldelser med fornærmede i aldersgruppen i 2019.

Aldersgruppen 15 til 17 år

Fra de første SaLTo-statistikkene kom i 2005 og fram til 2019 har antall ungdommer i aldersgruppen 15–17 år steget med 21 % i Oslo kommune, mens antall anmeldelser kun steg med 4 %, og antall mistenkte personer i aldersgruppen sank med 4 % i den samme perioden. Også for denne aldersgruppen var det slik at antall anmeldelser og mistenkte personer i aldersgruppen sank betydelig i perioden etter 2009, for deretter å øke klart mer enn befolkningsveksten i årene 2015–2019.

Fra 2018 til 2019 steg både antall anmeldelser (5 %) og antall mistenkte personer (20 %). Målt i antall anmeldte personer per 1000 innbyggere i aldersgruppen var nivået også høyest siste 10 år, men likevel klart lavere enn perioden 2005–2009.

Kjønnsfordelingen i aldersgruppen viser at 19 % (202) av de mistenkte i 2019 var jenter, mot 22 % i 2017 og 2018. Antall mistenkte jenter var likevel omtrent på samme nivå i disse tre årene.

Også for jentene i denne aldersgruppen er de største registrerte lovbruddskategoriene butikktveri og vold/trusler. Jentene følger delvis mønsteret for jentene under 15 år med stabilt antall butikktveri siste to år. Samtidig er det en nedgang i antall anmeldelser for vold/trusler fra 2018 til 2019, selv om nivået er det nest høyeste for perioden 2010–2019. 26 % av anmeldelsene i 2019 dreide seg om ulike voldslovbrudd, mens butikktveri for 2019 utgjorde 38 %.

Antall mistenkte gutter 15–17 år økte med 12 % fra 2018 til 845 personer i 2019, og det har vært en økning hvert år siden den laveste registreringen i 2015. Lovbruddene for guttene i aldersgruppen sprer seg mer utover mange ulike lovbruddskategorier, men det er flest anmeldelser knyttet til vold/trusler (25 %), narkotika (25 %) og vinning (18 %). For vinning var det også for guttene 15–17 år flest anmeldelser for butikktveri i 2019 med 6 % av totalen. Antall butikktverier gikk imidlertid ned til 97 anmeldelser som er det laveste i perioden 2010–2019. Antall anmeldelser for ran gikk svakt ned fra 2018 til 2019 til 70 anmeldelser.

De 1047 mistenkte i aldersgruppen ble anmeldt i 1913 ulike anmeldelser i 2019. Også for denne aldersgruppen blir en del personer anmeldt flere ganger, og

en del barn og unge opptrer sammen i ulike anmeldelser. [Tabell 3](#) viser at i 2019 ble det registrert to eller flere mistenkte i 267 av de 1913 anmeldelsene. Det har vært en klar økning i slike anmeldelser fra de foregående årene, men andelen er klart lavere for 15–17 år enn 10–14 år. Vi understreker at dette bare er minimumstall for antall anmeldelser med flere involverte. Involverte fra andre aldersgrupper og uidentifiserte mistenkte gjør at det reelt er flere lovbrudd med flere involverte enn det som er registrert.

Tabell 3 viser at aldersgruppen har en høyere registrering med flere mistenkte de siste tre årene enn i perioden 2010–2015, med 2019 som klart høyest. Økningen i registrering indikerer derfor også her en økning i antall lovbrudd med flere involverte i aldersgruppen, men usikkerheten i tallgrunnet gjør at vi ikke kan si hvor stor økningen er.

Tabell 3 viser også antall og aldersgruppe på de fornærmede i de 1913 ulike anmeldelsene. Noen anmeldelser har foretak som fornærmet, mens andre anmeldelser har ingen registrert som fornærmet. Eksempler på dette er anmeldelser for butikktveri og narkotika. I 2019 var det bare 46 % av alle anmeldelser mot mistenkte i aldersgruppen som inneholdt en registrert fornærmet, etter en nedgang hvert år fra 59 % i 2015.

Tabellen viser at også for 15–17 år samsvarer økningen i totalt antall anmeldelser med økt antall fornærmede som har blitt utsatt for kriminalitet av aldersgruppen. Samtidig er det slik at andelen anmeldelser for mistenkte 15–17 år der også fornærmede var 15–17 år, har vært på kun 10 % siste tre årene. Fra 2018 til 2019 er det også slik at antall fornærmede synker, mens antall anmeldelser stiger. Dette viser at økningen i lovbrudd for aldersgruppen siste år også handler om lovbruddskategorier uten fornærmede.

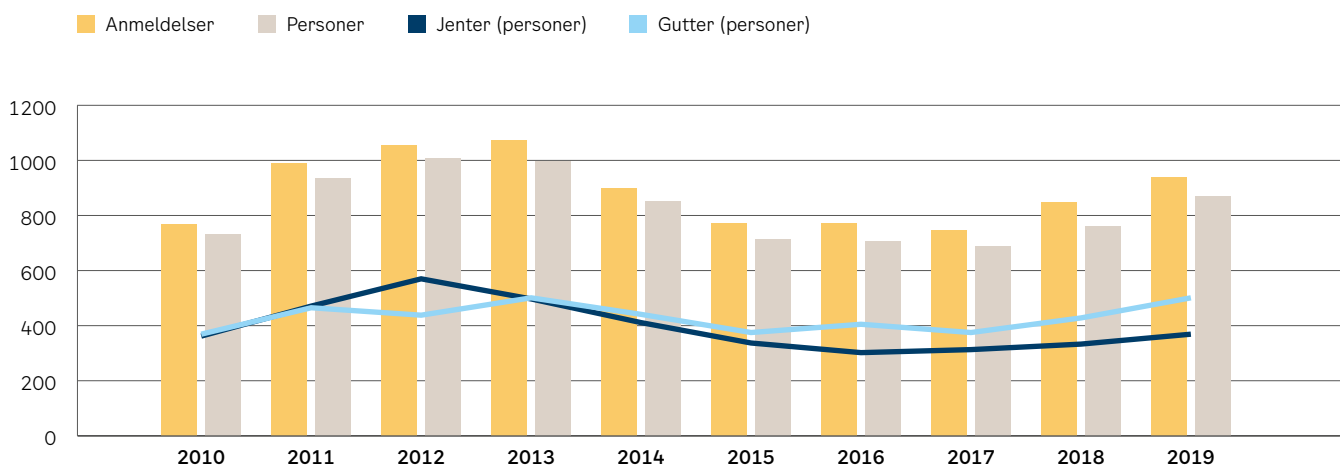
Fornærmede i aldersgruppen 15-17 år

Der [tabell 3](#) viser de fornærmede i de sakene der mistenkte er 15–17 år, viser [figur 4](#) utviklingen for alle fornærmede i alderen 15–17 år, uavhengig av hvem gjerningspersonen er og om vedkommende er kjent.

Antall fornærmede og antall anmeldelser disse er knyttet til, har en annerledes utvikling enn antall

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer 15-17 år	912	908	905	820	874	704	789	965	975	1047
Antall anmeldelser med mistenkte 15-17 år	1654	1602	1528	1464	1276	1054	1338	1622	1821	1913
med 1 person 15-17 år mistenkt	1518	1471	1393	1284	1126	937	1237	1425	1599	1646
med 2 personer 15-17 år mistenkt	81	96	81	117	70	70	63	118	128	152
med 3 eller flere personer 15-17 år mistenkt	55	35	54	63	80	47	38	79	94	115
Antall anmeldelser med mistenkte 15-17 år	1654	1602	1528	1464	1276	1054	1338	1622	1821	1913
Antall anmeldelser av disse med registrerte fornærmede	751	780	758	759	625	624	762	852	909	872
med fornærmede i alderen 10-14 år	58	54	52	65	37	53	55	97	81	83
med fornærmede i alderen 15-17 år	108	111	114	134	124	126	149	167	191	187
med fornærmede i alderen 18-22 år	71	74	81	84	58	54	69	79	77	91

Tabell 3. Antall mistenkte personer og antall anmeldelser for alderen 15-17 år med gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019. Antall anmeldelser fordelt på antall mistenkte personer i anmeldelsene og fornærmedes alder.

Figur 4. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer i alderen 15-17 år fordelt på kjønn. Gjerningssted Oslo kommune 2010-2019.

mistenkte og anmeldelser i aldersgruppen. Figur 4 viser en topp i registrering i 2013, at registreringen sank til 2017 og at registreringen har økt igjen de to siste årene.

Målt for antall fornærmede personer per 1000 innbyggere hadde 2019 en lavere andel eller en andel på nivå med registreringen i periodene 2005–2014. Ser vi isolert på perioden i figur 4 steg antall fornærmede personer med 19 %, mens befolkningsgruppen 15–17 år steg med 13 %. Kjønnfordelingen i figur 4 viser at i de senere år har det også for denne aldersgruppen vært litt flere fornærmede gutter enn jenter, mens det tidlig i perioden var mer likt. I 2019 utgjorde guttene 58 % av de fornærmede i aldersgruppen.

Også i denne aldersgruppen er det flest anmeldelser som fornærmet i volds- og vinningslovbrudd, og det er for disse kategoriene økningen er størst de to siste

årene. De to klart største kategoriene er tyveri fra person og kroppskrenkelser. Dernest er profilen for lovbruddskategorier noe annerledes enn for de under 15 år. Det er flere anmeldelser for seksuallovbrudd, ran, bedragerier og sykkeltyveri enn for mishandling i familieforhold. Av disse lovbruddene er det bedragerier som prosentvis har økt mest de senere år.

Kriminalitetsutvikling unge voksne 18 til 22 år

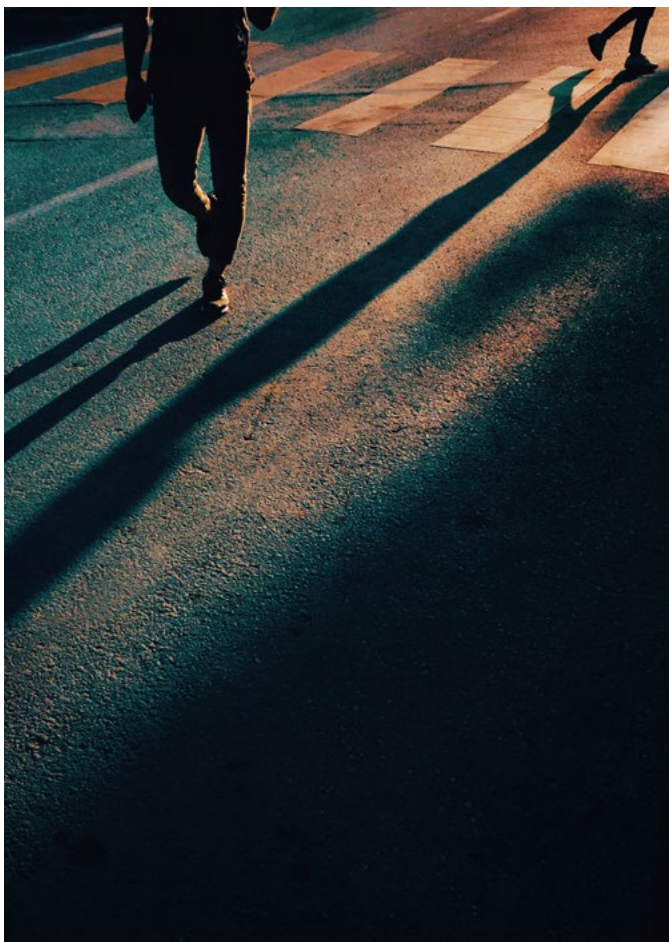
Aldersgruppen fra 18 til og med 22 år skiller seg i stor grad fra de under 18 år. De er myndige, de straffes som voksne og mange flytter til Oslo fra andre steder i landet for å studere eller arbeide. Flertallet er også i større grad selvstendige og ikke under like sterk kontroll av foreldre sammenlignet med de som ikke er myndige.

Fra de første SaLTo-statistikkene for 2005 til 2019 har antall unge voksne i aldersgruppen 18–22 år i Oslo kommune steget med 39 %, mens antall anmeldelser sank med -27 % og antall mistenkte personer i aldersgruppen sank med -32 % i samme periode. Antall anmeldelser har variert noe i perioden, med toppunkt i 2005 og 2010 og de siste fem årene på relativt likt nivå. Antall mistenkte personer viser mye av den samme utviklingen, men her er det fortsatt litt nedgang for hvert år de siste fem årene også. I SaLTo sin historie har verken antall personer eller antall anmeldelser i denne aldersgruppen vært lavere enn de siste årene. Fra 2018 til 2019 var det en ytterligere reduksjon i både antall anmeldelser (-1 %) og antall mistenkte personer (-7 %).

Målt i antall anmeldte personer per 1000 innbyggere i aldersgruppen følger utviklingen også utviklingen i antall anmeldelser og personer, men da blir det enda tydeligere at 2019 er året med klart lavest registrering i perioden 2005–2019. For første gang i denne tidsperioden var andelen som ble registrert for kriminalitet omtrent på nivå med andelen for 15–17 år.

Kjønnfordelingen for aldersgruppen har vært relativt stabil siste 10 år og kvinneandelen var på 17 % (378) i 2019. Antall mistenkte kvinner har vært stabilt de siste tre årene og er klart lavere enn i årene 2010–2016.

For kvinnene i denne aldersgruppen var de største registrerte lovbruddskategoriene i 2019 vinning med

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer 18-22 år	3108	3103	3155	3158	2812	2582	2450	2316	2366	2211
Antall anmeldelser med mistenkte 18-22 år	6555	6031	5885	6051	5282	4629	4847	4950	4754	4705
med 1 person 18-22 år mistenkt	6178	5684	5578	5753	4989	4396	4592	4657	4473	4378
med 2 personer 18-22 år mistenkt	308	217	211	219	205	170	173	207	200	206
med 3 eller flere personer 18-22 år mistenkt	69	130	96	79	88	63	82	86	81	121
Antall anmeldelser med mistenkte 18-22 år	6555	6031	5885	6051	5282	4629	4847	4950	4754	4705
Antall anmeldelser av disse med registrerte fornærmede	2398	2293	2252	2173	1934	1863	1758	1801	1797	1664
med fornærmede i alderen 10-14 år	16	29	26	46	25	21	28	30	25	27
med fornærmede i alderen 15-17 år	65	90	84	91	66	70	82	92	79	98
med fornærmede i alderen 18-22 år	352	404	342	339	300	293	343	353	381	300

Tabell 4. Antall mistenkte personer og antall anmeldelser for alderen 18-22 år med gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019. Antall anmeldelser fordelt på antall mistenkte personer i anmeldelsene og fornærmedes alder.

en andel på 26 % og vold/trusler med 23 %. Vinning utgjøres i stor grad av butikkyveri med 19 % av totalen, mens narkotikalovbrudd gjør seg mer gjeldende i denne aldersgruppen og utgjør 14 % av anmeldelsene i 2019.

Antall mistenkte menn sank med -8 % fra 2018 til 1833 personer i 2019. Det har vært litt variasjon de siste tre årene, men også for mennene er siste tre år lavere enn i årene 2010-2016. For mennene er det narkotika (24 %) som er den klart største lovbruddskategorien, fulgt av vold/trusler (18 %) og vinning (16 %).

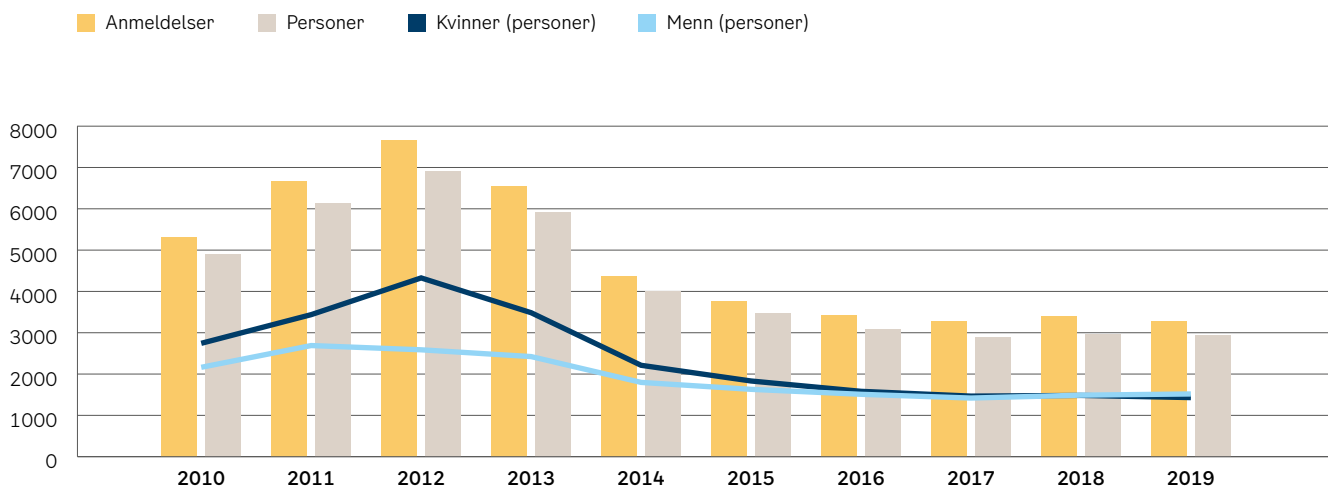
Med relativt stabile anmeldelsestall har det kun vært mindre variasjoner i de fleste lovbruddskategorier. De eneste lovbruddskategoriene med en entydig utvikling siste fem år har vært en reduksjon i antall ordensforstyrrelser, og en økning i antall anmeldelser for heleri og bedrageri.

Tabell 4 viser at denne aldersgruppen registreres i et større antall anmeldelser enn de under 18 år. Antall anmeldelser for aldersgruppen 18-22 år har imidlertid i motsetning til aldersgruppene under 18 år, vært svært stabile siste fem år. Fra 2018 til 2019 var det en liten nedgang både i antall anmeldelser og i antall personer.

Det ble i 2019 anmeldt 2211 personer i 4705 anmeldelser for ulike lovbrudd som skjedde i Oslo kommune.

Tabell 4 viser at det har vært en svak nedgang i antall anmeldelser med kun én gjerningsperson, mens det etter stabile tall de foregående årene var en klar økning fra 2018 til 2019 i antall anmeldelser med tre eller flere gjerningspersoner i hver anmeldelse. De samme betraktningene om at dette er minimumstall er aktuelle også her. Antall registrerte lovbrudd med flere gjerningspersoner synker med alderen, og andelen slike anmeldelser er mindre for de over 18 år enn for de under 18 år.

Totalen av anmeldelser med fornærmede ble redusert fra 2018 til 2019, og 1614 ulike anmeldelser med fornærmede er rekordlavt for perioden 2005-2019. Kun 35 % av 4705 anmeldelser i 2019 hadde registrerte fornærmede, og i kun 6 % av anmeldelsene var fornærmede i samme aldersgruppe som mistenkte. Her gjør poenget med at noen anmeldelser har foretak som fornærmet, mens andre anmeldelser verken har personer eller foretak som fornærmet, seg enda sterkere gjeldende enn i aldersgruppen under 18 år.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	5320	6663	7652	6550	4374	3761	3434	3270	3389	3270
Personer	4907	6128	6914	5908	4010	3462	3092	2885	2972	2948
Kvinner	2744	3438	4327	3485	2212	1832	1582	1466	1483	1430
Menn	2163	2690	2587	2423	1798	1630	1510	1419	1489	1518

Figur 5. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer i alderen 18-22 år fordelt på kjønn. Gjerningssted Oslo kommune 2010-2019.

Fornærmede i alderen 18-22 år

Mens tabell 4 viser de fornærmede i de sakene der mistenkte er 18-22 år, viser figur 5 utviklingen for alle fornærmede i alderen 18-22 år, uavhengig hvem gjerningspersonen er og om vedkommende er kjent.

Sett fra toppunktet i 2012 viser figur 5 at antall fornærmede og antall anmeldelser disse er knyttet til, har hatt en enda større nedgang enn antall mistenkte og anmeldelser for aldersgruppen. Figuren viser at også for fornærmede er registreringen de siste fem årene omtrent på samme nivå.

Antall fornærmede personer per 1000 innbyggere har de senere år en betydelig lavere andel enn i perioden 2005-2013. De siste tre årene har 77, 78

og 78 personer per 1000 innbyggere vært registrert som fornærmet, mens andelen i perioden 2005-2013 varierte mellom 144 og 186. Kjønnfordelingen i figur 5 viser at andelen kvinner sank i takt med den generelle nedgangen, og at det de siste årene har vært en jevn kjønnsfordeling.

Mye av nedgangen i antall fornærmede handler her om nedgang i ulike typerverier. Selv med denne nedgangen var det klart flest anmeldelser som fornærmet innen vinningslovbrudd i 2019. De fleste ulike lovbruddskategoriene med vinningsmotiv har vært stabile de siste tre årene, men samtidig har bedragerier hatt et klart høyere antall de siste fire årene.

Geografisk fordeling og utvikling

Oslo politidistrikt er inndelt i tre driftsenheter, enhet øst, vest og sentrum, og inkluderer kommunene Asker og Bærum i tillegg til Oslo. Denne rapporten er imidlertid en del av SaLTo-samarbeidet som er et samarbeid mellom Oslo politidistrikt og Oslo kommune. For å kunne dele Oslo by i passende geografiske enheter har vi valgt å bruke politistasjonskretsene i gamle Oslo politidistrikt i denne rapporten, det vil si Sentrum, Grønland, Stovner, Manglerud og Majorstua.

En geografisk fordeling av kriminalitet kan si noe om bevegelsesmønsteret til barn og unge. Generelt er det slik at området barn og unge beveger seg i øker med alderen. Det betyr at høyere opp i aldersgruppene vil

kriminalitet oftere skje utenfor bostedsbydelene. For en by som Oslo er sentrumsområdet også et mer naturlig sted å være jo høyere opp i aldersgruppen 10–22 år man kommer.

Barn og unge 10-17 år

Andelen av den registrerte kriminaliteten som har hatt gjerningssted i Grønland krets har i hele perioden vært større enn for de andre fire kretsene. Tilbake i 2010 lå andelen på 45 %, mens den i de siste fem årene har variert fra 32 % i 2015 til 35 % i 2019. Kriminalitetsutviklingen for ungdom med gjerning i Grønland krets har derfor lagt sterke føringer på den generelle utviklingen for hele byen. Det er viktig å huske at vi snakker om hvor

lovbruddene har skjedd, altså gjerningssted, ikke hvor de registrerte gjerningspersonene er bosatt.

For Grønland krets, og for Oslo generelt, ble anmeldelsene redusert fra 2009 til 2015, for deretter å øke i omfang. De andre fire stasjonskretsene fulgte hverandre tettere og viste ikke den samme nedgangen fra 2009 til 2015. Samtlige kretser hadde deretter en økning i anmeldelser fra 2015 til 2017 og de siste tre årene har samtlige fem kretser hatt en registrering som er blant de høyeste de siste 10 årene. Økningen fortsatte i Grønland også i 2018 og i 2019. Ser vi på antall mistenkte personer har det i alle kretser vært en økning siden 2015, men de siste tre årene har antallet variert noe mer i flere av kretsene.

Tabell 5 viser de største aktuelle lovbruddskategoriene fordelt på kretsene. Grønland krets har høyest registrering i alle kategorier bortsett fra trusler. Lovbruddsprofilen er noe ulik mellom kretsene, og størsteparten av ulikheten utgjøres av en forskjell mellom aktiviteter i sentrum og ytre bydeler. Antall butikkyverier er høyere i kretsene Grønland og Sentrum fordi det er en større tetthet av butikker, mens

antall narkotikaanmeldelser er høyere i Grønland krets pga. flere rusmiljøer og russcener i kretsen.

Utviklingen viser at det ble registrert omtrent like mange anmeldelser i 2018 som i 2019 i Stovner, Sentrum og Manglerud kretser, mens det var en tydelig økning i 2019 i Majorstua og Grønland kretser. En stor del av økningen kommer gjennom økning i anmeldelser for fysisk vold. Av andre lovbruddskategorier har antall narkotikaanmeldelser de siste to årene vært høyere enn årene før i Grønland og Stovner kretser, men samtidig har antallet blitt redusert i Manglerud krets som også er en del av Enhet Øst sammen med Stovner. Utviklingen for ran og vold for øvrig kommer vi tilbake til i kapittel 3.

De østlige kretsene i Oslo fikk også i 2019 mye negativ oppmerksomhet og omtale i media. I tabell 5 ser vi at selv om det ikke var en utpreget økning i antall anmeldelser, hadde kretsene Manglerud og Stovner en økning i antall mistenkte personer. Antall mistenkte personer i alderen 10–17 år i disse to kretsene var i 2019 høyest for tiårsperioden 2010–2019. Her er det igjen viktig å minne om at vi snakker om hvor kriminaliteten har skjedd, ikke hvor personene bor.

Grønland	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer totalt	351	434	516	463	515
Antall anmeldelser totalt	458	609	739	760	863
Narkotika	83	116	185	202	223
Vinning	177	255	296	220	244
Butikkyveri	136	208	249	156	171
Ran	9	15	22	21	25
Vold	97	110	121	170	200
Fysisk vold	58	58	70	96	107
Mot offentlig tjenesteperson	18	31	28	39	59
Trusler	21	21	22	35	34

Sentrum	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer totalt	146	172	218	206	211
Antall anmeldelser totalt	152	186	252	274	266
Narkotika	10	25	23	28	31
Vinning	73	83	134	147	144
Butikkyveri	63	63	115	131	115
Ran	3	8	8	5	15
Vold	33	35	44	46	40
Fysisk vold	14	17	22	23	24
Mot offentlig tjenesteperson	8	5	13	20	7
Trusler	11	12	9	3	9

Tabell 5. Antall anmeldelser og mistenkte personer i alderen 10-17 år med gjerningssted i Oslo kommune 2015-2019. Antall anmeldelser fordelt på utvalgte lovbruddskategorier.

Stovner	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer totalt	323	334	377	378	406
Antall anmeldelser totalt	354	414	425	586	573
Narkotika	37	67	53	122	107
Vinning	119	113	104	120	91
Butikkyveri	70	66	72	59	39
Ran	23	16	11	19	21
Vold	88	112	124	157	173
Fysisk vold	59	63	81	89	88
Mot offentlig tjenesteperson	8	8	9	24	38
Trusler	19	39	27	43	44

Majorstua	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer totalt	150	229	314	258	293
Antall anmeldelser totalt	156	291	348	281	354
Narkotika	22	52	69	60	51
Vinning	45	65	126	100	115
Butikkyveri	26	41	68	47	52
Ran	5	3	26	35	20
Vold	35	58	74	58	85
Fysisk vold	21	40	43	33	58
Mot offentlig tjenesteperson	2	3	13	5	6
Trusler	10	14	18	18	21

Manglerud	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer totalt	199	242	276	274	358
Antall anmeldelser totalt	284	300	407	381	398
Narkotika	41	30	116	91	51
Vinning	82	61	51	71	72
Butikkyveri	59	43	28	41	24
Ran	8	2	5	13	22
Vold	80	96	114	95	130
Fysisk vold	48	57	66	57	75
Mot offentlig tjenesteperson	12	15	15	10	24
Trusler	19	23	32	28	27

Tabell 5. Antall anmeldelser og mistenkte personer i alderen 10-17 år med gjerningssted i Oslo kommune 2015-2019. Antall anmeldelser fordelt på utvalgte lovbruddskategorier.

Unge voksne 18-22 år

Mange i aldersgruppen over 18 år er brukere av byens sentrum både på dagtid, kveld og natt. Registreringen viser at det også geografisk er større stabilitet for aldersgruppen 18-22 år enn for de under 18 år. Det registreres klart mer kriminalitet begått av unge voksne i Grønland krets enn i de andre kretsene. Både i 2018 og i 2019 skjedde 42 % av anmeldelsene for aldersgruppen 18 til 22 år i Grønland krets, og kretsen hadde i 2019 identisk antall anmeldelser som i 2018. Igjen er det viktig å påpeke at kretsenes nivå på anmeldelser handler mer om hva som skjer i området enn hvem som bor der. I Grønland krets er det både kjøpesentre, trafikkknutepunkter, et svært aktivt uteliv og åpne rusmiljøer som drar tallene opp.

Selv om totalen i aldersgruppen for Oslo gikk svakt ned med til sammen 51 anmeldelser var det like stor bevegelse med nedgang i Majorstua og Sentrum kretser og økning i Manglerud krets. For antall mistenkte personer har det også vært en nedgang fra 2018 til 2019. Manglerud krets er den eneste kretsen som har hatt en svak økning i antall mistenkte personer, mens de andre kretsene har hatt en moderat nedgang.

For de ulike lovbruddskategoriene er det også fordelt på de ulike kretsene stort sett mindre variasjoner i lovbrudd de siste fem årene. Reduksjonen i ordensforstyrrelser som nevnt foran, handler stort sett om sentrumsområder i Grønland og Sentrum kretser. Økningen i heleri fordeler seg på Grønland, Stovner og Manglerud kretser, mens bedrageriene i hovedsak entydig øker i Stovner krets.

Kapittel 3

Utvalgte lovbruddskategorier

I dette kapitlet skal vi se på utviklingen i registreringen for noen utvalgte temaer. Temaene er valgt for å gi oppdatert kunnskap om de viktigste utviklingsområdene og kunnskap til grunnlag for SaLTo sine prioriterte innsatsområder og tiltak. Det første temaet er vold som omhandler både fysisk vold, trusler og de ulike lovbruddene som rettes mot offentlige tjenestepersoner. For vinning omtaler vi både butikktveri og ran, før vi avslutter med et delkapittel om narkotika.

Vold

Den faktiske voldsutviklingen i samfunnet kan ikke leses ut fra politiets statistikk. For eksempel skjer det stadig endringer i samfunnets forståelse av hva vold er, folks holdninger endrer seg og nye temaer kommer i fokus. Et eksempel er fokuset på familievold etter innføringen av straffebestemmelser for mishandling i familieforhold i 2005. Dette medfører endringer i hvordan folk oppfatter ulike situasjoner, og *anmeldelsestilbøyeligheten* vil derfor variere over tid. Politiets endringer i registreringspraksis gjør også tallene vanskelig å sammenligne.

Ved vurdering av tall på registrert ungdomsvold må man blant annet ta hensyn til faktorene som er nevnt over. Men det er også en god del andre spørsmål som bør stilles: Har forståelsen av hva som blir sett på som vold, slåsskamp eller barns konflikter endret seg? Når velger ungdom å anmelde vold de er utsatt for – og gjør de dette ulikt i ulike deler av byen? Når blir en uttalelse sett på som en trussel og ikke bare en ubehersket ytring? Har terskelen for å anmelde blitt høyere eller lavere? Har politiet og andre offentlige tjenestepersoner endret

terskelen for når de anmelder ytringer og handlinger som er rettet mot deres tjenesteutøvelse? Når vi ser på de ulike registreringene av vold må vi også reflektere over om innholdet i voldsanmeldelsene kan ha endret seg, i så fall i hvor stor grad, og om andre årsaker også påvirker utviklingen.

Fysisk vold 10-17 år

Et av kriminalitetsområdene som har skapt størst bekymring de siste årene, er omfanget av fysisk vold begått av ungdom i Oslo. Med fysisk vold mener vi de anmeldelsene hvor den anmeldte voldsgjerningen minst omhandler dytting, slag, spark e.l., men som også inkluderer de alvorligste sakene som drap.⁷

Tabell 6 viser registrering for fysisk vold for alderen 10–17 år. Tabellen viser at den registrerte fysiske volden begått av barn og unge 10–17 år nådde et bunnpunkt allerede i 2013 – noe tidligere enn den generelle ungdomskriminaliteten, som hadde et bunnpunkt i 2015. Antall anmeldelser har økt hvert år siden 2013 og mer enn doblet seg til 2019. Antall mistenkte personer i alderen 10–17 år i disse anmeldelsene har også økt i nesten alle disse årene. Fra 2018 til 2019 økte antall mistenkte personer i aldersgruppen 10–17 år med 27 %, mens antall anmeldelser disse var involvert i økte med 19 %.

Ser vi på hele perioden 2005–2019 sank antall anmeldelser og mistenkte personer 10–17 år i perioden 2007–2013, og 2019 er det første året det har vært både flere anmeldelser og mistenkte personer enn i 2007. Målt som andel av befolkningen var 2007 fortsatt

7) Etter gammel straffelov hovedstatistikkgruppe «liv, legeme og helbred», pluss mishandling i familieforhold med legemskrenkelse. Etter ny straffelov hovedstatistikkgruppe «voldslovbrudd», unntatt mishandling i familieforhold uten kroppskrenkelse. Vold mot offentlige tjenestepersoner er ikke inkludert.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer 10-17 år	231	198	214	176	237	244	257	314	310	395
Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år	182	176	196	174	194	201	235	282	301	359
med 1 person 10-17 år mistenkt	133	127	152	126	145	134	176	196	205	235
med 2 personer 10-17 år mistenkt	21	34	25	32	17	32	27	40	53	62
med 3 eller flere personer 10-17 år mistenkt	28	15	19	16	32	35	32	46	43	62
Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år	182	176	196	174	194	201	235	282	301	359
Antall anmeldelser av disse med registrerte fornærmede	165	171	173	166	181	193	225	275	275	326
med fornærmede i alderen 10-14 år	40	46	39	48	40	64	76	75	61	85
med fornærmede i alderen 15-17 år	47	53	43	48	61	54	65	88	88	108
med fornærmede i alderen 18-22 år	31	18	22	26	35	21	38	40	35	47

Tabell 6. Antall mistenkte personer og antall anmeldelser for fysisk vold i alderen 10-17 år, med gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019. Antall anmeldelser fordelt på antall mistenkte personer i anmeldelsene og fornærmedes alder.

svakt høyere enn 2019, med 7,8 mot 7,6 anmeldte personer for fysisk vold per 1000 innbyggere i aldersgruppen. Selv med denne økningen viser disse tallene at det er en svært liten andel av Oslos barne- og ungdomsbefolkning som blir anmeldt for fysisk vold i Oslo hvert år.

395 mistenkte i aldersgruppen 10–17 år ble anmeldt i 359 ulike anmeldelser for fysisk vold i 2019. Dette viser at noen personer er anmeldt flere ganger, men også for fysisk vold er det slik at barn- og unge ofte opptrer sammen i ulike anmeldelser. Tabell 6 viser at antall anmeldelser med én registrert mistenkt utgjør den klart største andelen av anmeldelsene i alle årene. I 2019 var det 124 anmeldelser med to eller flere mistenkte i aldersgruppen. Dette er en økning fra de tre foregående årene da det henholdsvis ble registrert 59, 86 og 96 anmeldelser med flere mistenkte.

Økningen i antall anmeldelser med flere mistenkte følger omtrent utviklingen for fysisk vold generelt. I perioden 2005–2019 har andelen slike anmeldelser variert fra 22 % på det laveste i 2012 til 35 % av alle anmeldelser for fysisk vold i 2019. Fire av de fem siste

årene har andelen vært over 30 %, noe den ikke har vært for øvrig i den målte perioden.

Dette er imidlertid ikke eksakte tall for hvor mange anmeldelser med flere gjerningspersoner som finnes. I noen tilfeller var anmeldte i alderen 10–17 år sammen med anmeldte i aldersgruppen 18–22 år som ikke telles med her, og i andre anmeldelser ble andre gjerningspersoner ikke identifisert og derfor ikke registrert. I hvilken grad gjerningspersoner har vært kjent og om etterforskningen har klart å avdekke gjerningspersonene, kan også variere noe fra år til år. 124 slike anmeldelser er uansett det klart høyeste for perioden, og økningen i registrering er så høy at registreringen trolig viser en økning i antall fysiske voldslovbrudd med flere involverte i aldersgruppen.

Ser vi på totalen 10–22 år økte antall anmeldelser med fem eller flere mistenkte fra 24 til 27 i 2019. Fra 2018 til 2019 har det skjedd en geografisk endring for slike anmeldelser. Antallet er redusert i Sentrum og Majorstua kretser, mens antallet øker i Grønland, Manglerud og Stovner. De tre anmeldelsene med flest mistenkte personer hadde gjerningssted i Stovner krets, med henholdsvis elleve, åtte og syv mistenkte.

Fysisk vold - anmeldelser med fornærmede og mistenkte i samme aldersgruppe

Tabell 6 viser antall og aldersgruppe på de fornærmede i de 359 ulike anmeldelsene. For fysisk vold er det i hovedsak registrert andre personer som fornærmet, og det er kun noen svært få anmeldelser der foretak er registrert som fornærmet.

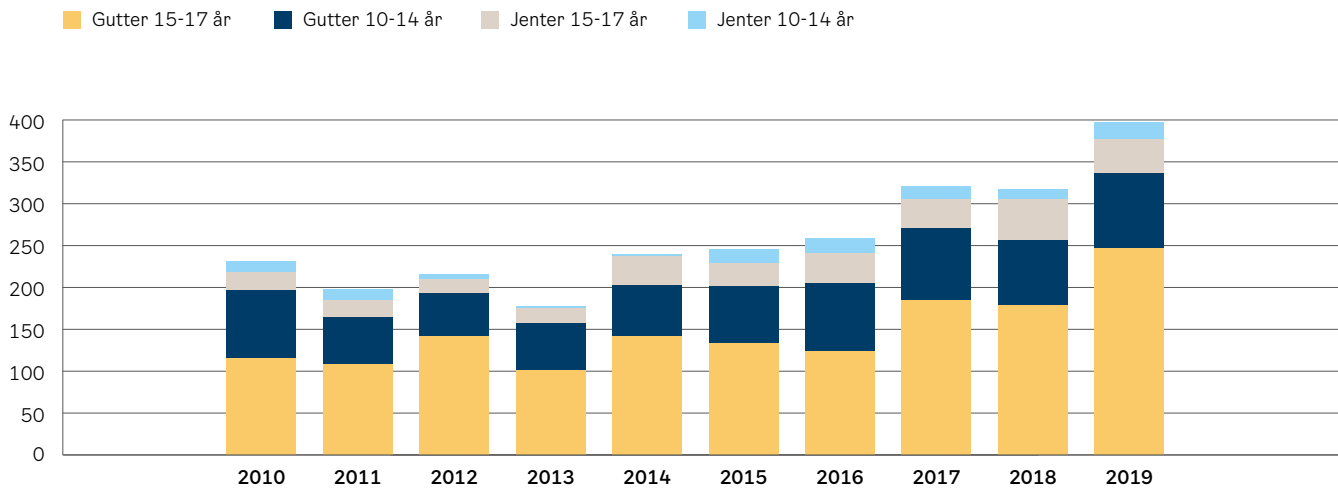
Tabellen viser at økningen i totalt antall anmeldelser for fysisk vold gir økt antall fornærmede som er blitt utsatt for fysisk vold av barn og unge 10–17 år. I 2019 var fornærmede i samme aldersgruppe som de mistenkte i 54 % av anmeldelsene, en normal andel siste ti år der andelen har variert mellom 48 % og 60 %. Dette viser at økning i fysisk vold med gjerningsperson 10–17 år i hovedsak gir økning i antall fornærmede i samme aldersgruppe.

Kjønnsfordelingen for anmeldelsene viser at de mistenkte i hovedsak er registrert for vold mot samme kjønn i samme aldersgruppe. I 2019 var det kun én anmeldelse der begge var i alderen 10–17 år, og det var en mistenkt jente og en gutt var den fornærmede. I den ene saken var jenta registrert sammen med to andre mistenkte gutter. Motsatt var det 16 anmeldelser med begge parter i samme aldersgruppe der det var en fornærmet jente og én eller flere mistenkte gutter.

I noen flere anmeldelser de siste to årene var det ingen registrerte fornærmede. Sakene er ikke gjennomgått, men vi vet at noen anmeldelser gjelder offentlige tjenestepersoner som er blitt utsatt for fysisk vold, og ikke er blitt registrert som personlige fornærmede, men tolkningen av volden tilsier at bestemmelsen om «vold mot offentlige tjenestepersoner» ikke er overtrådt.⁸

8) Kan skje dersom volden ikke er ment eller egnet til å hindre tjenesteutøvelsen.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gutter totalt	197	165	192	155	199	201	204	266	249	335
Jenter totalt	34	33	22	21	38	43	53	48	61	60
Alle under 18 år	231	198	214	176	237	244	257	314	310	395

Figur 6. Antall personer i alderen 10-17 år mistenkt for fysisk vold. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

Fysisk vold - kjønn og alder

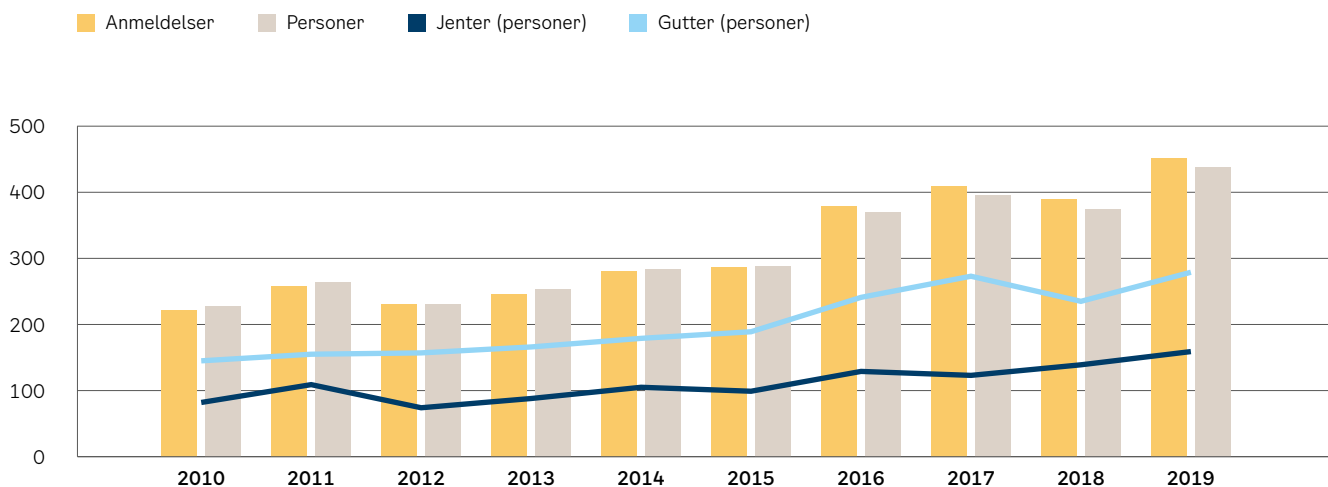
Figur 6 viser antall mistenkte personer fordelt på kjønn og aldersgruppene 10-14 og 15-17 år. Innenfor aldersgruppen **10-14 år** har det vært en liten økning for jentene, og 20 registrerte jenter i 2019 var det høyest registrerte antallet i tiårsperioden. Antall jenter i 2019 er likevel så lavt at det er sammenlignbart med antall jenter i årene 2015-2017. I tiårsperioden var det svært lave antall i 2012-2014 som skiller seg ut. For guttene 10-14 år skjedde en økning fra 2015-2016 og fra 2016 til 2019 har antall registrerte gutter holdt seg omtrent på samme nivå. Det var et lavere nivå for aldersgruppen i 2011-2014, men antall gutter var også på samme nivå tilbake i 2010.

For **jenter 15-17 år** var det en nedgang i antall registrerte personer siste år, mens antallet jenter var omtrent på nivå med de foregående tre årene. Antall registrerte

personer varierer noe i tiårsperioden, men de siste årene var antallet klart over perioden 2010-2013.

Med ingen spesiell økning i de andre tre gruppene har det i hovedsak vært **gutter 15-17 år** som har stått for økningene for fysisk vold under 18 år de tre siste årene. Antall gutter 15-17 år anmeldt for fysisk vold har doblet seg i perioden 2016-2019 og alene steget med 39 % (79 personer) fra 2018 til 2019.

Det er viktig å huske at gruppen av unge gutter i 15-17 år ikke er den samme i disse tre årene. I løpet av tre år byttes hele aldersgruppen ut til helt nye individer, slik at f.eks. 2000-kullet som fylte 16 i 2016, var minst 18 år gjennom hele 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	222	258	230	246	280	287	379	409	390	451
Personer	227	264	231	254	284	288	370	396	374	438
Jenter (personer)	82	109	74	88	105	99	129	123	139	159
Gutter (personer)	145	155	157	166	179	189	241	273	235	279

Figur 7. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer (fordelt på kjønn) for fysisk vold hvor fornærmedes alder var 10-17 år på gjerningstidspunktet. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019.

Fysisk vold - fornærmede

Figur 7 viser de som er **fornærmet** for fysisk vold. Der tabell 6 viste til de fornærmede i anmeldelser med mistenkte i alderen 10-17 år, viser figur 7 til alle fornærmede i aldersgruppen 10-17 år, uavhengig av hvem gjerningspersonen er. Figuren viser at det også for fornærmede for fysisk vold 10-17 år har vært en økende registrering de senere år, og at 451 anmeldelser med 438 fornærmede i 2019 er det høyeste for tiårsperioden.

En sammenligning av antall anmeldelser i tabell 6 og figur 7, viser at under halvparten av anmeldelsene har registrert andre barn og unge som mistenkte. Andelen siste ti år har variert fra 36 % i 2012 til 42 % i 2019. Noen av anmeldelsene har ukjent gjerningsperson, men den største andelen for øvrig dreier seg om vold fra voksne mot barn. Kjønnfordelingen viser at i 2019

utgjorde guttene 64 % av de fornærmede personene i aldersgruppen, etter en variasjon mellom 59 og 69 % siste 10 årene.

Antall fornærmede personer i aldersgruppen **10-14 år** økte fra 2012 til 2016, og har siden holdt omtrent samme nivå. Det er langt flere fornærmede enn registrerte gjerningspersoner i denne aldersgruppen. Hovedårsaken til økningen i tiårsperioden har vært et økende antall anmeldelser for mishandling i familieforhold. De to siste årene har andelen fornærmede utsatt for mishandling utgjort omtrent 40 % av antall fornærmede personer for fysisk vold i aldersgruppen.

For fornærmede i aldersgruppen **15-17 år** var det fra 2018 til 2019 en økning i antall til 226 fornærmede personer, og for første gang siden 2011 ble det i 2019 registrert flere fornærmede i aldersgruppen 15-17 år enn i aldersgruppen 10-14 år. De fire siste årene har

antall fornærmede vært høyere enn ellers i perioden 2010–2019. Også i denne aldersgruppen registreres det noen fornærmede i saker med mishandling i familieforhold, men andelen i 2019 var nede på 14 %. Andelen utsatt for kroppskrenkelser (ikke grov) har vært stabil på over 60% de senere årene, mens andelen utsatt for grovere vold (unntatt mishandling) har vært stabil på ca. 20 % de siste tre årene.

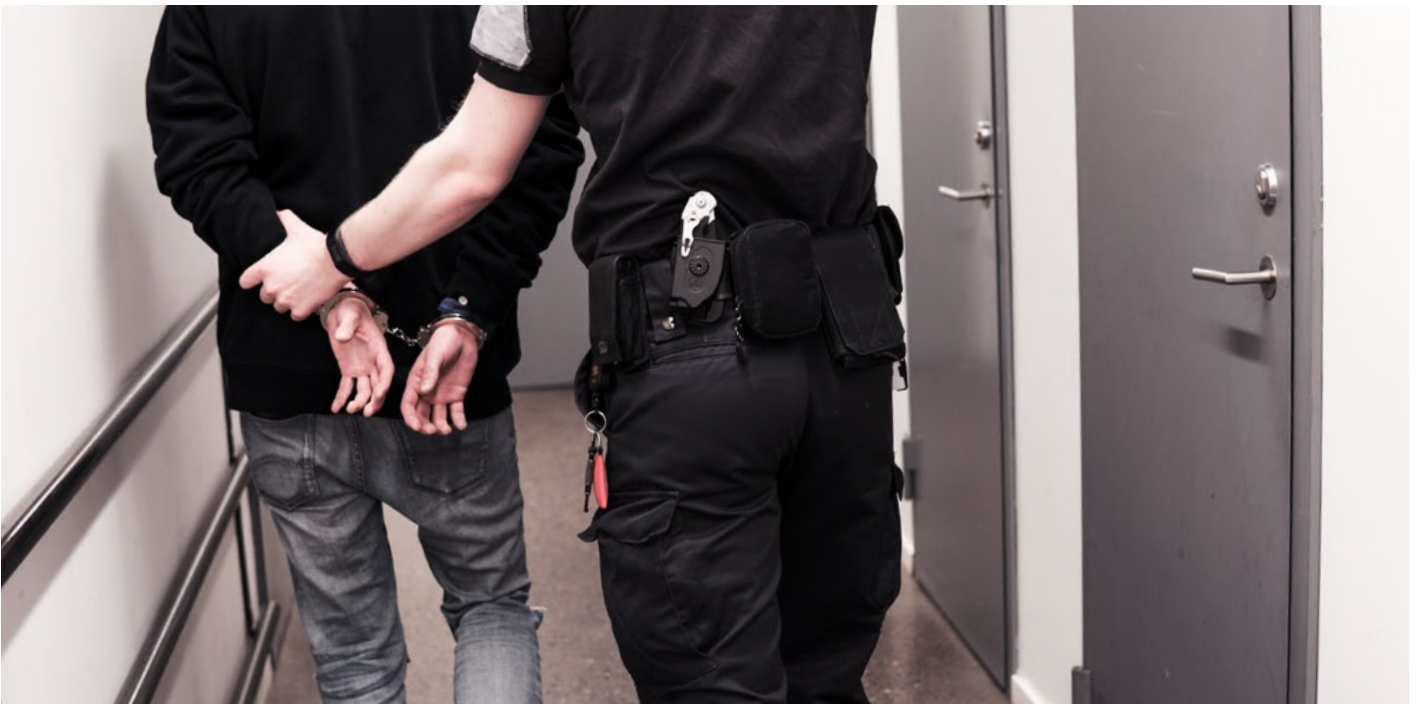
Fysisk vold - geografisk utvikling

For vurdering av geografisk fordeling av den fysiske volden må man huske at dette er måling etter gjerningssted, ikke etter bosted. For hele aldersgruppen **10–17 år** er antall anmeldelser for fysisk vold i 2019 enten på sitt høyeste eller på nivå med det høyeste de siste ti årene i alle fem kretser. Majorstua krets har nest lavest nivå med 58 anmeldelser, men er likevel den kretsen som skiller seg mest negativt ut fra nivået i kretsen over tiårsperioden.

Fordelt på kretsene for aldersgruppen **10–14 år** har det vært mindre svingninger i antall som har gitt store prosentvise utslag siden antallet per krets er lavt. Det er imidlertid kun i Grønland krets at antall anmeldel-

ser har gått ned fra 2018 til 2019, og også her er det Majorstua krets som ligger mest over normalen siste ti år. I aldersgruppen 15–17 år var antall anmeldelser i 2019 på sitt høyeste både i Grønland, Majorstua og Manglerud kretser, men også antall anmeldelser i Sentrum og Stovner kretser var blant de høyeste de siste ti årene.

Foran slo vi fast at utviklingen av fysisk vold under 18 år dreier seg om utviklingen blant gutter 15–17 år. Ser vi isolert på denne gruppen er antall anmeldelser, sammenlignet med siste tiår, innenfor normal variasjon i Majorstua og Sentrum kretser. Manglerud hadde en økning på 15 % fra 2018, men er likevel på samme antall som for fem år siden. Stovner krets økte med 3 % fra 2018 til 68 anmeldelser i 2019, som er det høyeste antall de siste 10 årene. Grønland krets økte mest med 52 % fra 46 anmeldelser i 2018 til 70 anmeldelser i 2019. Gutter i denne alderen er mer registrert utenfor egen bydel enn de under 15 år. Økningen i Grønland krets handler også om at kretsen inneholder sentrale områder i Oslo som mange ungdommer oppsøker, som f.eks. Oslo Sentralbanestasjon.

Fysisk vold - 18-22 år

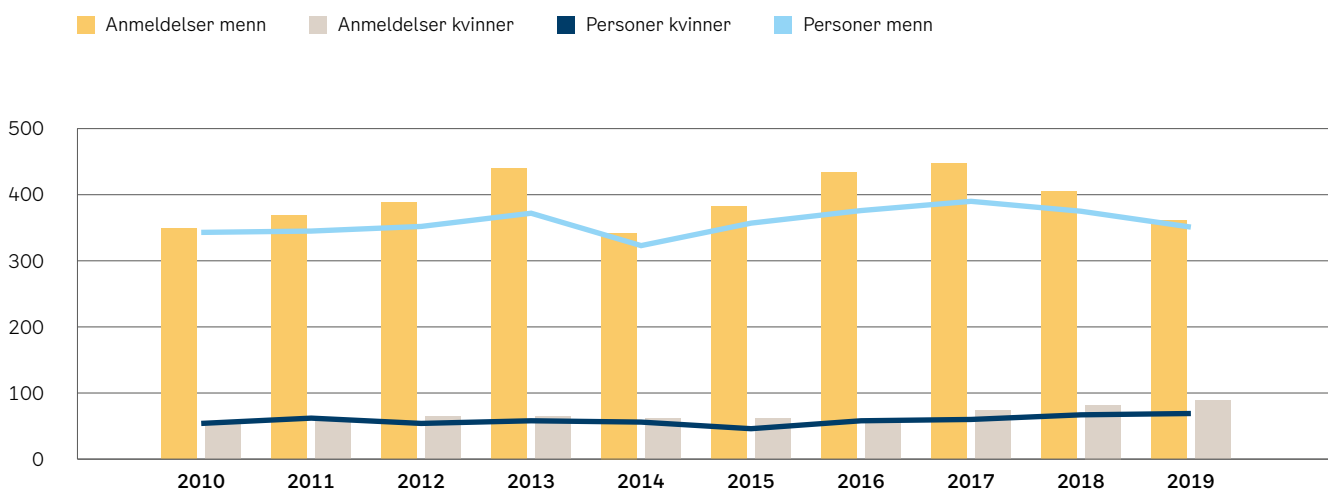
Registreringen for fysisk vold i aldersgruppen 18–22 år har vært mye mer stabil de siste 10 årene enn gruppen under 18 år, og den er dominert av menns vold. Figur 8 viser et bunnivå i 2014, en økning i registreringen frem til 2017, før det de to siste årene har vært en nedgang.

For kvinnene har det vært et mye lavere nivå på registreringen enn for menn. De relativt små endringene fra år til år kan likevel prosentvis fremstå som store. Antall anmeldelser med kvinner som mistenkt har økt siden bunnivået i 2016, men antall registrerte kvinner har ikke hatt samme økning. For tiårsperioden skiller de to siste årene seg ut med nedgang for menn og økning for kvinner, noe som gjør at andelen anmeldelser med kvinner som mistenkte er på sitt høyeste i 2019 med 20 %.

Fordelingen på ulike statistikkgrupper i denne aldersgruppen er også stabil. Etter innføring av ny lov har andelen av fysisk vold som inkluderer begge varianter av kroppskrenkelser, vært stabil hvert år på 71 %.

For aldersgruppen 18–22 år har det fra 2018 til 2019 vært en økning fra 20 til 29 anmeldelser med tre eller flere mistenkte. Antall slike anmeldelser er imidlertid betydelig lavere enn i aldersgruppen 10–17 år, og andelen anmeldelser med tre eller flere mistenkte er på 6 % mot 17 % i aldersgruppen 10–17 år.

I denne aldersgruppen skjer det en annen geografisk fordeling av den fysiske volden. Etter fylte 18 år blir mange av de registrerte personene en naturlig del av utelivet i Oslo by, og dermed skjer mer av volden i områdene i Oslo sentrum der det er flest utesteder.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	400	425	448	499	400	438	485	519	485	450
Personer	397	407	406	430	379	403	434	450	442	420
Kvinner (personer)	54	62	54	58	56	46	58	60	67	69
Menn (personer)	343	345	352	372	323	357	376	390	375	351

Figur 8. Antall anmeldelser og antall mistenkte personer for fysisk vold i alderen 18-22 år. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

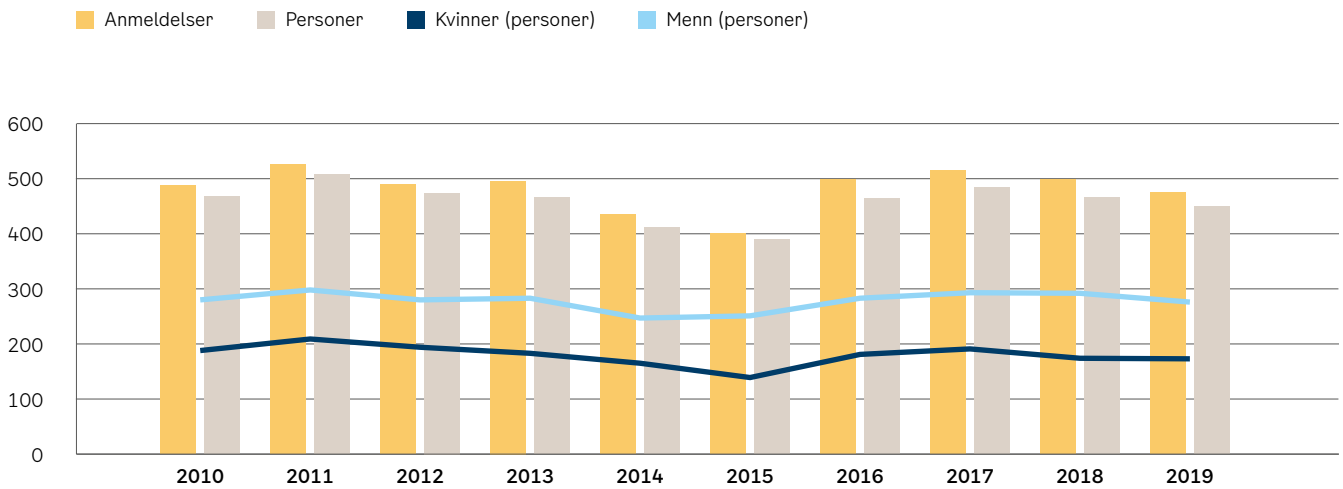
Grønland krets har den største andelen fysisk vold i aldersgruppen, og preger totalbildet i stor grad. Sentrum krets har over år hatt en betydelig andel av den fysiske volden i aldersgruppen, men har hatt en svak nedgang siden 2015. I Majorstua krets ble antall anmeldelser redusert med -26 anmeldelser fra 2018 til 2019, mens de andre fire kretsene var på nivå med 2018.

Bortsett fra Stovner krets har de andre kretsene i 2019 et antall anmeldelser som har vært nokså stabilt sammenlignet med de siste 10 årene. I Stovner krets har antall anmeldelser de siste fire årene vært tydelig over perioden 2010–2015.

Også geografisk må likevel konklusjonen for gruppen 18–22 år være at det er en tydelig stabilitet i det

registrerte voldsvolumet. En helt klar motsetning til utviklingen i aldersgruppen under 18 år.

Figur 9 viser at antall anmeldelser for fornærmede følger nedgangen for antall anmeldelser med mistenkte i samme aldersgruppe siste to år. Kjønnfordelingen viser at nedgangen siste to år fordelte seg på kvinner fra 2017-2018 og menn fra 2018-2019. Andelen fornærmede kvinner for 2019 er på 39 %, noe som er innenfor normalen i tiårsperioden, der andelen har variert mellom 36 og 41 %. Sammenligning av figur 8 og 9 viser at det er flere kvinner som registreres utsatt for vold enn det er kvinner som registreres mistenkt for vold. I tiårsperioden viser imidlertid utviklingen at det blir stadig mindre forskjell på antall mistenkte og fornærmede kvinner.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	488	526	490	496	435	401	498	515	499	475
Personer	468	507	474	466	412	390	464	484	466	449
Kvinner (personer)	188	209	194	183	165	139	181	191	174	173
Menn (personer)	280	298	280	283	247	251	283	293	292	276

Figur 9. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer (fordelt på kjønn) for fysisk vold hvor fornærmedes alder var 18-22 år på gjerningstidspunktet. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019.

Lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner

Etter innføring av ny straffelov i 2015 ble forulemping og hindring av offentlige tjenestepersoner overført til voldskapitlet i straffeloven. I dette kapitlet inkluderes alle handlinger mot offentlige tjenestepersoner, altså kategoriene forulemping, hindring, trusler og vold. Etter den nye loven ble det innført egne statistikkgrupper som omhandler handlinger mot polititjenestepersoner, slik at hver av de fire underkategoriene kan deles inn i hva som har skjedd mot politi og andre tjenestepersoner. Etter gammel lov var det bare den fysiske voldsutøvelsen som var delt opp i statistikkgrupper for politi og andre offentlige tjenestepersoner. Straffeloven bruker både begrepet tjenesteperson og tjenestemann, men vi velger her å bruke tjenesteperson.

Tabell 7 viser at antall anmeldelser i aldersgruppen **10–17 år** har økt de siste årene, og at antall anmeldelser totalt er mer enn tredoblet fra det laveste nivået i 2014 til det høyeste antallet ble registrert i 2019. De 134 anmeldelsene fordeler seg på 108 ulike hendelser (ulik tid og sted), noe som viser at enkelte hendelser resulterte i to eller flere anmeldelser. I noen få hendelser skyldes det at det var flere anmeldte personer, mens det i en del andre tilfeller ble anmeldt én person for flere av lovbruddskategoriene mot offentlige tjenestepersoner. Det er kun noen svært få anmeldelser hvert år hvor det registreres flere mistenkte i samme anmeldelse.

Antall mistenkte personer under 18 år er betydelig lavere enn antall anmeldelser, siden noen anmeldes for flere slike lovbrudd. Deler vi aldersgruppen opp i kjønn og de mindre aldersgruppene, har det vært svært få under 15 år og svært få jenter som er registrert i perioden 2010–2019, men med en svak økning for disse de to siste årene. Likevel har det de to siste årene kun blitt registrert én og fire jenter i alderen 10–14 år, syv og åtte gutter i alderen 10–14 år, samt 12 jenter begge år for alderen 15–17 år.

Her som for fysisk vold handler utviklingen hovedsakelig om gutter i alderen 15–17 år. 63 anmeldte gutter i 99 ulike anmeldelser i 2019 er det klart høyeste for denne aldersgruppen i tiårsperioden.

Anmeldelsene fordeler seg ulikt på de gamle kretsene. I hele tiårsperioden har det vært klart flest anmel-

delser mot offentlige tjenestepersoner i Grønland krets. I 2019 var 44 % av slike anmeldelser i Oslo registrert i Grønland krets, og kretsen hadde i 2019 det høyeste antall anmeldelser i tiårsperioden med 59 anmeldelser. Stovner og Manglerud hadde også en økning i 2019 (til henholdsvis 38 og 24 anmeldelser), begge med klart høyeste antall i tiårsperioden. For Sentrum og Majorstua lå antall anmeldelser på henholdsvis 7 og 6, noe som for begge er blant det lavere antall som er registrert i tiårsperioden. 121 av 134 anmeldelser i 2019 skjedde dermed i gamle Grønland krets og østover.

Ser vi på de fire underliggende kategoriene stiger ikke volden mot offentlige tjenestepersoner de siste to årene, men både forulemping av, hindring av og trusler mot offentlige tjenestepersoner øker. I et lengre tidsperspektiv ser vi at det er forulemping, hindring og trusler som skiller seg ut med høyest nivå i 2019. For voldskategorien viser tabell 8 at antall anmeldelser de siste tre årene ligger klart høyere enn de tre foregående årene, mens antall anmeldelser var på samme høye nivå tilbake i 2013. Antall anmeldelser for vold mot offentlige tjenestepersoner var også på samme nivå i 2007 og 2008.

Andelen av disse anmeldelsene som var rettet mot polititjenestepersoner har vært relativt stabil etter innføring av ny lov, med variasjon fra 73 % i 2017 til 79 % i 2016 og 2018. I 2019 gjaldt dette 77 % av anmeldelsene. For volden mot offentlige tjenestepersoner dreide 96 % av anmeldelsene i 2019 seg om vold mot politi. Dette etter henholdsvis 84, 94 og 100 % de tre foregående årene. For de andre kategoriene har andelen anmeldelser som var rettet mot politi variert de fire årene fra 63 til 83 % for forulemping, fra 67 til 81 % for trusler, mens hindring av politi varierte noe mer, fra lave 29 % i 2017 til 75 % i 2018.

For unge voksne i alderen **18–22 år** har registreringen vært stabil de siste årene, men det er klart flere anmeldelser enn for de under 18 år. Med 267 anmeldelser i 2019 fordelt på 157 ulike personer, er registreringen verken blant den laveste eller høyeste i perioden 2010–2019. De siste to årene har det vært en liten nedgang i anmeldelser for unge menn, og en liten økning for unge kvinner, slik at andelen menn i aldersgruppen

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser under 18 år	67	59	54	79	42	49	62	78	98	134
Forulemping av offentlig tjenesteperson	26	23	23	20	14	21	30	27	39	54
Hindring av offentlig tjenesteperson	9	13	11	11	10	9	4	7	12	25
Trusler mot offentlig tjenesteperson	8	8	3	18	6	4	9	12	19	27
Vold mot offentlig tjenesteperson	24	15	17	30	12	15	19	32	28	28
Personer under 18 år	42	42	38	39	31	39	40	41	67	86
Anmeldelser 18-22 år	249	230	272	259	249	217	247	277	275	267
Personer 18-22 år	171	156	201	165	151	152	152	160	172	157

Tabell 7. Antall anmeldelser og antall mistenkte personer i alderen 10-22 år for lovbrudd mot offentlig tjenesteperson. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019.

har utgjort 81 og 82 % av anmeldelsene, etter en variasjon fra 81 til 92 % i perioden 2005–2019.

Også for denne lovbruddskategorien har det vært en større andel som har skjedd i sentrumsnære områder enn for de under 18 år. Det har lenge vært klart flest anmeldelser i Grønland krets, med 44 % i 2019 og en variasjon mellom 43 og 61 % de siste ti årene. Sentrum krets hadde like mange anmeldelser som Grønland i 2012, men har hatt en klar reduksjon i årene etter. De siste tre årene har det imidlertid vært flere anmeldelser i Stovner og Manglerud kretser, mens Majorstua krets har hatt klart færrest anmeldelser.

Antall lovbrudd mot polititjenestepersoner i aldersgruppen 18–22 år er på et stabilt nivå de siste tre årene. Den geografiske fordelingen og utviklingen er nokså identisk med totalen for aldersgruppen.

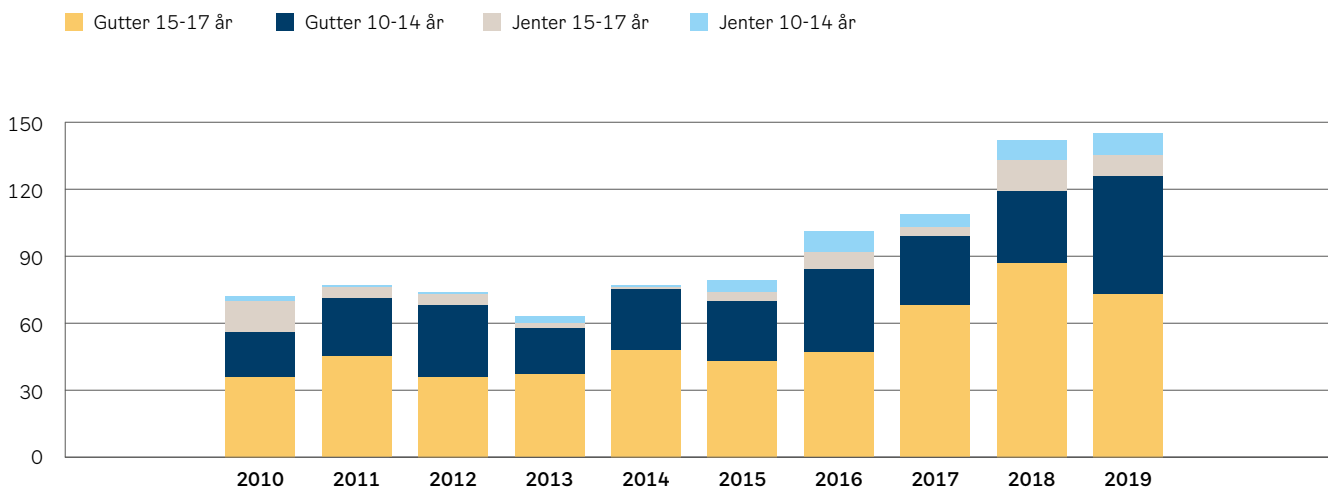
Trusler

Trusler omhandler straffbare handlinger hvor noen ved bruk av «ord eller handling truer med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt»⁹. Det vil si at en del uttalelser og handlinger som av mange kan oppfattes som truende, ikke nødvendigvis omfattes av dette kapitlet.

Denne grensegangen går både mot de handlinger som kan straffes som hensynsløs atferd, og uttalelser som er ubehagelige, men beskyttes av ytringsfriheten.

Siden vårt datamateriale tar utgangspunkt i alle anmeldte i aldersgruppen, kan det også inneholde anmeldelser som er blitt vurdert til ikke å være trusler og derfor henlagt. Det betyr også at selv om lovens forståelse av trusler er stabil, kan tallene påvirkes av endringer i de fornærmedes oppfatning av hva som er truende. I tidsperioden vi omtaler har det også skjedd store endringer i ungdommens kommunikasjonsform, der digitale plattformer gjør at uttalelser kan oppfattes på en annen måte enn om de var blitt uttalt ansikt til ansikt.

9) Straffeloven §§263, 264 og 265

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser totalt	77	90	74	100	63	80	110	108	128	137
Personer totalt	72	77	74	62	77	79	101	107	141	144
Gutter totalt	56	71	68	57	75	70	84	97	118	126
Jenter totalt	16	6	6	5	2	9	17	10	23	18

Figur 10. Antall personer i alderen 10-17 år mistenkt for trusler. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

Trusler – 10-17 år

Figur 10 viser at økningen av anmeldte personer for trusler er betydelig i tidsperioden, og at økningen kom etter en svært stabil registrering til 2015. Selv om økningen i antall personer fra 2018 til 2019 kun er på 2 %, har antall personer i femårsperioden 2014–2019 økt med 87 %. Antall anmeldelser økte med 118 % i den samme femårsperioden. Selv om det er en økning fra og med 2016, er det de to siste årene som skiller seg tydelig ut fra tidligere års registrering. Ser vi på hele perioden fra 2005 til 2019, er det fortsatt de to siste årene som skiller seg ut med ekstra høy registrering.

Som for de fleste andre lovbruddskategoriene er det en overvekt av gutter som registreres som mistenkte. Antall jenter som er registrert for trusler er lavt, men har også hatt en økende tendens de siste to årene. Utviklingen er likevel såpass liten at den ikke har hatt noen særlig betydning for aldersgruppen totalt. Fra 2018

til 2019 var det kategorien gutter 10-14 år som økte mest, med 66 % til 53 personer, noe som er klart høyest i tiårsperioden. Antall registrerte gutter i aldersgruppen 15-17 gikk ned siste år, men de to siste årene har likevel klart høyest registrering i tidsperioden 2005–2019.

For denne lovbruddskategoriene er det også noen anmeldelser med flere mistenkte personer, samt mistenkte personer som er registrert i flere ulike anmeldelser. De to siste årene skiller seg ut med flere anmeldelser med flere mistenkte personer, med henholdsvis 29 i 2018 og 22 i 2019. De to siste årene skiller seg også ut med både flere personer med flere anmeldelser for trusler, og også økning for de med bare én anmeldelse.

Trusler har ikke mange ulike underkategorier, men politiet registrerer anmeldelser hvor det er truet med kniv/andre skarpe gjenstander eller skytevåpen i egne kategorier. Anmeldelsene kan få denne kodingen også

om det er truet verbalt med kniv/skytevåpen uten at slikt våpen vises.

For aldersgruppen var det i 2019 kun to anmeldelser som er registrert som trusler med skytevåpen, og i tiårsperioden varierte antallet mellom null og åtte slike anmeldelser. For kniv (eller annen skarp redskap) har det etter variasjon mellom 10 og 18 anmeldelser i perioden 2005–2017, blitt registrert 23 anmeldelser i 2018 og 50 i 2019. Økningen i trusler med kniv de siste to årene har skjedd både i aldersgruppen 10–14 og 15–17 år, og også for trusler med kniv er det svært få registrerte jenter.

Ser vi på de truslene som ikke dreier seg om kniv eller skytevåpen er det et lavere antall registrerte anmeldelser i 2019 enn de tre foregående årene i aldersgruppen 10–17. Andelen trusler med kniv i aldersgruppen økte dermed fra 16 % i 2014 til 18 % i 2018, og til hele 36% i 2019.

Geografisk er det kun svært små endringer fra 2018 til 2019 i de fem kretsene, og antall anmeldelser fordeler seg relativt jevnt utover alle kretsene. Unntaket er Sentrum krets som har betydelig færre anmeldelser. De to siste årene har økningen hovedsakelig skjedd i Grønland og Stovner kretser. Det er også kun i disse to kretsene at trusler med kniv øker fra 2018 til 2019, fra 4 til 18 anmeldelser i Stovner og fra 6 til 17 i Grønland krets. Samtidig har Manglerud krets ni slike anmeldelser begge de to siste årene.

Registreringen av fornærmede personer for trusler 10–17 år viser også at de to siste årene ligger høyest i tidsperioden 2005–2019, men samtidig er det en nedgang fra 117 i 2018 til 104 i 2019, og 2019 er ikke langt over verken 2016 eller 2007.

Ser vi på hvor mange fornærmede som er utsatt for trusler fra aldersgruppen 10–17 år, skiller de fire siste årene seg ut med over 100 registrerte fornærmede hvert av årene. Måler vi gruppen der begge parter var 10–17 år, skiller også her de fire siste årene seg ut med høyere nivå.

Det var registrert fornærmede i 112 av de 137 anmeldelsene i figur 10. De øvrige 25 anmeldelsene omfatter hovedsakelig offentlig ansatte som ikke regnes som personlig fornærmede. 25 slike anmeldelser i 2019

er en økning fra 10–12 de tre foregående årene og klart høyest registrering i perioden 2005–2019. I 46 av de 50 anmeldelsene i 2019 for trusler med kniv, er det registrert fornærmede personer, hvorav 20 fornærmede var på samme alder som mistenkte.

Trusler – 18–22 år

Også for trusler skiller aldersgruppen 18–22 år seg ut ved at utviklingen går motsatt vei enn for gruppen under 18 år. Det er en nedgang i både antall anmeldelser og antall mistenkte personer fra 2018 til 2019, og nedgangen gjelder begge kjønn. For trusler med kniv er det betydelig færre anmeldelser i denne aldersgruppen enn for gruppen 10–17 år. 26 slike anmeldelser i 2019 var ned fra 33 i 2018 og på nivå med de fleste av årene 2005–2017.

For denne aldersgruppen fordeler antall anmeldelser de siste årene seg med flest i Grønland krets, litt færre i Stovner krets og jevnere utover de andre tre kretsene. Imidlertid var det i Grønland krets en nedgang på -36 %, og i Stovner en nedgang på -28 % fra 2018 til 2019. Trusler med kniv går også klart ned i Grønland krets til åtte anmeldelser, mens Majorstua krets økte mest og var nest høyest med 6 anmeldelser.

Å forstå voldsutviklingen

Konflikter, gruppevold og gruppeprosesser

Tabell 6 viste at det hadde vært en økning de siste årene i voldsanmeldelser med flere mistenkte personer. Uavhengig av om det er registrert som anmeldelser eller ikke, skrev vi i forrige SaLTo-rapport om en jevnlig rapportering av masseslagsmål de siste årene. Politiet opplever at det i senere år har vært flere episoder der mange møter opp i forbindelse med slagsmål.

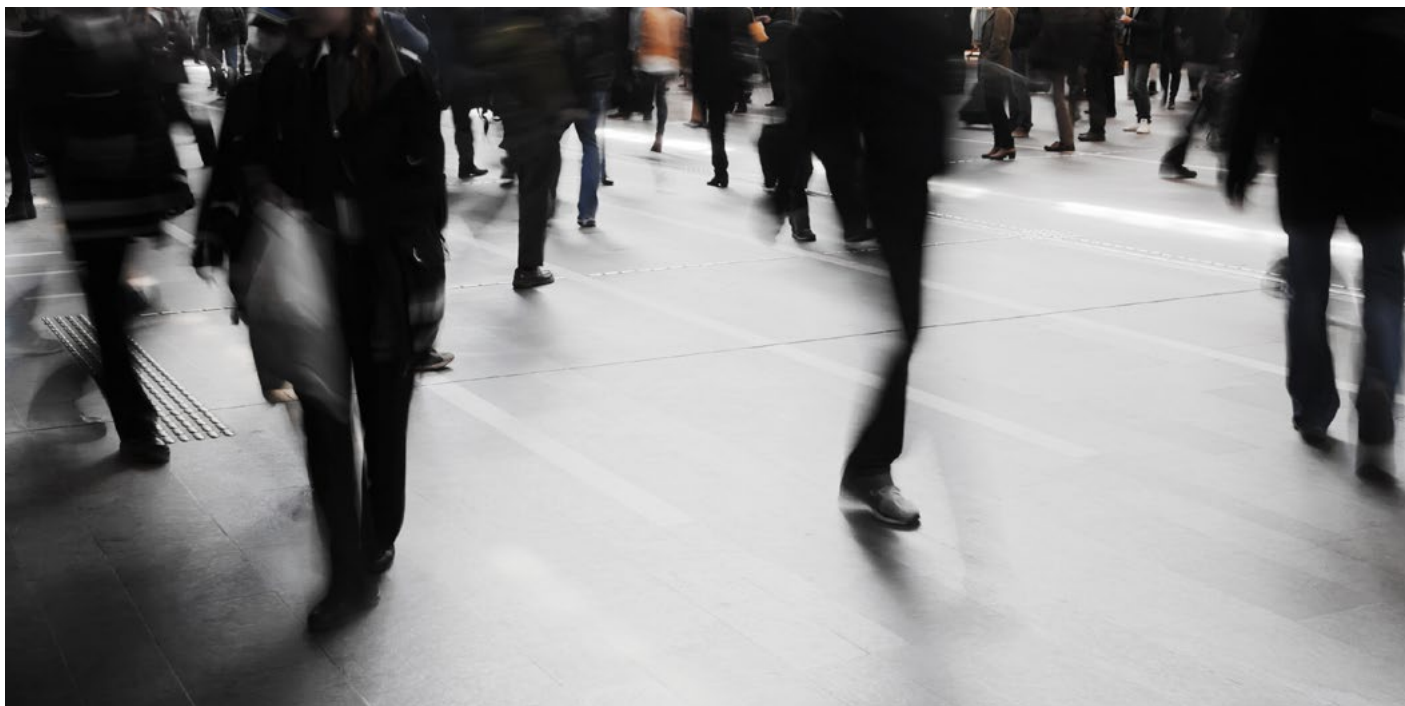
Det kan være flere årsaker til denne økningen i vold med flere involverte. En tilbakevendende forklaring fra SaLTo-nettverket er at ungdommens bruk av sosiale medier og filming av voldsepisoder ofte forsterker allerede eksisterende konflikter. Bruken av sosiale medier gjør at det er vanskelig for ungdom i miljøet rundt de som har konflikter å holde seg nøytrale. Dersom en ungdom møter opp til et slagsmål som venn til kun den ene av partene, er det ofte lett å bli dratt med. Konfliktene kan dermed arves til de nye deltakerne, og på en slik måte spre seg videre til andre venner. I noen tilfeller ser vi at konflikten starter mellom to personer

fra ulike bydeler/delbydeler, og at konflikten eskaleres til en konflikt mellom ungdommer fra disse ulike delene av byen. Denne konfliktutviklingen kan vi se både i vanlige ungdomsmiljøer og i ungdomsmiljøer som er mer kriminelt belastet.

I anmeldelser med mange involverte finner vi forklaringer fra noen mistenkte hvor det framgår at det ikke var meningen at de skulle være med på slagsmål/vold. Men da volden startet var det en av de andre som begynte å slå – og dermed ble hele gruppen med på volden. Det betyr at gruppevolden ikke nødvendigvis ble planlagt slik, men at volden også kan eskalere med bakgrunn i manglende impuls kontroll, lave terskler for bruk av vold og gruppeprosesser som forsterker disse mekanismene.

Alvorligere fysisk vold?

En antagelse som vi jevnlig ser i debatter og i media, er at ungdomsvolden er blitt alvorligere. Anmeldelsene for fysisk vold i aldersgruppen 10–17 år fordeler seg på ulike statistikkgrupper som også viser til ulik alvorlighet. Når vi skal vurdere endring i alvorlighet må vi ta hensyn til endringer som kom med ny straffelov fra

1. oktober 2015. Den nye straffeloven ga oss nye begreper, nye straffebestemmelser, nye statistikkgrupper og dermed også endring i samfunnets forståelse av enkelte voldshandlinger.

I tillegg til anmeldelser for statistikkgrupper for kroppskrenkelser, kroppsskader og vold med alvorligere konsekvenser, kan vi etter den nye loven også skille ut vold i nære relasjoner, uaktsom vold og vold mot ulike yrkesgrupper (andre enn offentlige tjenestepersoner). Hva som regnes som grovt i statistikkgruppene kan imidlertid ikke brukes alene. Endringen av straffeloven i 2015 satte kriterier for hva som skal regnes som grov kroppskrenkelse eller grov kroppsskade. Selv om de fleste kriteriene var til vurdering i straffesaken før lovendring pga. rettspraksis, regner vi med at en del av økningen i hva som regnes som grovt kan forklares med lovendringen. F.eks. er et kriterium om volden «er begått av flere i fellesskap», noe tabell 6 tydelig viste at en økende del av den registrerte volden er. Derfor vil antall kroppskrenkelser som forstås som grove, kunne være flere enn antall som ble kodet som legemsfornærmelser med skadefølge etter gammel lov.

Det som gjenstår for en sikker vurdering for å vurdere grov vold er å se isolert på de anmeldelsene som er kodet med kroppsskade eller alvorligere¹⁰. Her har fornærmede både før og etter ny straffelov helt sikkert endt opp med skade, skaden mistenkes som forsettlig påført – og tallene er derfor mer sammenlignbare over tid. Disse anmeldelsene økte kun svakt mer enn totalt antall anmeldelser for fysisk vold fra 2014–2019, men mindre enn totalen i perioden 2016–2019. I 2019 ble det registrert 53 slike anmeldelser mot 34–39 de tre foregående årene. Samtidig var det et lavere antall slike anmeldelser i 2019 enn det ble registrert i 2006 og 2007.

Om volden er blitt alvorligere kan heller ikke vurderes ut fra antall alene, vurderingen må også inkludere andel kroppsskader av fysisk vold. I 2019 ble 20 % av anmeldelsene for fysisk vold kodet med kroppsskade, mot 11–17 % i årene 2011–2018 og med 12–13 % i 2017–2018. Andelen har imidlertid tidligere vært høyere med 21–22 % i 2006–2008 og 23 % i 2010.

Utviklingen for kroppsskader i 2019 handler isolert om gutter 15–17 år. Det har vært svært få anmeldelser

for kroppsskader registrert for aldersgruppen 10–14 år eller for jenter, og for aldersgruppen 18–22 år var det klart færrest anmeldelser med kroppsskade registrert i 2019 av hele perioden 2005–2019.

Svaret på om alvorligheten øker blir derfor forskjellig ut fra hvilket tidsperspektiv, hvilken aldersgruppe eller hvilket kjønn man vurderer. For gutter 15–17 år er svaret delvis ja, men da kun for 2019 sammenlignet med tidsperioden 2011–2018. Et spørsmål er om tallene for 2019 er en litt for kort periode til å vurdere utviklingen.

Ser vi på alvorlighetsgraden i anmeldelsene for aldersgruppen 10–17 år i 2019, er det registrert minst to mistenkte i 47 % av anmeldelsene som er kodet med kroppsskade eller alvorligere, mot 20 % for fysisk vold i gruppen 10–17 år generelt. Antall kroppsskadesaker med kun én mistenkt har variert mellom 22 og 28 anmeldelser de siste fem årene og har ingen entydig økning. Utviklingen for kroppsskadesaker i 2019 dreier seg derfor i stor grad om vold begått av flere i fellesskap.¹¹

Er det flere lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner?

For å vurdere utviklingen de siste tre år i antall lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner – herunder også polititjenestepersoner – gjør vi klokt å vurdere mer enn de rene tallene. Voldskategorien mot offentlige tjenestepersoner har vært stabil de siste tre årene, og antall anmeldelser er på nivå med flere andre år i perioden 2005–2019. Vi vet imidlertid ikke hvordan endring i kodepraksis har slått ut etter innføringen av egne statistikkgrupper for de andre typene overtredelser¹² mot politi som følge av ny straffelov. Har grensen hvor offentlige tjenestepersoner velger å anmelde blitt lavere de senere årene? Eller har de oftere møtt ungdom som er verbalt utagerende slik at de overtrer grensen til trusler eller forulemping? Hva skal til for at en ungdom anmeldes for å hindre politi eller andre tjenestepersoner? At antall tilfeller av forulemping, hindring og trusler øker mens volden er stabil, kan tyde på en endring i tolkning av de konflikter offentlige tjenestepersoner møter på jobb.

Selv om ikke registreringen for lovbrudd med vold mot offentlige tjenestepersoner øker, er det likevel noe usikkerhet omkring antall anmeldelser der offentlige

10) Anmeldelser kodet som minimum kroppsskade, men også anmeldelser kodet som drap/forsøk drap. Mishandling i nære relasjoner er unntatt. I all hovedsak utgjøres kategorien av § 274 kroppsskade.

11) Et annet vurderingspunkt burde vært om noe av økningen i 2019 skyldes økt bruk av kniv, da økt bruk av fysisk vold utført med kniv nødvendigvis vil ha medført flere skader. Etter gammel lov hadde vi statistikkgruppen «legemsbeskadigelse med kniv», men denne forsvant inn i «grov kroppsskade» etter ny lov. Modusføring for statistikkgruppen kunne ha gitt svar, men det er dessverre manglende modusføring i et klart flertall av anmeldelsene etter ny lov.

12) Etter den nye loven ble det innført egne statistikkgrupper som omhandler å kategoriene forulemping, hindring, trusler og vold både for polititjenestepersoner og andre tjenestepersoner. Tidligere var kun vold oppdelt mellom typer offentlige tjenestepersoner.

tjenestepersoner er blitt utsatt for vold. Tabell 6 under «fysisk vold» viste en økning siste to år i anmeldelser med fysisk vold uten registrerte fornærmede. I en del av disse sakene er det grunn til å tro at den voldsutsatte er en offentlig tjenesteperson som ble utsatt for vold, ikke registrert som personlig fornærmet, og at volden ikke ble vurdert til å være ment å hindre tjenesteutøvelsen.

I vurderingen av utviklingen er det også viktig å merke seg at utviklingen hovedsakelig skjer for gutter 15–17 år i den østlige delen av Oslo, og at andelen av de mistenkte som også er registrert med gjentatt kriminalitet er høy. Har kommunikasjon med og konflikter mellom unge gutter og det offentlige endret seg de siste tre årene? I flere kretser er det en samtidig kriminalitetsutvikling for denne gruppen både for fysisk vold generelt og lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner, noe som kan tyde på en endring i guttenes atferd. Det er også flere narkotika-relaterte anmeldelser, noe som kan tilsa at økningen har sammenheng med politiets kontrollatferd. At denne utviklingen ikke skjer i samme grad for unge menn over 18 år kan peke i retning av at det er de unge guttenes atferd som påvirker tallene mest. I så fall er det et spørsmål om hvorfor.

Vi vil fremheve to viktige poeng i vurderingen. Det ene er at ofte vil slike anmeldelser komme når politiet griper inn i andre lovbrudd. Det vil dermed i utgangspunktet ikke være vanlig ungdom som er drivende for utviklingen, men ungdom som er innblandet i uro eller kriminalitet. I en del andre tilfeller starter imidlertid situasjonen med kontroller av personer i aktuelle områder, uten at noe konkret lovbrudd har funnet sted der og da. Slike situasjoner vil også påvirkes av økt tilstedeværelse av politi og økt kontrollfrekvens.

Av de 63 guttene i alderen 15–17 år som ble registrert for lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner i 2019, hadde over halvparten 10 eller flere anmeldelser mot seg ved utgangen av 2019. Kun tre av guttene hadde kun lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner. Men siden kjente ansikter kanskje kontrolleres oftere enn andre, antar vi at begge typer situasjoner spiller inn på økningen.

Det andre poenget som må vurderes er gruppedynamikk. Tilbakemeldinger fra politiet gjennom flere

år har vært at ungdommer de møter kan ha en helt uproblematisk atferd dersom man møter dem alene, og en helt annen og utagerende atferd når de er flere sammen. Statistikken for flere av lovbruddskategoriene foran i rapporten viser at de unge guttene i 2019 oftere opptrådte sammen i ulike lovbrudd. Selv om det de fleste lovbrudd mot tjenestepersoner vil være av en slik karakter at anmeldelsen blir rettet mot enkeltpersoner, kan ungdommene i hendelsen likevel ha opptrådt i grupper.

Økningen omfatter også Oslo øst, hvor flere bydeler har slitt med ungdomsmiljøer som har bedrevet kriminalitet i lokale nettverk. Hovedsakelig dreier disse nettverkene seg om narkotikasalg¹³ fra ungdommer som fra før allerede har hatt problemer etter å ha mislykkes på andre arenaer. Det er ikke vanskelig å se at politiet kan bli møtt med en fiendtlig holdning når de møter marginalisert ungdom med atferdsproblemer, i gruppesettinger, og etter gjentatte kontroller.

Er ungdommen oftere bevæpnet med kniv?

Vi har ved vurdering av ungdomskriminalitet normalt en grunnleggende antagelse om at de mer alvorligere lovbruddene anmeldes i større grad. Dersom det ikke er grunnlag for å anta at det har vært større endringer i anmeldelsestilbøyeligheten, må vi konkludere med at den økte registreringen tilsier flere trusler med kniv. I de kretsene som øker tyder andelsendringen for trusler på at truslene enten har endret seg til å dreie seg om kniv, eller så kan anmeldelsestilbøyeligheten for andre trusler ha gått tilbake samtidig som antall trusler øker. Dette kan skje dersom tålegrensen før anmeldelse flyttes i retning av alvorligere trusler.

For å få en dypere forståelse av utviklingen har vi gjennomlest de 19 registrerte anmeldelsene for trusler med kniv i 2019 der mistenkte var gutter i alderen 10–14 år. Disse viser at det i minst 18 anmeldelser ble vist fram kniv eller annen skarp gjenstand. Kun én av anmeldelsene gjaldt i utgangspunktet kun muntlig trussel (frem satt på sosiale medier), men fornærmede mente at mistenkte hadde kniv da fornærmede ble oppsøkt på skolen dagen etter.

13) Se for øvrig delkapittel om narkotika og vurdering av skjevheter i registrering for narkotika.

Trusselsituasjonene spredde seg på ulike vanlige arenaer for aldersgruppen, og i 16 av anmeldelsene var fornærmede et annet barn. Få av hendelsene virker planlagt, og det er kun i tre av anmeldelsene det er opplysninger om tidligere hendelser/konflikter mellom partene. Noen få anmeldelser bærer mer preg av å bruke kniver/skarpe gjenstander som er tilgjengelige i situasjonen, men i minst 14 av anmeldelsene har mistenkte brakt med seg kniv eller en annen skarp gjenstand inn i situasjonen.

Selv om kun én av anmeldelsene hadde registrert flere mistenkte, var det flere personer på «mistenktsiden» i minst 10 av de 19 anmeldelsene. Dette sammen med at utviklingen begrenser seg til noen byområder som tidvis har vært preget av konflikter mellom ulike multikriminelle ungdomsmiljøer, kan indikere at både gruppeprosesser og barnets/gruppens forståelse av «farlighet» påvirker besittelse av kniv. Økningen i trusler med bruk av kniv kan derfor tyde på flere kniver i bruk i enkelte ungdomsmiljøer.

I kapitlet om fysisk vold så vi at antall kroppsskadesaker eller alvorligere også økte fra 2018 til 2019, men vi koblet økningen alene til anmeldelser med flere gjerningspersoner. Den manglende modusføringen gjør imidlertid at for å avklare om kniv er brukt, må man lese alle aktuelle straffesaker over flere år for å få svar.

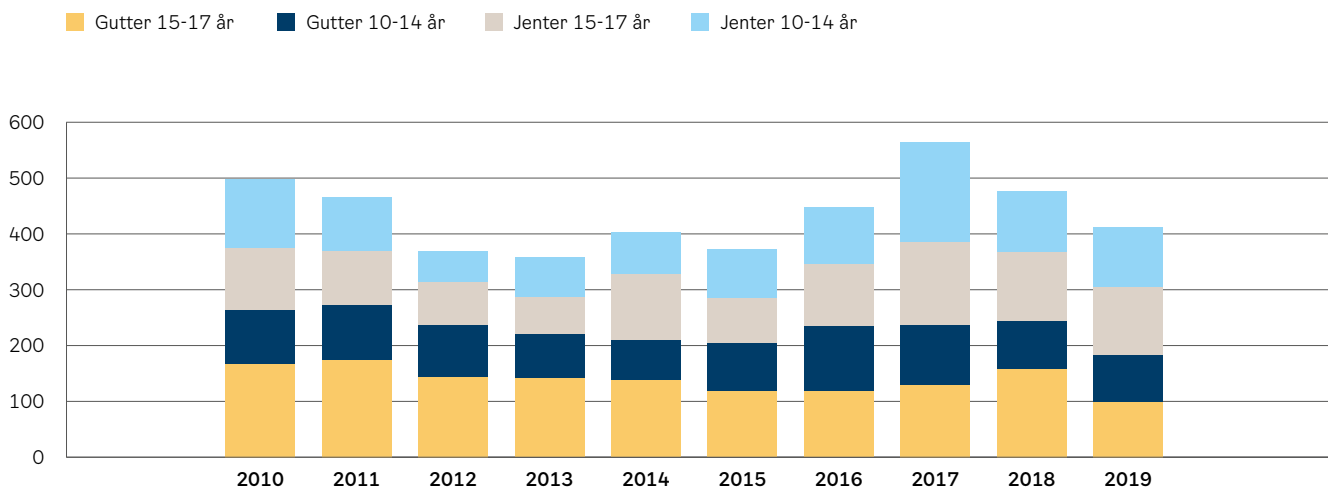
Å bære kniv på offentlig sted er straffbart med mindre du har en aktverdig grunn. Antall anmeldelser for bæring av kniv i aldersgruppen 10–17 år har mer enn doblet seg de to siste årene. 54 anmeldelser i 2018 og 67 i 2019 var mer enn i samtlige år fra 2005 til 2017. Bæring av kniv avdekkes hovedsakelig i to situasjoner – enten i forbindelse med ransaking grunnet annet straffbart forhold, eller ved visitasjonsaksjoner der politiet sjekker alle i et gitt område for kniver. Det har periodevis de to siste årene vært gjennomført flere slike aksjoner, men statistikken sier ingenting om i hvilke av de to situasjonene knivene er funnet.

Økningen de siste to årene dreier seg imidlertid kun om gutter 15–17 år. Her må vi være oppmerksom på at dersom økningen i denne gruppen kommer i visitasjonsaksjoner, er det ikke sikkert at de i alderen 10–14 år er til stede i samme grad og blir kontrollert på de samme

arenaene. Dersom økningen i gruppen 15–17 år kommer fra avdekking fra politi under ransaking/visitasjon i andre saker, har det i aldersgruppen 10–14 år ikke vært samme volum på kriminaliteten som politiet avdekker. Det er derfor mulig at det har vært en økning i bæring av kniv i hele aldersgruppen 10–17 år, men at vi ikke avdekker det hos de yngre i samme grad som hos de eldre guttene.

Det er ikke mulig å trekke noen sikker konklusjon, men tallene indikerer at det er blitt vanligere å bære og true med kniv i noen ungdomsgrupper.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser totalt	475	447	355	338	374	354	421	533	435	402
Personer totalt	498	466	368	358	403	373	448	564	476	412
Gutter totalt	262	272	237	220	210	204	235	237	243	182
Jenter totalt	236	194	131	138	193	169	213	327	233	230

Figur 11. Antall personer i alderen 10–17 år mistenkt for butikktveri. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010–2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

Vinning

Butikktveri

I dette kapitlet ser vi samlet på hva som er anmeldt etter gamle statistikkgrupper for *naskeri* og *tyveri fra butikk*, samt nye for *mindre tyveri fra butikk* og *tyveri fra butikk*. Det totale antallet anmeldelser for butikktveri i Oslo politidistrikt har vært stabilt de siste seks årene.

Figur 11 viser at både antall anmeldelser og antall mistenkte personer er redusert siste to år. Etter en økning i årene før toppunktet i 2017 har det siden vært en reduksjon både i antall jenter og gutter i begge aldersgruppene. Fra 2018 til 2019 var det imidlertid merkbar nedgang kun for gutter 15–17 år, mens de andre gruppene kun hadde en reduksjon på én eller to personer.

Som for andre lovbruddskategorier er det også for butikktveri både en del anmeldelser med flere mistenkte personer og mistenkte personer som er registrert

i flere ulike anmeldelser. For denne kategorien har vi imidlertid erfart at registreringsrutinene der flere er involvert kan variere noe. I 2019 var det for eksempel en hendelse som resulterte i 10 ulike anmeldelser. I hendelsen ble to unge jenter stanset med gods fra fem ulike butikker, og vekterne anmeldte jentene hver for seg for hver av de fem butikkene de fant gjenstander fra.

Denne typen registrering er imidlertid ikke noe nytt, og vurderer vi kategorien ut fra antall ulike hendelser er det 92 og 91 hendelser med to eller flere anmeldelser i 2018 og 2019, mens det var 115 slike hendelser i 2017. For hendelser med kun én anmeldelse har det imidlertid vært en nedgang både i 2018 og 2019. Det er mulig at det har skjedd en praksisendring hos de som anmelder i retning å dele hendelsen opp i enkeltanmeldelser, da det var ingen anmeldelser med tre eller fire gjerningspersoner i 2019 etter seks slike i 2017 og ni i 2018.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall mistenkte personer 10-17 år	77	48	69	79	89	82	56	94	143	143
Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år	74	62	67	103	57	48	44	72	93	103
med 1 person 10-17 år mistenkt	49	40	44	52	27	22	23	30	36	46
med 2 personer 10-17 år mistenkt	12	17	9	26	10	13	11	19	18	30
med 3 eller flere personer 10-17 år mistenkt	13	5	14	25	20	13	10	23	39	27
Antall anmeldelser med mistenkte 10-17 år	74	62	67	103	57	48	44	72	93	103
med fornærmede i alderen 10-14 år	11	10	15	35	17	6	21	19	23	35
med fornærmede i alderen 15-17 år	22	9	17	34	17	18	13	22	38	37
med fornærmede i alderen 18-22 år	10	10	11	11	4	10	3	10	13	13

Tabell 8. Antall anmeldelser og mistenkte personer for ran i alderen 10–17 år, med gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010–2019. Antall anmeldelser fordelt på antall mistenkte personer i anmeldelsene og fornærmedes alder.

Antall personer i aldersgruppen registrert med flere anmeldelser har imidlertid vært stabil de siste tre årene med 60, 55 og 52 ulike personer registrert mer enn én gang. Nedgangen kommer derfor i hovedsak for de som anmeldes bare den ene gangen for kun ett tyveri.

For aldersgruppen 18–22 år er det en svak økning i antall anmeldelser fra 355 i 2018 til 382 i 2019, men de fire siste årene er relativt stabile og varierer kun mellom 350 og 400 anmeldelser. Geografisk fordeler både alderen 10–17 år og 18–22 år seg med flere butikkyverier sentrumsnært, noe som er ganske naturlig ut ifra handelsfordelingen i Oslo by.

Denne lovbruddskategorien varierer selvsagt etter i hvilken grad barn og unge begår butikkyveri, men tallmaterialet tyder på at rutiner hos butikker og vektere trolig har stor betydning for tallene. Disse rutine varierer alt etter opplæring hos ansatte, antall ansatte på jobb og rutiner hos eller bytting av vaktelskap.

De siste to årene har også antall matbutikker med selvbetjente kasser økt svært mye, uten at vi vet sikkert hvordan dette påvirker tallene. Ser vi på hvem som er fornærmet i butikkyveri er det i utgangspunktet ganske stabilt nivå på anmeldte butikkyverier fra dagligvarebransjen, men for mistenkte i alderen 10–17 var det størst

nedgang for dagligvarebransjen fra 2018 til 2019. Også klesbutikker anmelder de unge mindre i 2019 enn i 2018.

Ran

Ransbegrepet kan i dagligdags omtale bli brukt ganske vidt, slik at det av og til omtaler tyverier som vi ikke omtaler i dette kapitlet. Ran er her definert etter straffelovens § 327 som omhandler de situasjoner der det er brukt vold eller trusler til å frata en annen person en gjenstand i vinnings hensikt. Av og til kan noen hendelser som etterforskes som ran bli omkodet og påtalt som vold og tyveri, og ikke ran. Dette kan for eksempel skje dersom det ikke kan bevises at forsettet med volden var å frata fornærmede gjenstanden – og vold og tyveri blir sett på som to separate handlinger.

Antall anmeldelser for ran i Oslo kommune uavhengig av alder har hatt en betydelig nedgang fra i underkant av 1000 ran i toppåret 2013 til et relativt stabilt nivå på litt under 400 anmeldelser de fire siste årene. Tabell 8 viser at antall anmeldelser der anmeldte er mellom 10–17 år samtidig har hatt en klar økning de samme fire årene, og at det for denne aldersgruppen ble registrert like mange anmeldelser i 2019 som i det tidligere toppåret 2013.

De fire siste årene har økningen i antall ran med mistenkte i aldersgruppen gjort at andelen har steget fra i underkant av $\frac{1}{6}$ av ransanmeldelsene til mer enn $\frac{1}{4}$ i 2019.

I 2019 ble det registrert 143 mistenkte i aldersgruppen 10–17 år i 103 ulike anmeldelser. Tabellen viser at selv om antall mistenkte personer var det samme som i 2018, var det en økning i antall anmeldelser disse er registrert i. Noen personer er anmeldt for ran flere ganger, men også for ran er det slik at barn og unge ofte opptrer sammen i ulike anmeldelser. Antall anmeldelser med én registrert mistenkt hadde en økning det siste året, mens det var 57 anmeldelser med to eller flere mistenkte registrert både i 2018 og 2019. De siste tre årene skiller seg ut i tiårsperioden med de høyeste registreringene generelt, og med flere anmeldelser med flere registrerte mistenkte.

Som for andre lovbruddskategorier er dette ikke eksakte tall for hvor mange ran med flere gjerningspersoner som begått. I noen tilfeller var anmeldte i alderen 10–17 år sammen med anmeldte i aldersgruppen 18–22 år som dermed ikke telles med her, og i andre anmeldelser ble andre gjerningspersoner ikke identifisert og er derfor ikke registrert.

Flertallet av de mistenkte personene har vært i alderen 15–17 år, men antall for gruppen gikk ned fra 110 i 2018 til 86 i 2019, samtidig som aldersgruppen 10–14 år økte fra 25 til 43 personer. For hele tidsperioden 2005–2019 var 2019 det året med klart høyest andel i gruppen 10–14 år. Det er i all hovedsak gutter som blir anmeldt for ran, og i hvert av årene 2018 og 2019 var det kun én jente som ble registrert.

Tabellen viser at økningen i ran begått av de i alderen 10–17 år gir en økning for fornærmede i samme alder, og i 2019 var hele 71¹⁴ av de fornærmede i de 103 anmeldelsene i alderen 10–17 år. Andelen fornærmede i samme alder har de siste årene steget parallelt med den totale registreringen for ran begått av barn og unge. Det er også stort sett gutter som blir utsatt for ran av aldersgruppen 10–17 år. 69 av de 71 fornærmede i 2019 var andre gutter. For 2018 var det 60 av 62 fornærmede som var gutter.

Gjerningssted for ranene varierer i stor grad fra år til år. I 2018 var det mange ran som fant sted i Majorstua sin krets, mens det i 2019 var mer enn en halvering fra året før. I de fire andre kretsene økte antall anmeldelser, slik at i 2019 ble ranene fordelt jevnere på de fem kretsene enn i de foregående årene. Det ble registrert færrest ran (15) i Sentrum krets, mens det var flest med 25 ran i Grønland krets. Ut ifra gjerningspersonenes bosted kom det i minst 88 av de 103 anmeldelsene én eller flere gjerningspersoner fra utenfor kretsen der ranet skjedde. Samtidig var det en fra den lokale kretsen med på ranet i minst 55 av de 103 ranene.

Gjennomgående har det de siste årene vært et høyere antall ransanmeldelser med gjerningspersoner under 18 år enn i aldersgruppen 18–22 år. Mens antall anmeldelser for 10–17 år har økt, har antallet for aldersgruppen 18–22 år vært stabilt på pluss/minus 50 anmeldelser de fire siste årene.

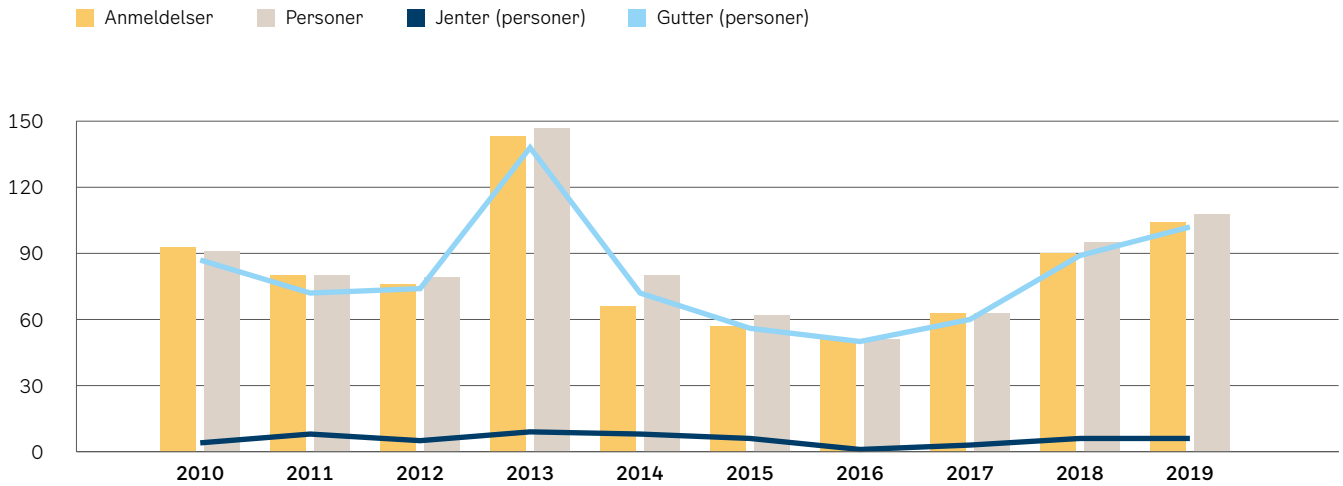
Fornærmede for ran 10–17 år

Der tabell 8 viste til de fornærmede i anmeldelser med mistenkte i alderen 10–17 år, viser figur 12 til alle fornærmede for ran i aldersgruppen 10–17 år, uavhengig av hvem gjerningspersonen er. Figuren viser at det også for fornærmede for ran 10–17 år har vært en økende registrering de senere år, og at 104 anmeldelser med 108 fornærmede er den høyeste registreringen siden 2013. Likevel er antall registrerte fornærmede i aldersgruppen fortsatt betydelig lavere enn i 2013. Kjønnfordelingen viser at svært få jenter er registrert utsatt for ran, med kun seks fornærmede jenter hvert av de to siste årene.

I 70 av disse 104 anmeldelsene i 2019 ble det registrert mistenkte i samme alder, en økning fra 60 av 90 anmeldelser i 2018. I noen av de resterende anmeldelsene ble det registrert eldre gjerningspersoner, mens det i noen anmeldelser ikke ble avdekket hvem gjerningspersonene var.

Antall fornærmede i aldersgruppen **10–14 år** var på sitt høyeste i tiårsperioden med 62 personer i 2013. Antall fornærmede ble redusert til 17–25 fornærmede i årene 2015–2017, før antallet økte de to siste årene til 45 fornærmede. Antall fornærmede i aldersgruppen

14) Én person er registrert som fornærmet som både 14- og 15-åring.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser	93	80	76	143	66	57	51	63	90	104
Personer	91	80	79	147	80	62	51	63	95	108
Jenter (personer)	4	8	5	9	8	6	1	3	6	6
Gutter (personer)	87	72	74	138	72	56	50	60	89	102

Figur 12. Antall anmeldelser og antall fornærmede personer (fordelt på kjønn) for ran hvor fornærmedes alder var 10–17 år på gjerningstidspunktet. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010–2019.

følger derfor økningen til mistenkte i aldersgruppen de to siste årene, men tilbake i 2013 ble det kun registrert 13 mistenkte i aldersgruppen til tross for høye anmeldelsestall totalt.

For fornærmede i aldersgruppen **15–17 år** følger kurven samme utvikling som for 10–14 år, med 85 fornærmede i 2013 og økning siste to år til 64 fornærmede i 2019. Sammenligner vi med mistenkte for denne aldersgruppen, var det noen færre mistenkte enn fornærmede i 2013, men et høyere antall i 2014, noe som tyder på at etterforskning av sakene fra høsten 2013 fortsatte inn i 2014. Antall mistenkte har også vært høyere for denne aldersgruppen de siste to årene, men antall mistenkte er betydelig høyere enn antall fornærmede på grunn av den større andelen ran som ble begått av flere sammen.

Å forstå ransutviklingen

Ran er en av lovbruddskategoriene hvor anmeldelsestilbøyeligheten kan variere og er i stor grad avhengig av etterforskning for at det skal knyttes gjerningsperson til en eventuell anmeldelse. Som oftest er utgangspunktet at gjerningspersonen er ukjent, slik at uten god etterforskning ville antall ran for aldersgruppen vært svært lav. Alt etter utgangspunktet med antall ran ungdom begår, er det anmeldelsestilbøyeligheten i kombinasjon med etterforskning og god kunnskap om aktuelle ungdomsmiljøer, som driver registreringen oppover.

Tilbake i 2013 var antall ran totalt så høyt at det trolig ikke var kapasitet til like god etterforskning av samtlige ran som de to siste årene. Samtidig gjør utviklingen med bedre bilder fra overvåkningskameraer at det nå er enklere å koble på lokalkunnskapen om ungdom.

Økningen i registreringer for ran koblet til barn og unge de siste årene er uansett så stor at registreringer

tyder på både en økning de to siste årene i antall ran begått av barn og unge, og en økning i ran der flere i fellesskap har stått bak ranene.

Når det i 88 av 103 ran ble registrert at mistenkte kom til åstedet, og hadde tilhold utenfor kretsen, er det av betydning hvordan gjerningspersonene beveger seg til åstedet for ranet. Siden flertallet av ran er begått av flere sammen kan dette selvsagt variere mellom gjerningspersonene, men det er et gjennomgående mønster at offentlig kommunikasjon har betydning. Selv om antall ran gikk kraftig ned i Majorstua krets, melder GDE Vest at mange ran fortsatt har skjedd langs t-banelinjene i vest, men at flere har skjedd utenfor Oslo bys grense. I andre kretser ser vi at både t-bane og busser benyttes.

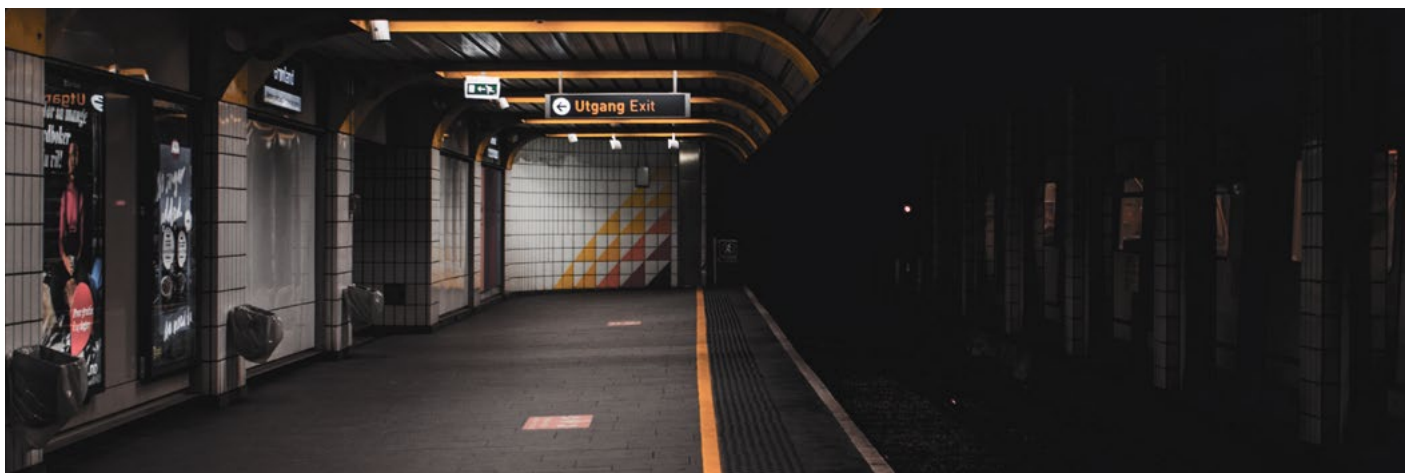
I hvilken grad ranene er planlagt eller impulsive handlinger lar seg ikke så lett lese ut fra saksdokumentene. De som begår ran i fellesskap kommer ofte fra ulike steder, og om de møtes bare for å henge sammen eller bevisst rane noen, varierer. I noen ran er det brukt våpen, noe som i alle fall viser et bevisst valg på å bevæpne seg.

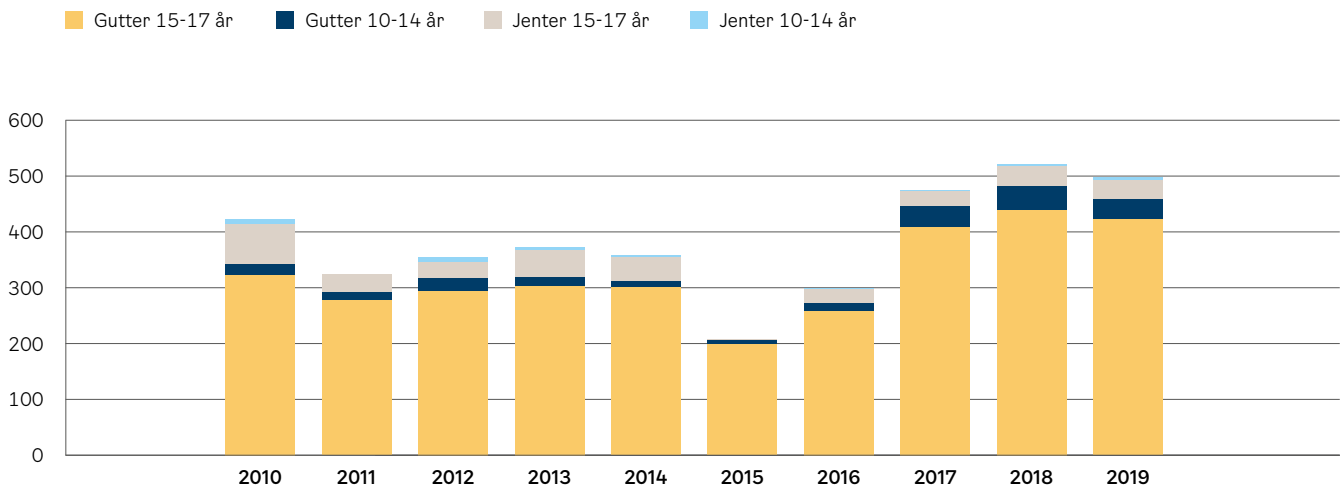
Dersom det er utøvet grov vold, truet med kniv, skytevåpen eller annet særlig farlig redskap, skal ranene kodes som grove. Antall slike ran har økt de samme fire årene som ranene for øvrig fra fem i 2016 til 20 anmeldelser hvert av årene 2018 og 2019. Tilbake i 2013 var det kun seks av de 103 ranene som ble kodet som grove.

Ran dreier seg som nevnt om å frata fornærmede verdier ved hjelp av vold eller trusler, men det varierer mye hvilke objekter som er attraktive for ranerne. Før Apple for noen år siden forsterket tyverisikringen på sine mobiltelefoner, var disse det mest ettertrakta ransobjektet. Etter at det kom bedre sikring ble mobiltelefoner vanskeligere å omsette og dermed mindre attraktive å rane/stjele. Dyre jakker, belter, luer og diverse tilbehør til mobiltelefoner som høretelefoner, har ofte vært ting yngre gjerningspersoner har fratatt ofrene de siste årene. Det varierer om gjerningspersonene selger tingene videre eller bruker dem selv.

Ut ifra leste saksdokumenter i et mindre omfang ranssaker, kan det se ut som at motivasjonen bak ranene dels er økonomisk vinning, og dels en måte å utøve makt på. Noen av de vanligste ransobjektene bidrar til å forklare hvorfor gutter ranes av andre gutter, siden ransobjektet kun brukes av gutter. I de ranene der ransobjektets verdi er lav og ransmotivet mer ser ut til å handle om maktutøvelse, finner vi ingen entydig forklaring på hvorfor dette går utover andre gutter på samme alder.

Ofrene i ranssakene blir ofte sterkt påvirket av ranene. Det kan oppleves svært alvorlig og kan påvirke hverdagen og bevegelsesfriheten til unge ofre. Det er derfor fortsatt svært viktig å følge opp ofrene gjennom «Trygghetsprogrammet» hvor målet er at ofre for alvorlige lovbrudd skal få tilbake sin trygghetsfølelse i det offentlige rom.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Anmeldelser totalt	405	323	346	359	352	195	294	447	505	465
Personer totalt	423	325	354	372	358	207	299	474	521	497
Gutter totalt	342	292	316	319	312	206	272	445	481	458
Jenter totalt	81	33	38	53	46	1	27	29	40	39

Figur 13. Antall personer mistenkt for narkotikalovbrudd 10-17 år. Gjerningssted i Oslo kommune i årene 2010-2019, fordelt på kjønn og aldersgrupper.

Narkotika

Narkotika i dette kapitlet handler om overtredelser av straffebestemmelser om narkotika og doping både i straffeloven og legemiddeloven. Figur 13 viser at det har vært en betydelig økning i registrering av anmeldte personer for narkotika siden bunnnivået i 2015. Det har vært en liten nedgang i registreringen fra 2018 til 2019, men overordnet har det vært en stabil registrering siste tre år, med et høyere nivå enn ellers i tiårsperioden. Ser vi på tidsperioden 2005-2019 skiller de tre siste årene seg ut med ekstra høy registrering – på samme høye nivå som tilbake i 2005.

Som for flere andre lovbruddskategorier viser figur 13 at det er en klar overvekt av gutter som registreres som mistenkte. Det var ingen av kjønnskategoriene eller aldersgruppene som registrerte flere mistenkte personer i 2019 enn i 2018. For jentene har det vært svært lav registrering det meste av av tiårsperioden,

der 2015 skiller seg mest ut med kun én mistenkt. Fra 2005 til 2010 varierte imidlertid antall mistenkte jenter fra 81 til 107. For aldersgruppen 10-14 år har det de to siste årene kun vært registrert fire mistenkte jenter, mens det tilbake i 2006 var 14 registrerte jenter. I over halvparten av årene 2005-2019 har antall mistenkte jenter 10-14 år vært under fem.

Mesteparten av registreringen for narkotika dreier derfor seg om gutter. De tre siste årene har klart flest registrerte gutter i hele perioden 2005-2019. Dette gjelder både for gutter i aldersgruppen 10-14 og 15-17 år, men med kun 34-40 mistenkte gutter i alderen 10-14 år i de siste tre år, er det også her gutter 15-17 som dominerer. Det var 409, 439 og 422 mistenkte gutter 15-17 år tre siste år.

De ulike underkategoriene for narkotika viser at de aller fleste lovbruddene registreres etter legemiddeloven eller den minste kategorien i straffeloven – «§231.

Narkotikaovertrødelse». Det var kun én anmeldelse for doping i 2019, men bortsett fra seks anmeldelser i 2017 har det ikke noe annet år 2005-2019 vært mer enn tre anmeldelser for aldersgruppen 10-17 år. Det var fem anmeldelser for grove narkotikalovbrudd i 2019, mot henholdsvis fem og ingen de to foregående årene. For denne kategorien har det gjennomgående vært svært få anmeldelser i alle årene 2005-2019, med åtte anmeldelser i 2005 som det høyeste.

Selv om antall anmeldelser var relativt stabilt siste tre år, var den geografiske fordelingen ikke like stabil. Antall anmeldelser har økt i alle kretser etter 2015, og mest i Grønland krets til nesten halvparten (223) av anmeldelsene i 2019. I Stovner krets har det vært over 100 anmeldelser de siste to år, mens Manglerud krets gikk fra over 100 anmeldelser i 2017 til 51 i 2019. Majorstua krets med 51 anmeldelser og Sentrum krets med 31 anmeldelser i 2019 var relativt likt de foregående tre år.

For denne lovbruddskategorien er det også noen anmeldelser med flere mistenkte personer, samt mistenkte personer som er registrert i flere ulike anmeldelser. De tre siste årene skiller seg ut med noen flere anmeldelser der flere personer er mistenkt, men 23 slike anmeldelser i 2019 har i praksis liten påvirkning på total registrering. Det var imidlertid de tre siste årene omkring 100 personer som ble registrert med to eller flere narkotikaanmeldelser, mot færre enn 50 de tre foregående årene.

For narkotika er det en større andel hendelser hvor det blir registrert flere narkotikaanmeldelser på samme tid og sted. Slike registreringer skjer både når en og samme person anmeldes for to eller flere overtrødelse samtidig, eller dersom det er flere personer som anmeldes samtidig. Mellom 36 og 40 % av anmeldelsene siste tre år kom fra hendelser med flere anmeldelser, noe som er en økning fra de foregående årene.

For aldersgruppen 18-22 år er narkotikaregistreringen betydelig høyere enn i aldersgruppen 10-17 år. Her har imidlertid registreringen gått ned fra 1312 anmeldelser i 2017 til 1122 og 1125 anmeldelser de to siste årene. Høyest registrering var det tilbake i 2010 med

1593 anmeldelser, mens det i de øvrige årene varierte mellom 1065 og 1409 anmeldelser. Kjønnfordelingen er også skjev for denne aldersgruppen, med færre enn hundre unge kvinner registrert hvert år de fem siste årene. Også for denne aldersgruppen er det flest anmeldelser i Grønland krets med over halvparten av anmeldelsene årlig. Utviklingen for kretsene er mer stabil enn for gruppen under 18 år, men vi ser samme nedgang de siste to årene i Manglerud krets, og en topp i registreringen i Stovner krets i 2018.

Hvorfor er det så stor skjevhet mellom registrerte narkotikaovertrødelse og selvrapporert bruk av narkotika?

Det er nesten bare politiet som anmelder narkotikaovertrødelse, noe som gjør lovbruddsstatistikken umulig å bruke som vurderingsgrunnlag for utviklingen i antall reelle narkotikalovbrudd. Statistikken viser bare politiets aktivitet på området. I hovedsak anmelder politiet narkotika når de kommer over slike overtrødelse i sin tjeneste. Det er primært i to situasjoner anmeldelsene forekommer: ved «kontroll»¹⁵ av personer i operativ tjeneste, og når det avdekkes narkotika i forbindelse med andre typer saker.

Registreringen viser en svært stor skjevhet i kjønn som ikke fremkommer av selvrapportering¹⁶ om bruk av narkotika. I selvrapporeringen er jenter brukere av narkotika i langt større grad enn det som kommer frem i registrerte anmeldelser. I selvrapporeringen kommer det også frem at det er mer bruk av cannabis blant ungdom i vestlige bydeler enn i østlige, mens de registrerte anmeldelsene viser en stor overvekt i østlige bydeler i Oslo

Registreringen for narkotika kan bedre forstås ut fra bevegelsesmønsteret til unge gutter som bruker narkotika i det offentlige rom. At det avdekkes mer narkotika i Grønland krets enn i andre kretser passer med at det i kretsen både er åpne rusmiljøer, flere åpenlyse salgssteder for narkotika og samlingssteder som samler «rotløs» ungdom fra større deler av byen og omliggende kommuner. Samtidig er det slik at flere ungdommer i vestlige bydeler bor så «romslig» at narkotikamisbruket

15) «Kontroll» er ikke et juridisk dekkende begrep, men benyttes her som felles for ulike inngriper overfor personer. Enten med hjemmel i Politiloven eller straffeprosessloven, eller der inngripen overskrider hjemlene.

16) Bakken, Anders (2018)

deres lettere kan skjules. Mer trangboddhet i østlige bydeler gjør at ungdommene her oftere er å finne på gata, der det er lettere for politiet å kontrollere dem.

Det operative politiet er i hovedsak styrt av innrapporterte hendelser og det de kommer over i det offentlige rom. Man kan også anta at både politiets blick og publikums blick¹⁷ styres mot de ungdommene som er synlige i det offentlige rom. Øst i Oslo er det mange flere som bor i små leiligheter, og trangboddhet gjør at unge gutter fra fattige familier i mye større grad oppholder seg ute på offentlig sted. Dette medfører en systematisk skjevhet i kontroll av ungdom, slik at ungdom i Oslo øst blir kontrollert oftere. Dermed får vi også systematisk skjevhet i registrering av narkotikalovbrudd.

I mandatet til Rusreformutvalget som ble satt ned av Regjeringen, ble det lagt til grunn at «*Straffeforfølgning av bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk har bidratt til stigmatisering, marginalisering og sosial utstøting*».¹⁸ Rusreformutvalget fant i sin utredning også at risikoen for straffeforfølgning av ungdom knyttet til narkotika var sosialt skjev. Mens ungdommer med foreldre med høy utdanning brukte mer cannabis, var det syv ganger høyere risiko for de som hadde foreldre med lav utdanning å bli tatt for bruk av cannabis.¹⁹

Uten en registrering av kontrollene politiet foretar kan vi ikke måle andelen tilfeller der narkotika blir avdekket i kontrollene i øst og vest. I hvilken grad andre anmeldelser påvirker antall narkotikaanmeldelser, kan imidlertid til en viss grad måles.

Kontroller kan medføre andre anmeldelser i tillegg til narkotika, og politiets inngripen for andre typer lovbrudd kan også medføre avdekking av narkotika. I hendelsene der narkotika er registrert, er det i noen tilfeller hvert år registrert anmeldelser for andre lovbrudd på samme tid og sted. Disse andre hendelsene utgjør imidlertid kun 13 og 14 % av hendelsene som inneholder anmeldelser for narkotika de siste to årene. Selv om det har vært en økning fra 7 til 9 % de tre foregående årene, utgjør de fortsatt en liten andel.

Dette er minimumstall²⁰, men siden noen av disse andre anmeldelsene også kommer ut fra forutgående kontroll, peker disse funnene i retning av at kontrollene

har klart større betydning for størrelsen på narkotikatalleene enn inngripen i annen kriminalitet.

Vi må dessuten være oppmerksomme på at politiets strategier og innsatsområder også baserer seg på rapporterte hendelser, slik at den systematiske skjevheten i kontroller sannsynligvis er ytterligere forsterket de siste årene.

17) Finstad (2000) og Henningsen (2009).

18) Regjeringen (2019: s. 17)

19) Regjeringen (2019: s. 253)

20) Ikke alle slike hendelser kan leses ut av systemene. Noen anmeldelser har sammenheng selv om tid og sted er forskjellig som for eksempel ved ransaking av bolig i etterkant av et annet lovbrudd. Andre følger på hverandre, men har litt forflytning i tid eller sted som gjør at de ikke kan måles på denne måten.

Kapittel 4

Rus og utvikling i sentrum

Kapitlet om narkotika tidligere i denne rapporten handler om den registrerte kriminaliteten, men sier svært lite om den reelle utviklingen på området. I dette kapitlet forsøker vi å si noe hvordan utviklingen ser ut basert på lokale kartlegginger og forskning på området. Kapitlet omhandler også Uteseksjonens målinger og forståelse av unge i utsatte miljøer i Oslo sentrum, der rus også er et sentralt tema.

Russituasjonen blant unge i Oslo

I januar 2020 ble det sendt ut et kartleggingsskjema til alle SaLTo-koordinatorene for å innhente SaLTo-nettverkets forståelse av russituasjonen blant barn og unge i Oslo²¹. Kunnskapen fra denne kartleggingen er her satt i en kontekst med dataene fra siste Ung i Oslo-undersøkelsen fra 2018 og forskningen på dette. På den måten håper vi å gi et mer fullstendig bilde av russituasjonen blant barn og unge i Oslo.

Legale og illegale rusmidler

Det er enighet i SaLTo-nettverket om at alkohol fortsatt er det klart mest utbredte rusmiddelet blant barn og unge. Cannabis rapporteres som det mest utbredte av de illegale rusmidlene. Det rapporteres også om noe bruk av kokain og MDMA, men av de ungdommene man har kjennskap til, er det kun noen få som bruker andre rusmidler enn alkohol og cannabis. Et lite mindretall eksperimenterer med eller nevner at de har lyst til å prøve ulike andre illegale rusmidler. Bruk av kokain er særlig knyttet til festmiljøer blant elever på videregående skole. Samtidig viser kartleggingen en liten

økning i kokainbruk som skyldes mindre tilgang på cannabis i enkelte miljøer. Det beskrives at ungdom er mer villig til å teste alternative rusmidler (annet enn alkohol og cannabis) ved økt alder.

Cannabisbruk blant unge i Oslo

Kartleggingen i SaLTo kan tyde på at holdningen til særlig cannabis er blitt mer liberal både hos ungdom og voksne de siste årene, og at barn og unge ruser seg mer på cannabis nå enn tidligere. Flere av de spurte ser en tendens til at yngre ungdommer ruser seg på cannabis, og at en liten andel av yngre ungdommer har et etablert forhold til cannabis. Denne trenden mener man kan ha økt gradvis de siste årene.

Elever og ansatte fra både ungdomsskole og videregående skole forteller at det brukes cannabis i skoletiden eller rett etter skoletid. Det rapporteres også i enkelte miljøer at jenter oftere prøver ut cannabis nå enn tidligere. Erfaringsmessig blir mange introdusert for cannabis av medelever på skolen. Det fremstår som enklere å få tak i cannabis, og i enkelte miljøer forekommer kjøp og salg åpenlyst på steder der folk naturlig ferdes. Ungdommene oppgir at de vanligvis røyker cannabis sammen, og gjerne med den faste gjengen. Erfaringsmessig vet vi at noen også svelger cannabis gjennom tilsetning i for eksempel mat, men dette var ikke nevnt spesifikt i kartleggingen.

Rustrendanalysen «Føre Var»²² kartla i 2019 illegal bruk, tilgjengelighet og interesse for en rekke rus- og legemidler. Flere av informantene fra trendpanelet²³ og skolene

21) Alle bydelene har besvart forespørselen gjennom sin SaLTo-koordinator. Hvor mange som har deltatt i kartleggingen har variert noe, men i alle tilfellene er SaLTo-nettverket benyttet. Innsamlingsmetoden er basert på innsamlet materiale fra ulike instanser innad i bydelene. Datagrunnlaget gir innsikt i hvordan noen ansatte opplever russituasjonen i egen bydel og gir oss derfor et «rusblikk» på situasjonen i Oslo.

22) Aleric M og Wigenstad S.(2019)

23) I forbindelse med arbeidet med Føre Var-rapporten ble det nedsatt et trendpanel fra ulike rusmiljøer i Oslo.

i Oslo kommune meldte også at de hadde et inntrykk av en økning i både bruk og tilgjengelighet av cannabis.

Ung i Oslo-undersøkelsen²⁴ blant skoleungdom i Oslo har vist at etter et høyere nivå av cannabisbruk på 90-tallet, ble bruken redusert før vi ser en økning i 2015 og 2018. Økningen i andelen som hadde brukt cannabis minst én gang i løpet av det siste året (blant alle spurte på ungdomsskole og videregående skole) var på 4,4 % til 14,9 % bruk i 2018. Bruken hadde økt både blant elever på ungdomskolen og på videregående skole. Bruken økte med alderen, og den har økt både blant gutter og jenter. Samtidig var det klart flere gutter enn jenter som svarte at de har brukt cannabis minst én gang det siste året.

I 2018 svarte 4 % av jentene på ungdomsskolen at de hadde brukt cannabis, mens det var 19 % av jentene på videregående skole som svarte ja på dette spørsmålet. Bruken øker med alderen. For guttene var det en økning fra 10 % på ungdomsskolen til 25 % på videregående skole. På slutten av videregående oppgir nærmere 40 % av guttene at de har brukt cannabis. Når vi vurderer tallene må vi være oppmerksomme på at tallene baserer seg på de som svarer ja på at de har brukt cannabis minst én gang siste år. Langt færre har brukt cannabis flere ganger.

For å teste hypotesen på en «normalisering» av cannabis blant ungdom har Pedersen, Bakken og Von Soest²⁵ i undersøkelse av dataene fra de to siste Ung i Oslo-undersøkelsene, målt hvilke sosiodemografiske og psykososiale faktorer økningen i bruk av cannabis samsvarende med. De finner at selv om økningen i cannabisbruken blant skoleelever i Oslo har økt markant fra 2015 til 2018, er gruppene som bruker cannabis i 2015 og 2018 relativt like.

Den viktigste rekrutteringsbasen for bruk av cannabis er fremdeles ungdommer med en opphopning av psykososiale problemer. Ungdommene som bruker cannabis rapporterer om flere psykososiale problemer enn andre; som f.eks. «dårligere oppfølging av foreldre, svake skoleresultater, atferdsproblemer, angst og depresjon»²⁶. Disse kjennetegnene var noe mer uttalt blant de yngre enn de eldre cannabisbrukerne. Forskerne konkluderer med at det i liten grad er noen normalisering av cannabisbruk i ungdomsmiljøet, og

at økningen kan knyttes til økning i antall ungdom med psykososiale problemer. Effektive skolebaserte forebyggende tiltak bør derfor rettes inn mot elevgrupper med opphopning av psykososiale problemer.

I kartleggingen i SaLTo er derimot inntrykket at flertallet av ungdommene som prøver eller bruker rusmidler gjør dette samtidig som de har et høyt funksjonsnivå, og det kan se ut som kun et fåtall har en avhengighetsproblematikk. Ansatte i SaLTo-nettverket sier at det derfor er få som har behov for oppfølging i hjelpeapparatet. De som derimot oppsøker hjelp for sitt rusmisbruk anses å ha utfordringer på flere områder.

På spørsmål om inntak av legale og illegale rusmidler, viser kartleggingen at de ungdommene som oftest benytter rusmidler gjør det sammen med venner og i forbindelse med ulike festsituasjoner. Det er et inntrykk av at det er en liten endring i bruksmønsteret, til at flere barn og unge enn før inntar alkohol sammen med illegale rusmidler.

Som annen forskning på området understreker også SaLTo-kartleggingen at det er flere årsaker til at ungdommer misbruker rusmidler. Ettersom ungdommene er forskjellige og har ulike behov, er det viktig at hjelpeapparatet møter dem med tilrettelagte tiltak.

Hvordan får barn og unge tak i legale og illegale rusmidler?

I kartleggingen i SaLTo ble det også spurt om hvordan og i hvilke markeder ungdom får tak i rusmidler, alkohol og illegale rusmidler.

For alkohol er tilbakemeldingene at det er mest vanlig at unge kjøper alkohol av venner og bekjente. Enkelte barn og unge kjøper alkohol gjennom «Sprittaxi»; de ringer et telefonnummer og får brakt alkoholen til seg. I noen områder forekommer det at «Sprittaxiene» også leverer illegale rusmidler.

For illegale rusmidler er erfaringen at det meste av russalget forekommer via bekjenskaper innad i ungdomsmiljøene. Uavhengig av bosted i Oslo fremkommer det at ungdommene mener at det er relativt enkelt å få tak i illegale rusmidler, og at salg også foregår på flere videregående skoler. Kartleggingen nevner ikke eksplisitt cannabis i denne sammenheng, men det er

24) Bakken A. (2018) og Pedersen W, Bakken A. og Von Soest T. (2019)

25) Pedersen W, Bakken A. og Von Soest T. (2019)

26) Pedersen W, Bakken A. og Von Soest T. (2019, s. 457)

	Under 15 år			15-17 år			18-22 år		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Antall jenter	24	28	85	158	187	230	149	145	139
Antall gutter	35	22	68	179	187	285	301	273	319
Totalt antall personer	59	50	153	337	374	515	450	419	485
Nye, jenter	10	7	34	73	98	121	72	58	70
Nye, gutter	11	6	46	68	88	154	131	147	173
Totalt antall nye	21	13	80	141	186	275	203	205	243
Jenter i oppfølging	16	22	62	78	108	131	86	92	75
Gutter i oppfølging	24	19	38	98	123	179	179	171	177
Totalt antall i oppfølging	40	41	100	176	231	310	265	263	252

Tabell 9. Antall personer under 23 år Uteseksjonen har registrert kontakt med i 2017–2019. Fordelt på aldersgrupper og kjønn.

grunn til å tro at det først og fremst er kjøp av cannabis som er tilgjengelig på de videregående skolene. Kartleggingen viser også at enkelte ungdommer oppsøker miljøer og kjente områder hvor de vet at de kan få kjøpt illegale rusmidler. En relativt liten andel ungdommer og unge voksne selger rusmidler ved kollektivknutepunkter, kjøpesentre og fra biler i nærmiljøet.

Illegale rusmidler blir også solgt over sosiale medier. I kartleggingen fremkommer det eksempler på at det foregår salg over plattformer som Snapchat, Instagram, TikTok, Telegram, WhatsApp, Signal med flere. Det er imidlertid vanskelig å få innsikt i omfanget av salg på sosiale medier.

Dersom handelen av rusmidler hovedsakelig foregår mellom venner og bekjente, er det sannsynligvis et mindretall av de unge som handler med «profesjonelle» selgere fra kriminelle miljø. Vi må anta at ungdommens bruk av sosiale medier også benyttes til slikt videresalg fra venner og bekjente.

Unge i utsatte miljøer i Oslo sentrum

De fleste unge som oppholder seg i Oslo sentrum er der for å treffe venner og holde på med aktiviteter det ikke er knyttet bekymring til. Samtidig er unge også involvert i ulike aktiviteter i utsatte sentrumsområder hvor rus

og kriminalitet inngår. Sammen med Barnevernvakten (Barne- og familieetaten) utgjør Uteseksjonen (Velferdsetaten) en kjerne av Oslo kommune sin innsats overfor unge og unge voksne med hensyn til rus og kriminalitet i Oslo sentrum.

Markant økning av unge i kontakt med Uteseksjonen

I 2019 registrerte Uteseksjonen kontakt med totalt 2123 ulike personer, hvorav 1126 var under 23 år.²⁷ Dette er 283 flere under 23 år enn i 2018, da de registrerte kontakt med 843 personer²⁸. Det er en markant økning i de fleste kategoriene.

Tabell 9 viser de ungdommene Uteseksjonen har vært i kontakt med, og ikke nøyaktig de registrerte i et fast område. Arbeidet med fokus på mindreårige og unge voksne i utsatte miljøer i Oslo sentrum er en høyt prioritert oppgave hos Uteseksjonen. Tjenesten har en jevn tilstedeværelse i Oslo sentrum med 35 patruljer i uka, og i kraft av disse kommer Uteseksjonen i kontakt med mange mindreårige. I 2019 har Uteseksjonen også gjennomført feltarbeid som ledd i satsninger i samarbeid med andre bydeler – blant annet en felles feltinnsats på Majorstua sammen med Bydel Frogner, og et kortere oppdrag rundt «Kuba parken» på vegne av Bydel

27) Tallet representerer alle registrerte personer - inkludert personer som ikke har et klientforhold til Uteseksjonen. Sistnevnte gruppe registreres i interne arbeidsnotat som slettes jevnlig dersom det ikke opprettes et formelt klientforhold.

28) Noen personer ble i 2019 telt i to aldersgrupper dersom de ble registrert i begge aldersgruppene. Tidligere har Uteseksjonen delvis kunne korrigere for at personer har blitt et år eldre innen statistikk tas ut for foregående år. Tallene for 2019 vil være noe høyere, men samtidig gi et mer riktig bilde av antallet i aldersgruppene som ble påtruffet av Uteseksjonen.

Grünerløkka. Under felteinnsatsen på Majorstua påtraff Uteseksjonen kjente mindreårige som det var knyttet større bekymring til.

Det ble likevel påtruffet langt flere mindreårige i de åpne rusmiljøene i 2019 enn de to foregående årene. Ikke alle de påtrufne ga samme grunn til bekymring, men Uteseksjonen sendte i 2019 totalt 172 bekymringsmeldinger på 113 ulike personer under 18 år. Dette er en sterk økning fra 68 meldinger for 48 personer i 2018. Dette understøtter øvrige beskrivelser av en bekymringsfull økning av antall mindreårige i åpne rusmiljøer i sentrum. Under sommertellingen i 2019 økte antall påtrufne mindreårige i de åpne rusmiljøene kraftig.²⁹

Uteseksjonen mottok også markant flere etterlysninger som gjaldt personer under 18 år i 2019 sammenlignet med 2018. Antall etterlysninger økte fra 437 til 614. I 2019 gjaldt etterlysningene 210 ulike personer. Det er Barnevernvakten i Oslo og forskjellige barneverninstitusjoner som står for majoriteten av etterlysningene Uteseksjonen mottar.

Flere unge voksne i de åpne rusmiljøene

Uteseksjonen registrerte kontakt med totalt 485 personer i alderen 18 til og med 22 år i 2019. Det var en liten økning sammenlignet med året før. Totalt mottok i overkant halvparten regelmessig oppfølging. Andelen med utenbys tilknytning er høyere i denne aldersgruppen enn blant de yngste.

De ulike åpne rusmiljøene

I Storgata / Brugata påtreffes unge med omfattende rusproblematikk. En tidligere kartlegging fra Uteseksjonen viser at ingen debuterte med rusmidler ved å oppsøke dette rusmiljøet, men ungdommene stod i stor fare for å utvikle et mer alvorlig og omfattende misbruk ved å bli værende i miljøet over tid.³⁰ De kan også bli introdusert for andre og farligere rusmidler enn de vanligvis bruker. Unge voksne som etterhvert får en tilknytning til dette miljøet blir ofte brukere av byens lavterskeltiltak, og kan ende opp med å bo på lavterskeltiltakene til Velferdsetaten. Dette er tjenester som er utviklet for voksne personer med langvarig rusmiddelbruk, ikke et tilbud som er egnet for unge voksne.

Ansamlinger av personer tilknyttet rusmiljøet kan også skje utenfor miljøets lavterskeltiltak. I ett tilfelle i 2019 var det en tendens til at en yngre målgruppe også oppholdt seg i området til et av disse. Slike tendenser er bekymringsfullt, fordi de unge lett kan bli introdusert for farligere rusmidler. De bør derfor følges opp med tiltak dersom det skjer på nytt.

Det åpne rusmiljøet i området ved Vaterlandsparken og Grønland t-bane består fortrinnsvis av unge norske menn med minoritetsbakgrunn fra levekårsutsatte familier³¹. De fleste er født i Norge eller har kommet på familiegjenforening i ung alder. Enkelte har midlertidig oppholdstillatelse som må fornyes jevnlig. Dette medfører ofte store problemer fordi deres livssituasjon og

29) Gulbrandsen. M.S. (2019)

30) Sundsbø, Stine Marit (2013)

31) Sundbø, Stine Marit (2016)

manglende innsikt i UDI systemet gjør at de ikke klarer å følge opp oppholdssøknader. Noen få personer i dette miljøet oppholder seg i Norge ulovlig, enten ved at de har fått avslag på asylsøknad eller har unnlatt å registrere seg når de kom til landet. I 2019 har Uteseksjonen ikke registrert treff med enslige mindreårige asylsøkere på Vaterland.

Miljøet på Vaterland er preget av salg av illegale rusmidler, fortrinnsvis cannabis. Mange av de som selger rusmidler har utfordringer knyttet til bosituasjon, skole/arbeid, psykisk helse og rus, og har liten tillit til hjelpeapparatet. Uteseksjonens erfaring er at de eksisterende lavterskeltiltakene i liten grad har tilbud eller treffer med tjenester til disse guttene. Kartleggingen av unge på Oslo S viser at flere unge Uteseksjonen møter andre steder i sentrum, som for eksempel Oslo S, også oppsøker det åpne rusmiljøet på Vaterland.³² Det er også til enhver tid unge voksne som oppholder seg på Oslo S, ofte i grupperinger sammen med mindreårige.

Nyanser i gruppen av mindreårige

Det knyttes ulik grad av bekymring til de barna og ungdommene under 18 år som Uteseksjonen påtreffer i Oslo sentrum. En del ungdommer oppsøker ulike miljøer i sentrum for en kort periode, og velger så disse miljøene bort. Noen unge oppsøker ungdomsmiljøer i sentrum for å søke bort fra sitt eget oppvekstmiljø, da de opplever å ha lite til felles med jevnaldrende der, og ønsker å treffe andre ungdommer de identifiserer seg med.

Ungdomsmiljøene samles i stor grad i tilknytning til Oslo Sentralstasjon og områdene rundt. Aldersmessig er hovedvekten av ungdommene som oppholder seg på Oslo Sentralstasjon og områdene rundt mellom 13 og 16 år. Det er store ulikheter blant ungdommene i ungdomsgruppene. Noen er svært kreative og ressurssterke, mens andre har behov for ulike typer hjelp. De det knyttes størst bekymring til oppholder seg mye ute og bruker rusmidler. Enkelte selger rusmidler og er tilknyttet kriminelle miljøer hvor de risikerer å utsettes for vold og selv utøver vold mot andre. Majoriteten av disse har levekårsutsatt bakgrunn og/eller andre familiære utfordringer. HKH-kartleggingen³³ av ungdomsmiljøet på Oslo S viser at hvis unge begrenser oppholdstiden sin

i de nevnte områdene, kan dette redusere sannsynligheten for at de blir rekruttert inn i risikoutsatte miljøer, som for eksempel rusmiljøet på Vaterland.³⁴

I 2019 har det vært roligere rundt diverse populære spisesteder i sentrum som blir brukt av flere unge som oppholdssted. Samtidig er det en negativ utvikling i de åpne rusmiljøene i Brugata/Storgata og på Vaterland, med en økning av antall unge i miljøene. Uteseksjonens patruljer har et spesielt fokus på å ivareta unge som møtes i bekymringsfulle situasjoner. Dette gjøres i hovedsak i dialog med ungdommene. Dersom bekymringen er høy, vil patruljen vurdere å kontakte foreldre, lokal barnevernstjeneste, barnevernsvakten eller politiet. I tillegg har Uteseksjonen erfaringskonsulenter som patruljer sammen med oppsøkende miljøterapeuter som forsøker å være gode brobyggere og rollemodeller for utsatte unge.

Det er periodevis knyttet bekymring til enkeltpersoner og ulike ungdomsgrupperinger i Oslo sentrum. Ofte bygger bekymringen på avvisning av voksenkontakt, aggresjon, vold og trusler. For å nå disse unge med nødvendig hjelp, kreves samarbeid på tvers av tjenester og systematisk og langsiktig innsats for å bygge tillit og relasjon.

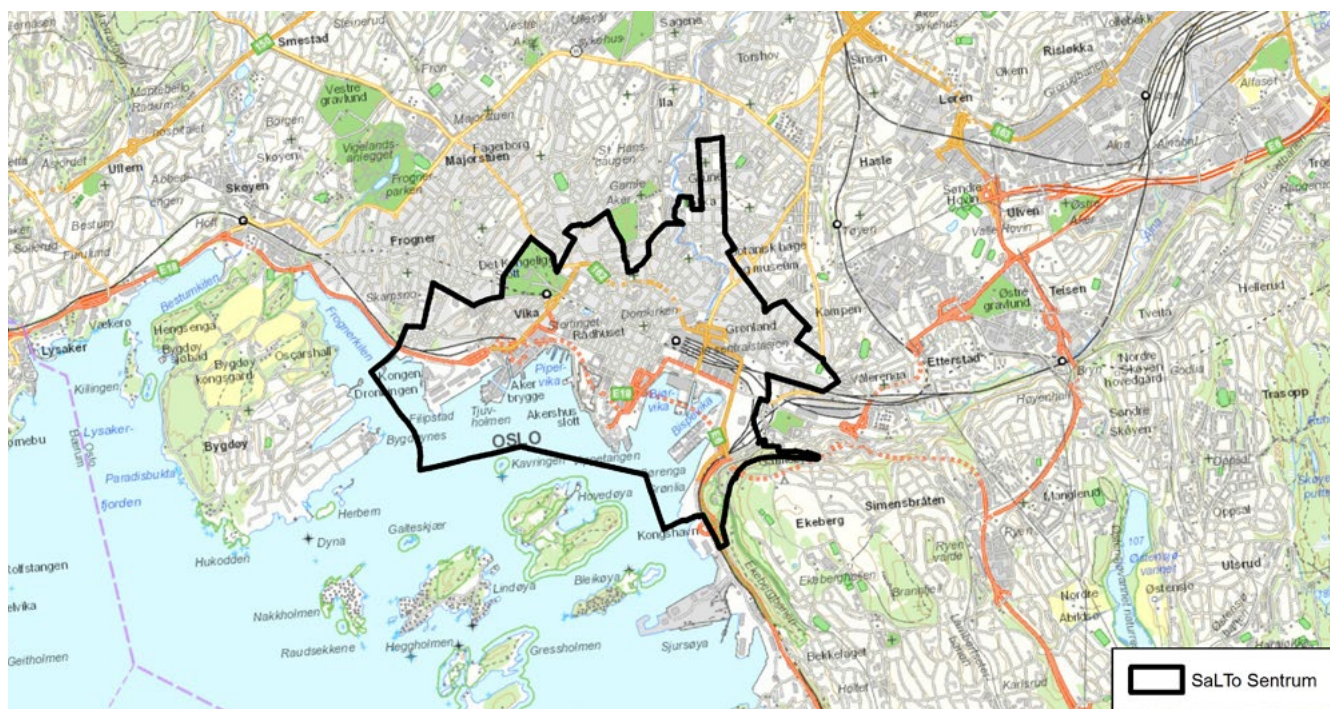
Kriminalitetsregistreringen i det geografiske sentrum av Oslo

Det geografiske sentrum av Oslo har et annet bevegelsesmønster, handlingsmønster og andre utfordringer enn andre deler av Oslo. Sentrumsområdet har større tetthet av mennesker, forretninger, ulike oppholdsarenaer, utesteder, arrangementer og trafikkknutepunkter. I sentrum er det stor gjennomstrømning av folk hele døgnet, noe som medfører mindre grad av sosial kontroll og større muligheter til å gjemme seg bort i mengden. Dette kan få konsekvenser for tilbøyeligheten til å begå kriminalitet, og man kan anta at terskelen for å begå lovbrudd er lavere i et sentrumsområde. Det er også naturlig at mange mennesker som ikke er bosatt i Oslo oppholder seg i sentrum i kortere eller lengre perioder. Dette gjelder for eksempel turister, folk som studerer eller arbeider i byen og personer som benytter seg av Oslos uteliv om kvelden og natten.

32) Chabchoub, Jonas (2019)

33) HKH er et kartleggingsverktøy og står for Hurtig Kartlegging og Handling. Metoden har god lokal forankring og fører til engasjement lokalt for å finne løsninger på felles utfordringer. Metoden er internasjonalt anerkjent og egner seg godt til kartlegging av rusrelatert problematikk.

34) Chabchoub, Jonas (2019)

Figur 14. Kart over funksjonelt sentrum.

I dette kapitlet ser vi først på utviklingen av kriminalitet blant barn og unge i sentrumsområdet. Sentrumsområdet (jf. kart i figur 14) ble definert i SaLTø sin rapport om barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo i 2011 (utgitt i 2012). Dette gir mulighet for å følge utviklingen i sentrum over tid. Den geografiske avgrensningen ble gjort skjønnsmessig, men det ble forsøkt å finne områdene i sentrum som i størst grad tiltrekker seg de unge.

Oslos reelle sentrum er under kontinuerlig utvikling. Siden starten med denne målingen har bl.a. utelivet for ungdom og unge voksne i Oslo forskjøvet seg mer både til sentrum øst og til Grünerløkka. Et annet eksempel er fremveksten av en ny bydel i Bjørvika og etablering av badeplass. Over tid vil noen slike endringer nødvendigvis flytte aktiviteter inn/ut av den definerte sonen, og dermed kunne føre til endringer i hvor kriminaliteten begås.

Tabell 10 viser at den registrerte kriminaliteten i Oslo sentrum i grove trekk siden 2013 har fulgt utviklingen til den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo

for de unge under 18 år. Antall anmeldelser og andel av totalen gikk ned fra 2007 til 2013. Siden 2015 har antall registreringer økt i takt med utviklingen i Oslo, mens andelen av totalen har vært relativt stabil på 30 %.

Tabellen viser at utviklingen i sentrumsområdet er dominert av anmeldelser for narkotika og butikktveri. Totalsummen for disse er relativt lik de siste tre årene, mens andre typer lovbrudd nesten er fordoblet fra 2017 til 2019. Ser man bort fra narkotika og butikktveriene, ble det i gjennomsnitt anmeldt i underkant av én anmeldelse hver dag i dette området i 2019. Økningen fordeler seg på mange ulike lovbrudd, men omtrent halvparten av økningen utgjøres av ulike anmeldelser for kriminalitetstypen Vold.

For kriminalitetstype Annen er det bæring av kniv/ annet våpen og ordensforstyrrelser som er de største kategoriene. I tillegg ble det i 2019 registrert 20 anmeldelser for brudd på ulike forbud. Kategoriene har en tydelig kobling til politiets strategier i sentrumsområdet. Dette er et område hvor politiet gjennomfører

en del visitasjonsaksjoner for å finne kniver, slår ned på uro i beruset tilstand og bruker oppholdsforbud for å forebygge gjentatt kriminalitet. De ekstra høye tallene for Annen i starten av perioden, var i stor grad anmeldelser etter utlendingsloven.

Kjønns- og aldersfordelingen viser at det de tre siste årene kun er økning i registreringen for gutter 15–17 år i sentrumssonen, mens de andre gruppene har hatt svakt nedadgående registrering. Dette gjelder både antall personer og antall anmeldelser. Både for totalen og for gutter 15–17 år var det imidlertid klart høyere registrering i hele perioden 2005–2011.

Blant unge i alderen 10–17 år anmeldt for lovbrudd i sentrumssonen, var 69 % i 2019 registrert med bosteds-

adresse i Oslo – en liten nedgang fra 70 og 72 % de to foregående årene. Kun syv av de registrerte personene i 2019 hadde ikke adresse i Norge, slik at de øvrige kom fra ulike kommuner i Norge, hvorav flest fra områder i nærheten av Oslo.

For aldersgruppen **18–22 år** var det en svak økning i registreringen fra 2018 til 2019, men de to siste årene har lavest registrering i hele perioden 2005–2019. Registreringen uten narkotika og butikktveri var i 2019 på sitt aller laveste i denne perioden.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall anmeldelser	925	853	675	545	483	397	510	584	691	735
Annen	207	206	120	80	77	62	64	61	90	128
Bæring av kniv	21	11	17	9	8	7	9	6	23	25
Ordensforstyrrelse	26	43	17	7	16	11	10	16	16	20
Narkotika	241	173	146	98	95	62	91	123	157	155
Vinning	340	330	292	238	211	187	244	303	289	280
Butikktveri	230	204	156	143	178	153	211	281	243	230
Ran	28	13	22	35	7	6	10	7	12	23
Vold	92	114	86	98	74	67	75	56	120	138
Fysisk vold	34	48	41	39	42	30	34	25	56	68
Mot offentlig tjenesteperson	39	36	33	35	22	17	27	25	47	52
Trusler	17	27	12	23	9	20	14	6	17	18
Antall mistenkte personer	537	501	397	391	414	316	375	431	418	419
Jenter	183	133	92	93	155	118	164	209	189	159
Gutter	354	368	305	298	259	198	211	222	229	260
Antall anmeldelser uten narkotika og butikktveri	454	476	373	304	210	182	208	180	291	350
Andel anmeldelser i funksjonelt sentrum av total i Oslo	44 %	43 %	36 %	30 %	30 %	28 %	28 %	27 %	30 %	30 %
Andel mistenkte personer i funksjonelt sentrum av total i Oslo	40 %	39 %	32 %	35 %	35 %	31 %	31 %	29 %	31 %	28 %

Tabell 10. Registreringer for kriminalitet med gjerningssted i funksjonelt sentrum i Oslo kommune i årene 2010–2019. Alder 10–17 år.³⁵

35) Vær oppmerksom på lovbruddskategorien «Mot offentlig tjenesteperson» under Vold inneholder både hindring, forulemping, trusler og fysisk vold. Se eget kapittel for videre utdyping.

Kapittel 5

Barn- og unge som begår gjentatt kriminalitet

Hvert år er det en svært liten gruppe barn og unge som begår gjentatt kriminalitet i Oslo. For å måle utviklingen baserer vi oss på alle registreringer som mistenkt, uavhengig av senere vurderinger av skyld. Målingen av «Barn og unge som er registrert med gjentatt kriminalitet» er basert på unge i alderen 10–17 år som har blitt registrert med fire eller flere anmeldelser³⁶ med gjerningssted i Oslo kommune i løpet av et kalenderår.³⁷ Tellingene gjøres for å ha et statistisk overblikk til kunnskap på strategisk nivå. Det er viktig å huske at de unge personene det her er snakk om har ulike lovbruddsprofiler, samt forskjellig sosial tilhørighet og erfaringsbakgrunn. Oppfølging av de enkelte ungdommene gjøres lokalt av de som har konkret kunnskap om den enkelte og vedkommendes kriminalitet.

Som nevnt i metodekapitlet gir nytt uttrekk ut ifra ønsket om bostedsdata og større politidistrikt, endring av datagrunnlaget for tidligere år, og da også mindre endringer for hvor mange unge i alderen 10–17 år som er registrert med fire eller flere anmeldelser. For dette kapitlet velger vi imidlertid å benytte oss av de tidligere uttrekkene med allerede offentliggjorte tall, da vi refererer til konkrete utvalg av unge mennesker som vi allerede kjenner – og den kriminaliteten de har begått.

Tabell 11 viser at i 2019 var det 188 unge med fire eller flere anmeldelser, og at disse var registrert i 1131 ulike anmeldelser. Dette var en svak stigning fra 2018 da det ble 182 personer registrert i 1118 ulike anmeldelser. Antallet har steget hvert av årene siden bunnpunktet i 2015. Tabell 11 viser at de to siste årene har høyest registrering i både antall og andel unge

registrert med gjentatt kriminalitet. Måler vi for hele tidsperioden 2005–2019, var antall unge med gjentatt kriminalitet omtrent lik i 2007 som de to siste årene, mens andelen per 1000 innbyggere var på 4,14 i 2007 mot 3,60 i 2019.

For den siste tiårsperioden skiller imidlertid de to siste årene seg ut med klart flest unge personer målt med gjentatt kriminalitet. For de unge med 10 eller flere anmeldelser skiller også de to siste årene seg ut.

Fordelt på kjønn viser tabellen at det i 2019 var antallet jenter som økte (seks flere), mens antall gutter var likt som i 2018. Kjønnfordelingen viser den store overvekten av gutter, og at selv om antall gutter har økt mest i antall de siste årene, er det antall jenter som har økt prosentvis mest.

Aldersfordelingen viser at økningen de fire siste årene i hovedsak kom i aldersgruppen 15–17 år, og antall i denne gruppen økte fra 145 i 2018 til 156 i 2019. 137 av de 156 i 2019 var gutter, seks flere enn i 2018. I aldersgruppen 10–14 år økte antall gutter fra 16 i 2017 til 30 i 2018 før antallet ble redusert med seks til 24 i 2019. I denne aldersgruppen ble det kun registrert fire jenter i 2019, etter en variasjon på tre–syv jenter de fire siste årene.

Vi har i senere års rapporter valgt å skille ut butikktyveri og narkotikaregistreringen, siden disse i stor grad også varierer etter kontrollaktivitetene til vektere og politi. Registreringen for disse to lovbruddskategoriene er redusert fra 2018 til 2019, og uten disse viser tabell 11 at det er en økning fra 2018 til 2019 med 29 personer. Registreringen uten disse lovbruddskategoriene

36) I denne rapporten har vi gått bort fra å bruke begrepet «straffbare forhold». Når vi omtaler hvor mange anmeldelser en person er registrert som mistenkt i, er dette imidlertid nøyaktig likt antall «straffbare forhold».

37) I tidligere rapporter er denne statistiske definisjonen nevnt som «Ung gjenganger».

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall unge personer med gjentatt kriminalitet	150	129	115	122	104	88	112	151	182	188
Jenter	15	9	12	12	9	6	18	28	16	22
Gutter	135	120	103	110	95	82	94	123	166	166
Antall uten narkotika og butikkyveri	83	83	85	91	79	68	79	105	118	147
Antall med 10 anmeldelser eller mer	18	18	16	23	17	12	15	27	38	36
Bosatt Oslo								142	168	169
Bosatt Enhet Sentrum								42	49	35
Bosatt Enhet Vest								17	8	13
Bosatt Enhet Øst								90	112	121
Andel bosatt Oslo kommune								94 %	92 %	90 %
Andel bosatt Enhet Øst								60 %	62 %	64 %
Født andre land enn Norge	98	55	55	47	47	40	46	50	49	49
Andelen født Norge	35 %	57 %	52 %	61 %	55 %	55 %	59 %	67 %	73 %	74 %
Antall anmeldelser disse er involvert i	835	769	700	760	559	474	657	885	1118	1131
Andel pr. 1000 innbygger i aldersgruppen	3,41	2,90	2,55	2,67	2,25	1,86	2,31	3,03	3,55	3,60
Andel av antall mistenkte personer 10-17 år	11,3 %	10,1 %	9,2 %	10,8 %	8,7 %	8,5 %	9,2 %	10,3 %	13,6 %	12,4 %
Andel av antall anmeldelser 10-17 år	40 %	39 %	37 %	42 %	34 %	34 %	36 %	41 %	49 %	46 %

Tabell 11. Registreringer for barn og unge registrert med gjentatt kriminalitet. Gjerningssted i Oslo kommune og alder 10–17 år.

fordeler seg på kjønn og aldersgrupper omtrent som for totalen med en klar overvekt for gutter 15–17 år.

Hvert år minner vi om og får tilbakemeldinger om at vi må huske at det er noen som blir registrert for fire anmeldelser i én hendelse alene, og at noen blir registrert kun for butikkyveri. Både under butikkyveri og narkotika har vi i denne rapporten diskutert registreringspraksisen, og at den til en viss grad øker totaltallene for lovbruddskategoriene. For 2018 var det syv av de 182 som kun ble registrert i én hendelse hver, og åtte som ble registrert med kun fire eller flere anmeldelser for butikkyveri alene. I registreringen for 2019 ble 10 av de 188 registrert i kun én hendelse hver, mens det kun var én jente som ble registrert bare med butikkyveri. Ingen ble registrert med gjentatt kriminalitet i 2019 på bakgrunn av én hendelse med butikkyveri alene.

Tabell 11 viser at økningen de senere år med for unge med fire eller flere anmeldelser gjelder kun barn født i Norge. De som er født utenfor Norge har en stabil registrering, og med økte totaltall har andelen født i Norge økt til 73 og 74 % de to siste årene. 17 av de 49 i 2019 med annet fødeland er norske statsborgere, og mange har bodd i Norge i flere år. Unge med gjentatte lovbrudd har dermed i all hovedsak vokst opp og gått på skole i Norge.³⁸

De tre siste årene har vi vurdert barnevernsansvaret til hver enkelt av de med fire eller flere registrerte anmeldelser. Tabell 11 viser at det i 2019 var økning i de som hadde tilhørighet utenfor Oslo. For Oslo fordelt på geografisk driftsenhet var det en økning i bydeler under Enhet Øst og Enhet Vest, mens det var en reduksjon i Enhet Sentrum. For 2019 ble det registrert 121 fra Enhet Øst av de 169 med tilhørighet i Oslo. Dette

38) Politiets registre inneholder kun fødeland og statsborgerskap. For å undersøke landbakgrunn er politiet avhengig av manuelt å koble folkeregisteret med straffesaksopplysninger for hver enkelt person. Det er krav til formålet med koblingen som kun kan gjøres innenfor det politiloven setter som politiets oppgaver.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Annen	153	134	95	79	75	94	91	110	163	179
Bæring av kniv/annet våpen	17	16	14	13	8	17	9	16	37	43
Narkotika	185	116	105	103	95	60	99	181	258	239
Seksuallovbrudd	11	13	4	10	9	9	30	30	21	23
Skadeverk	33	29	18	24	25	24	21	23	42	39
Trafikk	36	44	46	13	16	13	15	27	41	59
Vinning	248	257	279	269	160	117	157	193	226	212
Butikktyveri	60	70	35	36	38	45	50	59	74	38
Ran	55	57	49	86	40	27	37	63	77	72
Vold	144	166	136	233	156	147	190	263	327	350
Fysisk vold	59	76	58	92	85	79	94	143	178	185
Mot offentlig tjenesteperson	47	43	41	67	33	32	50	67	77	90
Trusler	37	45	33	70	31	34	46	52	71	70
Økonomi	25	10	17	29	23	10	54	58	40	30
Totalsum	835	769	700	760	559	474	657	885	1118	1131

Tabell 12. Antall anmeldelser med mistenkte 10–17 år med fire eller flere anmeldelser, fordelt etter lovbruddskategorier 2010–2019. Gjerningssted Oslo kommune.

utgjør 72 % av de med fire eller flere anmeldelser, mens de syv bydelene i Enhet Øst hadde 54 % av de bosatte i Oslo i alderen 10–17.

De to siste årene skiller seg også ut i tiårsperioden ved at unge med gjentatt kriminalitet er registrert i en større andel av det totale antall anmeldelser i aldersgruppen. Dette er et utslag av at det i disse to årene ble registrert flere med fire eller flere anmeldelser. Det har ikke vært en økning i gjennomsnittet av antall anmeldelser som de med gjentatt kriminalitet ble registrert i. I 2019 ble de 188 som utgjorde 12,4 % av de mistenkte, registrert i 46 % av anmeldelsene – begge andelen var en liten nedgang fra 2018.

Tabell 12 viser et utvalg av lovbruddskategorier som unge med gjentatte lovbrudd er registrert for. Tabellen viser at de fleste lovbruddskategoriene kun har mindre

endringer fra 2018 til 2019. For de kategoriene vi har lagt vekt på i rapporten var det en merkbar økning for fysisk lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner, mens det er en betydelig nedgang for butikktyveri.

De nevnte 46 % av totalen for 2019 fordeler seg svært ulikt på de ulike lovbruddskategoriene. Vinningslovbrudd skiller seg ut med kategorier med størst endring. Andelen butikktyverier ble redusert fra 17 til 9 %, mens andelen ran ble redusert fra 80 til 70 %. Disse kategoriene er samtidig kategoriene med minst og størst andel. Selv om tabell 12 viser at antall anmeldelser for lovbrudd mot offentlige tjenestepersoner i denne gruppen øker, ble andelen anmeldelsene unge med gjentatt kriminalitet var involvert i redusert fra 77 % i 2018 til 67 % i 2019.

Unge voksne med gjentatt kriminalitet 18-22 år

For de fleste utvalgte lovbruddskategoriene vi har vurdert i denne rapporten har tilbakemeldingen vært at aldersgruppen 18-22 år skiller seg fra økningen for 10-17 år med samme eller redusert nivå fra 2018 til 2019. For totalen for denne aldersgruppen var det en reduksjon både i antall anmeldelser med mistenkte og antall med fornærmede, mens [tabell 13](#) viser at antall anmeldelser for de med gjentatt kriminalitet øker fra 2018 til 2019. Registreringen er likevel ikke høyere enn at antall anmeldelser er lavere enn i 2017, selv om antall personer er noe høyere. Kjønnfordelingen i denne aldersgruppen viser omtrent samme fordeling de senere år som for 10-17 år, men økningen siste år gjelder kun menn.

Fra gjentatt kriminalitet til kriminelle karrierer

[Tabell 14](#) viser hvor mange unge som er registrert med gjentatt kriminalitet flere år på rad. Av de 151 som ble

registrert med fire eller flere anmeldelser i 2017, ble 59 registrert med fire eller flere anmeldelser (uavhengig av alder) i Oslo kommune (gjerningssted) i løpet av hele 2018. 49 av disse ble registrert med fire eller flere anmeldelser i 2019. Av de 182 unge fra 2018 ble 74 registrert med gjentatt kriminalitet også i løpet av 2019. 27 av disse ble registrert med 10 eller flere anmeldelser i 2019. Nedre del av tabellen viser at den prosentvise andelen som blir registrert med gjentatt kriminalitet også året etter, har vært høyere de fire siste årene, og at andelen også er forhøyet for to år etter for gruppen fra 2016 og 2017 og tre år etter for 2016.

I rapporten har vi vist at noe av økningen de senere år i antall unge med gjentatte lovbrudd kan tilskrives politiets prioriteringer og økt innsats på utvalgte områder. Likevel viser den entydige økningen i andel i [tabell 14](#) trolig en reell økning i antall som begår gjentatt kriminalitet over tid. Dette viser at politiet og samfunnet for øvrig de senere år ikke har lyktes i tilstrekkelig grad med å forebygge kriminelle karrierer blant de unge vi registrerer med gjentatt kriminalitet.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall personer 18-22 år	432	362	346	376	322	260	303	329	318	354
Kvinner	51	37	44	37	36	25	25	33	37	36
Menn	381	325	302	339	286	235	278	296	281	318
Antall uten narkotika og butikkyveri	259	226	226	254	203	174	216	220	205	239
Antall med 10 anmeldelser eller mer	80	73	58	64	63	46	62	83	59	78
Antall anmeldelser disse er involvert i	3135	2638	2390	2485	2182	1773	2145	2503	2193	2428

Tabell 13. Registreringer for unge voksne registrert med gjentatt kriminalitet. Gjerningssted i Oslo kommune og alder 18-22 år.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Antall personer	Antall med gjentatt kriminalitet	150	129	115	122	104	88	112	151	182
	1 år etter	39	26	39	40	25	39	46	59	74
	2 år etter	33	30	30	25	30	37	42	49	
	3 år etter	31	25	23	33	36	30	45		
	4 år etter	30	23	28	38	30	33			
Andel personer	Antall med gjentatt kriminalitet	150	129	115	122	104	88	112	151	182
	1 år etter	26 %	20 %	34 %	33 %	24 %	44 %	41 %	39 %	41 %
	2 år etter	22 %	23 %	26 %	20 %	29 %	42 %	38 %	32 %	
	3 år etter	21 %	19 %	20 %	27 %	35 %	34 %	40 %		
	4 år etter	20 %	18 %	24 %	31 %	29 %	38 %			

Tabell 14. Antall barn og unge i alderen 10-17 år registrert med gjentatt kriminalitet i Oslo kommune i årene 2010-2018, samt antall og andel av disse som også ble registrert med gjentatt kriminalitet i årene etter.

Kapittel 6

Hvordan skal vi forstå utviklingen i ungdomskriminalitet?

I dette kapitlet skal vi se på noen momenter som påvirker kriminalitetsbildet blant ungdom i Oslo. Det gis ingen fasit, men vi peker på faktorer som bør være med i en diskusjon om ungdomskriminaliteten i Oslo – eller bør undersøkes nærmere. I denne rapporten bygger vi videre på momentene nevnt i fjorårets rapport. Det er ikke gjort noe dypdykk i ny forskning på området.

Når vi i rapporten har et kritisk blikk på både registreringspraksis, politiets kontrollatferd og andre samfunnsskjøvheter, er det for å nyansere blikket på årsakene til og nivået på den registrerte kriminaliteten – ikke for å nedtone alvorligheten i den kriminaliteten som begås.

Grunnleggende forståelse av ungdomskriminalitet

Barne- og ungdomskriminaliteten er en dynamisk størrelse som blir påvirket av mange elementer. Det er forventet og normalt med variasjon i den registrerte kriminaliteten. Det er viktig å holde fast ved at den store majoriteten – i 2019 over 97 % av barn og unge i Oslo mellom 10 og 17 år – ikke er registrert med lovbrudd.

Det er mange nyanser i grått knyttet til lovbrudd. På den ene siden er det slik at folk flest ikke begår kriminalitet og heller ikke blir registrert hos politiet. Samtidig er det slik at mange til tider gjør ting som er på kant med loven. Årsakene til ungdommers handlinger er mange; fra store makrofaktorer i samfunnet til enkelt-handelser som påvirker den enkeltes valg og handlinger.

Det er imidlertid ikke slik at alle statistiske faktorer vi kan måle er årsaker til kriminalitet. Mindretallet som blir

registrert hos politiet blir ikke det fordi de for eksempel er gutter, tenåringer eller tilhører en etnisk minoritet. Å være gutt, tenåring eller å tilhøre en etnisk minoritet får ikke noen til å stjele fra en butikk, bryte seg inn i en bil eller tenne på en skolebygning. Hadde disse faktorene vært årsaker til kriminalitet, ville mange flere med disse faktorene begått og blitt registrert med kriminalitet.

Kriminalstatistikken påvirkes også av en lang rekke faktorer før en handling blir registrert som kriminalitet og knyttet til en ungdom. Det er derfor ikke formålstjenlig å automatisk konkludere med at økt registrering tilsier økt reell kriminalitet. Man kan heller ikke trekke en linje fra registreringsnivået de siste par årene og forvente en fortsatt økning i årene som kommer.

Oslo politidistrikts trendrapport fra 2018³⁹ hadde likevel som en av sine konklusjoner at det i årene fremover forventes mer ungdomskriminalitet og mer kriminalitet blant unge knyttet til kriminelle nettverk. Trendrapporten utforsket bakgrunnsfaktorer som har potensiale til å påvirke både befolkningens bevegelsesmønster, befolkningens vilje til å begå kriminelle handlinger og samfunnets bevegelse i forståelsen av hva/hvem som skal påtales som/for kriminelle handlinger.

Rapporten lanserte også begrepet pop-up kriminalitet, som viser til at trender kan spres svært fort i det digitale samfunnet vi lever i. Trender fra andre land kan oppfattes av ungdom i Oslo som bringer trenden hit og fenomener kan komme fort for så å forsvinne igjen like fort. Samtidig som kunnskap om kriminelle handlinger kan spre seg, kan også kunnskap om ulike fenomener spres svært raskt og med svært lite kildekritikk.

39) Oslo Politidistrikt (2018).

For den negative utviklingen i registrert ungdomskriminalitet i Oslo er alle slike faktorer av betydning. I årets rapport har vi vist at det for eksempel er viktig for vår forståelse av den registrerte kriminaliteten at det ikke er tilfeldig hvem som er til stede i det offentlige rom. I tillegg foregår det en kontinuerlig utvikling som påvirker ungdommers valg i ulike situasjoner. Teoriene om rutineaktivitet og rasjonelle valg⁴⁰ er derfor også et viktig grunnlag for å forstå utviklingen i ungdomskriminalitet.

Subjektive forståelser møter strukturelle skjevheter

Når en ungdom tar valg, er det ut ifra sin egen forståelse av verden, og ikke nødvendigvis basert på den rasjonalitet voksne legger i valget. Når det skjer større endringer i ungdommers forståelse av noe, kan dette påvirke valgene i en gitt situasjon. Et eksempel er holdninger til rusmidler og rusmiddelbruk. En ungdomsbefolkning som både bruker alternative kilder til kunnskap og er mer tilbøyelig til å teste grenser, vil kunne medføre flere handlinger som går over grensen til kriminalitet.

Hjerneforskning viser at menneskers forståelse og valg forenklet sett kan baseres på bruk av to systemer. Det ene er det intuitive som brukes for å ta raske avgjørelser. Det andre systemet er det logiske, som kan overstyre det intuitive. En utfordring i ungdomstiden er at mange valg tas uten at de unge bruker sitt logiske system, med fare for skjeve vurderinger av situasjonen.

Menneskers forståelse av virkeligheten blir ofte dominert av én eller få hendelser som egentlig er sjeldne og ekstreme. Selv når dette presenteres for dem, vil menneskers oppfatning av statistiske realiteter vanskelig overstyre det selvopplevde, noe selv erfarne statistikere erfarer⁴¹.

Hvor farlig oppfatter ungdom Oslo og verden? Medienes stadige fokus på ungdomskriminalitet og «farlige» ungdomskriminelle, samt enkelthendelser som oppfattes som nære for ungdommen, kan gi dem en forståelse av at verden er farlig. Selv voksne har denne feiloppfatningen. Da er det ikke rart at mange barn og unge, som ennå ikke har erfaring med at livet stort sett består av rolige dager, tror på en slik farlighet.

Dersom den økte registreringen av knivbesittelse i noen ungdomsmiljøer det siste året tyder på en økende reell bruk av kniv, dreier det seg muligens om noen ungdommers forståelse av farligheten i sitt nærområde. Problemet er at dersom noen ungdommer agerer med å bevæpne seg selv fordi de har et inntrykk av at «alt» er farlig, ender man opp med en selvoppfylgende profeti av farlighet. Knivbesittelse hos ungdommer med atferdsproblemer og manglende utviklet konsekvenstenkning er ingen god kombinasjon.

Også politifolk må håndtere det Kahnemann og Tversky benevner som heuristikker⁴² som gir skjevheter i menneskers oppfattelse av verden. Ved en hendelse som ikke er planlagt vil en politipatrulje som kommer til stedet utenfra, måtte opptre på bakgrunn av den begrensede informasjonen i meldingen inn til politiet og allerede ervervet kunnskap om fenomen, sted og involverte. Dersom realiteten er annerledes enn forventet kan politibetjentenes atferd, som er logisk ut fra betjentenes forståelse, virke uforståelig utenfra for den som har mer kunnskap om den reelle situasjonen.

Politianalysen⁴³ som ble utarbeidet på bakgrunn av terroren 22. juli 2011, medførte en omorganisering av norsk politi for blant annet å sikre kunnskap gjennom etterretning og analyse. Dette skulle gi politipatruljen bedre grunnlag for å håndtere hendelsene de støter på. Samtidig viser forskning på politireformen fra OsloMet at kraftsamlingen av operative ressurser har gjort at politipatruljer flåtestyres og oftere kommer til stedet utenfra, og at «*politiansatte i større grad kjører fra oppdrag til oppdrag framfor å drive oppsøkende forebygging*»⁴⁴. Halvparten av de ansatte i Oslo politidistrikt som deltok i undersøkelsen mener at behovet for å ha ledige patruljer i beredskap gjør at de i større grad blir sittende i patruljebilen og vente.

I de tilfeller der kraftsamlingen har gjort at politipatruljene betjener en større krets enn før, er det blitt vanskeligere å ha kunnskap om alle de steder og miljøer kretsen består av. Og dersom politipatruljene i Oslo sjeldnere kommer i kontakt med publikum utenom på oppdrag der det allerede har oppstått et problem eller en mulig fare, vil det påvirke deres oppfattelse av lokal-

40) Se for eksempel Lie (2011)

41) Kahneman (2013)

42) Kahneman (2013)

43) Regjeringen(2013)NOU 2013:9

44) Wathne C.T, Talberg N.og Gundhus H.(2019)

samfunn og miljø. Dermed øker faren for heuristikker og misforståelser.

Strukturelle skjevheter vanskeliggjør dialog

I denne rapporten har vi konkludert med at det er en sosial skjevhet i politiets kontroll av ungdommer i Oslo. Vi har ikke undersøkt politiets opptreden i ulike situasjoner, bare argumentert for at det er en strukturell skjevhet som uansett gir et slikt resultat. Uavhengig av en diskusjon om det er slik at enkelte polititjenestepersoner opptrer rasistisk i sin tjeneste, er dette en realitet som kan vanskeliggjøre politiets kriminalitetsforebyggende arbeid.

De ungdommene som befinner seg mest i det offentlige rom, gjenspeiler ikke det store spekteret av ungdom i Oslo. Noen ungdommer er i stor grad tvunget til å tilbringe mye tid i det offentlige rom. De som bor i små leiligheter med mange yngre søsken, har lett for å trekke ut på kveldstid. I det offentlige rom tilbringer de tid med sine venner og kan bli involvert i kriminelle handlinger. Vi vet også at de som er fattigst og bor trangest i stor grad tilhører minoritetsbefolkningen⁴⁵.

I det offentlige rom møter disse ungdommene både politiblikket og bekymringsblikket fra publikum⁴⁶. Enkelte forskere har pekt på at «politiblikket» heller ikke alltid er nøytralt, noe som kan føre til en ytterligere forsterket sorteringsmekanisme⁴⁷. Utvalget som kontrolleres gjen-

speiler derfor et skjevt utvalg av unge i Oslo. Dette er ekstra uheldig kombinert med en utvikling der politiet oftere kommer til stedet uten å kjenne ungdommene.

Vi har vist til at polititjenestepersoner erfarer at de i for stor grad kjører fra oppdrag til oppdrag. Dette gir økt fare for at man kjenner færre ungdommer og kommer utenfra og kontrollerer. Endres politiets syn på ungdommene de møter på når utgangspunktet oftere blir akutt oppdragsløsning? Hvordan oppfatter minoritetsbefolkningen politiet som kommer utenfra, og som på grunn av oppdragets karakter må behandle alle på stedet like strengt?

Antallet trusler, hindring og forulemping av offentlige tjenestepersoner har økt betydelig de senere årene. En forklaring på økningen kan være tretthet i kontroll-situasjoner både for de unge og for politiet. Dersom man gjentatte ganger blir kontrollert av politiet, kan det skape tretthet for slike situasjoner som kan føre til aggresjon og misnøye. Tilsvarende tretthet kan oppstå hos politibetjenter som kontrollerer ungdommer som kan oppleves som lite samarbeidsvillige og respektløse. Det kan medføre at politiet har lavere terskel for å opprette anmeldelse mot ungdommene.

Uteseksjonen i Oslo sentrum har gitt tilbakemelding på at de ikke opplever det samme konfliktnivået mellom sine ansatte og ungdom. Utekontaktene har en helt annen rolle enn i politiet, men de er kontinuerlig i kontakt med

45) Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2017).

46) Finstad (2000) og Henningsen (2009).

47) Solhjell m.fl. (2018)

de samme ungdommene som politiet kommer i konflikt med. Utekontaktene har fokus på relasjonsbygging, kommunikasjon, tillit og tilstedeværelse, og opplever at ungdom de har kontakt med hjelper dem til å bli kjent med andre ungdommer.

Selv om utekontaktens rolle er annerledes enn politiets, viser deres erfaringer at det er mulig med større innslag av dialog og tillitsbygging med disse ungdommene. Tilstedeværelse og god kommunikasjon er nøkkelfaktorer. Men er strukturene politiet jobber under gode nok til å oppnå dette? Vårt inntrykk er at de siste års satsing på flere kriminalitetsforebyggere i politiet og kursing av polititjenestepersoner om møte med ungdom i minoritetsbefolkningen, har vært svært viktige tiltak for å motvirke effekter av de strukturelle skjevhetene.

Gjentatt kriminalitet og utvikling av lokale kriminelle nettverk

I denne rapporten har vi også vektlagt utviklingen i kriminelle handlinger med flere involverte gjerningspersoner. Det er de yngste som oftest begår kriminalitet sammen med andre. Samtidig er det slik at de fleste som begår gjentatt kriminalitet, har blitt registrert for lovbrudd sammen med andre.

I rapporten fra 2018 så vi at den lille gruppen av ungdommer som hadde begått gjentatt kriminalitet over flere år, ikke representerte et gjennomsnitt av ungdomspopulasjonen. Dette var hovedsakelig ungdom fra familier som skårer lavt på sosioøkonomiske faktorer. De har ofte ikke det trygge hjemmet som det store flertallet av barn og unge har. Gata, og nettverkene de er en del av der, har stor påvirkningskraft både for hvor de

oppholder seg, hvilke situasjoner de kommer opp i og hvilke valg som virker rasjonelle for dem i situasjonene der de opptrer sammen med andre.

På gata er erfaringene at ungdommene ofte skaper en sterk tilknytning, lojalitet og samhold seg imellom. Mange tilbringer svært mye tid med jevnaldrende istedenfor med gode voksne rollemodeller, og ønsker ikke nødvendigvis voksenkorrigering. Ungdommenes bilde av sannheten skapes hovedsakelig i disse gruppene eller miljøene.

I voldskapitlet så vi på hvordan sosiale medier, konflikter og gruppeprosesser spiller en viktig rolle i voldsutviklingen blant ungdom. I slike situasjoner blir det ofte «oss» mot «dem», med svært begrenset kunnskap om hvordan den andre part oppfatter situasjonen.

Oslo by består av svært mange ulike lokalmiljøer fordelt på ulike bydeler, og de fleste av ungdommene som blir registrert med kriminalitet i Oslo tilhører et av byens lokalmiljøer. Vår statistikk for ungdomskriminaliteten i Oslo by er derfor i stor grad en samlet oppsummering av ungdomskriminaliteten i eller med utspring i alle disse lokalmiljøene.

Slike lokalmiljøer har stor variasjon fra år til år for registrert ungdomskriminalitet. Én ungdom alene, eller bare noen få individer, kan påvirke registreringen svært mye. Den lokale kriminalitetsforebyggingen handler derfor ofte om å forebygge fortsatt kriminalitet fra disse få. I de senere år har vi sett enkelte lokalmiljøer med vedvarende høye nivåer på ungdomskriminaliteten. Dette skaper grobunn for rekruttering av andre ungdommer til kriminalitet. Det gir også risiko for rekruttering til eksisterende kriminelle nettverk og dannelse av nye lokale kriminelle nettverk.

Verken politiets straffesaksperspektiv mot enkeltpersoner eller barnevernets fokus på det enkelte barns beste er et tilstrekkelig grunnlag for å arbeide helhetlig kriminalitetsforebyggende med slike lokale miljøer. Dette gjelder enten de er i startfasen eller allerede har etablerte lokale kriminelle nettverk.

Skjev fordeling av beskyttelses- og risikofaktorer, en delt by

Beskyttelses- og risikofaktorer⁴⁸ er elementer rundt ungdommen som enten styrker eller svekker deres muligheter i livet. Beskyttelsesfaktorer vil si positive elementer i hverdagen til den enkelte som bidrar til å styrke evnen til å ta gode valg. Eksempler på dette er å ha en tett og god relasjon til foreldre og foresatte eller andre betydningsfulle voksenpersoner, og at disse er positivt engasjert i de unges liv. Tradisjonelle risikofaktorer kan finnes hos individet selv eller i miljøet rundt individet, og kan ha mange ulike former. Eksempler på risikofaktorer er dårlig selvtillit og selvbylde, mangelfull emosjonell kontroll, dysfunksjonell familie og eksponering for vold.

En del risikofaktorer er ofte motsatsene til beskyttelsesfaktorer, eller at beskyttelsesfaktorene mangler. Det er imidlertid ikke alltid enkelt å identifisere beskyttelses- og risikofaktorene i den enkeltes liv uten nærmere undersøkelser av ungdom og familie gjennomført av kvalifisert personell. Et eksempel kunne vi se i en rettsmedisinsk undersøkelse av en av ungdommene med gjentatt kriminalitet over flere år. Konklusjonen til rettspsykiaterne var at de i tillegg til en rekke risikofaktorer for gjentatt voldskriminalitet, ikke fant noen beskyttelsesfaktorer som kunne hindre ny voldskriminalitet. Barnevernet hadde da lenge forsøkt med forebyggende tiltak i samarbeid med familien.

Samtidig som de fleste av ungdommene med gjentatt kriminalitet over flere år skårer dårlig på mange slike faktorer, er det en god del flere som skårer dårlig på noen faktorer. Det er kun en liten gruppe ungdommer som blir registrert med mange anmeldelser, selv om vi har sett en bekymringsfull økning i antallet de siste årene. Erfaringsmessig opplever politiet og kommunen at flertallet av disse unge ofte er utsatt for flere risikofaktorer. Blant annet er flere av dem offer for mishandling i nære relasjoner, de har få mestringsarenaer og de mangler rollemodeller som har tid, interesse og evne til å rettlede dem.

En av de viktigste makrofaktorene vi ser har betydning for utviklingen i ungdomskriminalitet, er skjevfordeling av ressurser. Det trygge hjemmet, eller mangelen på

48) Se f.eks. Lie, Elisabeth Myhre (2011) og Bjørge (2015).

det, legger føringer for alle ungdommers bevegelser og valg. Forskjellene på rike og fattige i Norge øker, spesielt i Oslo, og andelen barn og unge som lever i familier som bor trangt og er fattige over tid, øker.⁴⁹ Fattigdom og trangboddhet er ingen direkte årsak til kriminalitet, men er likevel en risikofaktor, gjerne i kombinasjon med andre faktorer. Mange av ungdommene i familier med vedvarende dårlig råd tilbringer mye tid i det offentlige rom. Der er det større risiko for å havne i uønskede miljøer og situasjoner, noe som igjen kan gi risiko for kriminelle handlinger⁵⁰. Vi antar at kulturelle årsaker i minoritetsbefolkningen, som bl.a. gir forskjeller mellom kjønnene når det gjelder den sosiale kontrollen, spiller inn på at det er guttene som blir ekstra synlige i det offentlige rom.

Ung i Oslo 2018⁵¹ skrev om en mindre gruppe ungdom som de kaller gjengangere ut fra selvrapportert atferd. Dette er en liten gruppe ungdom, men de står for en stor del av den samlede problematferden - som for eksempel å skulke skolen. Disse ungdommene har ofte flere tilleggsproblemer - som ustabile hjemmeforhold, svak psykisk helse, dårlig skoletilpasning og rusproblemer. Andelen gutter som inngår i denne gruppen er nesten doblet fra 2015 til 2018.

Ung i Oslo utfyller bildet av en geografisk delt by. Undersøkelsen viser at ungdom som vokser opp med mye ressurser hjemme, gjennomgående er mer fornøyd med foreldre, skole, fritid og venner. Ungdommene som vokser opp i Groruddalen og Søndre Nordstrand er generelt mindre fornøyd med lokalmiljøet sitt enn ungdom i andre bydeler. Det er flere i østlige bydeler enn i vest som rapporterer at de har vært i slåsskamp og som truer eller mobber andre. Samtidig er det langt flere ungdommer i vest og de indre bydelene som bruker cannabis og drikker alkohol.

Avslutning

Den registrerte kriminaliteten har mange nyanser. En av de viktigste nyansene å ha med seg fra denne rapporten, er at det ikke skjer en lignende utvikling i kriminaliteten for personer over 18 år som for ungdom i alderen 15-17 år. Vi har ingen forklaring på hvorfor det de senere år har vært et så markant skille. Aldersgrensen sammenfaller imidlertid med at ungdom blir selvstendig fra både foreldre og barnevern, og de registreres og straffes som voksne dersom de begår ny kriminalitet.

I fjorårets rapport vektla vi innslaget av frivillighet i alternative straffereaksjoner under 18 år, og pekte på at svært få de senere årene er dømt til fengselsstraff for kriminalitet begått av gjerningsperson under 18 år. Vi har i mange tilfeller sett at ungdom som begår gjentatt kriminalitet ikke har fullført straffereaksjoner, men har i stedet endt opp med lang fengselsstraff for sitt første alvorlige lovbrudd etter at vedkommende ble 18 år.

At det er mange nyanser og årsaker til ungdomskriminalitet, gjør det viktig å anerkjenne at aktørene i SaLTo-samarbeidet har ulike roller. Det er viktig å holde fra hverandre at noen har rolle som generelle forebyggere, mens andre arbeider tettere med kriminalitetsforebygging. Samtidig er det helt grunnleggende at samarbeidet mellom aktørene fungerer godt, at tiltakene er godt koordinert på individ- og gruppenivå. Formålet med tiltakene bør være definert, skriftliggjort og forstått av alle samarbeidsaktørene. Forebygging, og det å være i forkant av det som skjer, er uansett en nøkkelfaktor for å hindre en negativ utvikling av ungdomskriminalitet. Dette krever god kommunikasjon, tilstedeværelse og tillitsbygging.

49) Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2017) og Ljunggren m.fl. (2017).

50) Brattbakk, Ingar og Bengt Andersen (2017) og Hyggen m.fl. (2018)

51) Bakken A. (2018)

English summary

More than 97 % of the children and youths in Oslo in the age span 10-17 years were not registered with crime in 2019. The share rose slightly from 2018 but has remained above 97 % for the past ten years. The youth population in Oslo increases and the percentage of children registered with crime is more stable than the impression given by later years increase in the number of criminal offenses. The vast majority of children and youth in Oslo are law-abiding.

Since 2015 it has been an increase in the number of crimes reported for the age group 10-17 years. In 2019, 1517 persons in the age group 10-17 years were registered for 2479 criminal offences. This was an increase from the year 2018 where there were 1334 persons registered for 2293 criminal offences. Measured against the increase in the youth population, the number of reported persons in 2019 were lower than 2017 after an increase from 2018, but the number of reported offences were above all the years 2011-2018.

The rising trend in crimes for 2019 were mainly affected by boys in the age group 15-17 years and by the number of crimes committed by several youths together. The registration for 2019 was also heavily affected by youths who commit repeated crime.

The crime trend for the age group 18-22 years has been stable since 2015. In 2019, 2211 persons were registered for 4705 criminal offences. The crime reported in 2019 were at the lowest for the years 2005-2019 if measured against the population in the age group 18-22 years.

Increase in physical violence, mass violence and offences against the police

The statistics refers to the age group 10-17 years if not another age group is referred to.

There was an increase in registered physical violence among children and adolescents under 18 years of age in 2019. There has been an increase every year since 2013 and the increase has been particularly large in the last four years. The increase in 2019 was largest for the age group 15-17 years and there was only a smaller increase among those under 15 years of age. One of the factors contributing to the increase was the number of reports in which several persons were involved. Measured against the population in the age group the registration for physical violence was almost at the same level as in 2007, which was the year with the highest number of reported physical violence for the period 2005-2019. There has also been an increase in the number of reports ending with physical damage, but only for registered boys in the age group 15-17 years in 2019.

There was also an increase in 2019 for the number of offences where public servants were exposed to violence, threats, obstruction or insults. There has been an increase every year since 2013, and an extraordinary large increase for the last three years. For this category also, boys in the age 15-17 years were mainly behind the increase. Of the four categories, the largest increase was for insults, while obstruction and threats increased less. The registered crimes for violence

against public servants have been stable for the last three years, but there are some concerns about the registration. The increase is heavily affected by youths who commit repeated crime and this shows a higher number of episodes with conflict between marginalized youths and the police.

The number of reported threats has increased noticeably the last four years and it was also a small increase from 2018 to 2019. The last two years has the highest registration for the years 2005-2019. The increase in 2019 were only for the age group 10-14 years. 2019 was also the year with highest registration for threats with knives/other sharp objects. The increase to 50 reports in 2019 is divided between boys in both age groups 10-14 and 15-17 years. The increase indicates that carrying/threats with knives has become more common in some youth groups in Oslo.

To the contrary of the age group under 18 years, there was a decrease in 2019 for the age group 18-22 years for both physical violence, offenses against public servants, threats and threats with knives.

Robbery

The registration for robberies committed by those under the age of 18 increased slightly from 2018 to 2019 after it rose sharply in 2018. 143 persons was suspected for robberies both in 2018 and 2019, while the number of reported robberies increased from 93 to 103. The registration for robberies is highly depended on the police investigation and the police knowledge of young people committing crimes. The increase in robberies registered to the age group is not tantamount to the increase in robberies they have committed. The robberies in 2019 were more evenly distributed in Oslo than in 2018, but there were still many robberies taking place along public transport in the evening and a large proportion of the robberies were carried out by several youths together.

In the later years the registration for robberies in the age group 18-22 years has been significantly lower than for those under 18. The number of registered robberies in this age group has been around 50 for the last four years.

The control aspect. Control of youths and crime registration

Private security companies and the police are the ones who most often uncover and report respectively shoplifting and drug law offenses. Their focus areas and strategies vary. An increased number of reports can be positive as more crime is uncovered, but increased registration can give the impression that actual crime is increasing without it actually having to be the case.

For young girls under 18 most of the crime registration has been shoplifting. For boys 10-14 years shoplifting has also been a big proportion of registered crime. After an extra high registration for 10-17 years in 2017, the number of shoplifting has been reduced for the last two years to 402 reports for 412 suspected persons in 2019. Most of the reduction has been from grocery and clothing stores.

The increase in registered drug offences has been considerable since 2015. There has been a small decrease in registrations from 2018 to 2019, but the registration is considered stable for the last three years

and the registration in these three years was higher than for the rest of the last ten years.

The drug registration shows a big difference compared to the self-reporting study “Ung i Oslo” (Young in Oslo). The difference in numbers are both about how many young girls that have been registered and about the geographical distribution of drug reports in Oslo. This report shows that the lopsidedness is about the dispersion of control of young people by the police. Both the gaze of the police (“politiblikket”) and the gaze of the public directs the control at visible boys in the public space. Both poverty and congestion are unequally distributed in Oslo and this gives a systematic bias in who the police controls at the streets. The focus areas and strategies of the police, which are much based on reported events, probably amplify the lopsidedness.

The level of registered shoplifting for the age group 18-22 years has been stable for the last years. There was no change in the level of drug registration for this age group from 2018 to 2019, but the last two years has shown a much lower registration than the previous years.

More use of cannabis among young people

The self-reporting study “Ung i Oslo” (Young in Oslo) shows that there has been an larger increase in young people’s use of cannabis from 2015 to 2018. This increase is confirmed in the latest analysis of drug trends from KoRus Oslo form 2019. Feedback from the SaLTo-network in 2020 showed concern for a more liberal attitude about the use of cannabis.

The SaLTo-network reports that there are few young people using other drugs than alcohol and cannabis. The network reports that the majority of youths who use or try drugs keep up the normal level of function, and the number of young people who need treatment for drug use are low. Those who need treatment shows need of help for other problems as well. A recent study of the data behind “Ung i Oslo” concludes that the increase in use of cannabis does not show any “normalization” of drug use, but an increase in use of drugs among those with psychosocial problems.

An increase of young people in the center of Oslo and in drug arenas in public spaces

The number of young people in contact with the social services on the streets in the center of Oslo (Uteseksjonen) increased in 2019. The increase was largest for those under the age of 18, and among them even larger for those under 15. This also shows in the number of reports sent to the child welfare services (barnevern) in 2019. One of the reasons for the increase in the numbers was an extension of the area patrolled by Uteseksjonen in 2019, and the numbers for the last few years cannot be compared. But the number of young people encountered in the drug arenas in public spaces in the center of Oslo were a lot higher in 2019 than the previous two years.

Most young people in the center of Oslo are there for normal reasons and are of no concern. But young people are involved in different normal activities in areas which are exposed for drugs and criminal activity. Different youth groups between the age of 13 to 16 gather together in and around Oslo Central Station.

There are big differences between the youths in these groups. Some are creative and resourceful, while other are in need of different kind of help.

Young people who commit repeated crimes

As in the previous three years there was also an increase in the number (six more) of young people who committed repeated crimes in 2019. The numbers of those who were registered for repeated crimes counted 188 people under the age of 18 in 2019, but they were registered in 1131 crime reports in 2019. This was a slightly increase for 182 young people in 1118 crime reports in 2018.

For 2019 there were no increase in the young people registered to the different districts of child welfare in Oslo. The increase of six people were from other districts in Norway. For the last three years more than 60 % were resident in the districts in immigrant dense police area in the east of Oslo (Enhet Øst), but the increase in the last years have only been from young people born in Norway. The dispersion of age and sex follow the overall development in the crime statistics by increasing mostly for boys in the age group 15-17 years.

Young people registered for repeated crime are also often involved in violent crimes. In 2019 the 188 persons were registered in more than half of the physical violence in the age group and are also registered in 2/3 of the crime reports for physical violence with more than one suspect. They are also registered in a large proportion of crime against public servants (67 %) and robberies (70 %)

In total, young people registered with repeated crime were registered in 46 % of the crime reports in the age group under 18 and for 64 % of crime reports with more than one suspect. The proportion of young repeat offenders who are registered with repeated crime for several years in a row continues to be high. 41 % (74 persons) of the 182 registered people in 2018 were also registered with repeated crime in 2019. If society succeeds in targeting and helping young people who commit repeated crimes, it will greatly affect the whole.

Litteraturoversikt

Aleric M og Wigenstad S.(2019) **Føre Var Oslo. Høsten 2019**. Kompetansesenter Rus (KoRus) Oslo. Velferdsetaten, Oslo Kommune. Se www.korusoslo.no

Bakken, Anders (2018): **Ung i Oslo 2018**. NOVA Rapport 6/18. Oslo. NOVA.

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2017): **Oppvekstrapporten 2017**. Red: Stian Carstens endiksen, Sverre Helseth og Charlotte Lundgren.

Bjørgo, Tore (2015): **Forebygging av kriminalitet**. Oslo. Universitetsforlaget.

Brattbakk, Ingar og Bengt Andersen (2017): **Oppvekststedets betydning for barn og unge**. Nabolaget som ressurs og utfordring. AFI Rapport 02:2017.

Chabchoub, Jonas (2019): **Unge på Oslo sentralstasjon – En kartlegging av et ungdomsmiljø**. HKH-rapport fra Uteseksjonen, Velferdsetaten, Oslo Kommune.

Finstad, Liv (2000): **Politiblikket**. Oslo. Pax forlag.

Gulbrandsen. M.S. (2019): **Åpne rusmiljø i Oslo sentrum 2019 - En omfangsundersøkelse basert på systematiske tellinger utført av Uteseksjonen i juni, juli og august**. Rapport fra Uteseksjonen, Velferdsetaten, Oslo Kommune.

Henningsen, Erik (2009): **Bekymringsblikket**. I: Tidsskrift for ungdomsforskning 2009/9.

Hyggen, Christer, Inger Brattbakk og Elling M. Borgeraas (2018): **Muligheter og hindringer for barn i lavinntekstfamilier. En kunnskapsoppsummering**. NOVA Rapport 11/2018. Oslo. NOVA.

Lie, Elisabeth Myhre (2011): **I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid**. Oslo. Gyldendal Akademisk.

Ljunggren, Jørn, Maren Toft & Magne Flemmen (2017): **Geografiske klasseskiller. Fordelingen av goder og byrder mellom Oslos bydeler**. I Ljunggren, Jørn (red.), Oslo - ulikhetenes by (s. 359-376). Cappelen Damm Akademisk.

Kahneman, Daniel (2013): **Tenke, fort og langsomt**. Oslo. Pax forlag.

Oslo politidistrikt (2018): **Trender i kriminalitet 2018-2021**. Digitale og globale utfordringer.

Pedersen W, Bakken Aander. og Von Soest T. (2019): **Mer bruk av cannabis blant Oslo-ungdom: Hvem er i risikozonen?** Norsk sosiologisk tidsskrift. 2019 nr. 6, side 457-471. Universitetsforlaget.

Regjeringen (2013): **Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer – Politianalysen**. NOU (2013:9). Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.

Regjeringen (2019): **Rusreform – fra straff til hjelp**. NOU (2019:26). Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.

Solhjell, Randi, Elsa Saarikkomäki, Mie Birk Haller, David Wästerfors og Torsten Kolind (2018): «We are seen as a threat»: Police stops of young ethnic minorities in the Nordic Countries. *Critical Criminology* 1-15. <http://dx.doi.org/10.1007/s10612-018-9408-9>

Sundsbo, Stine Marit (2013): **Unge voksne - en kartlegging av aldersgruppen 18-25 år.** Uteseksjonens skriftserie 02/2013. Velferdsetaten, Oslo.

Sundbø, Stine Marit (2016): **Under brua: en kartlegging av unge menn som selger rusmidler på Vaterland,** HKH-rapport fra Uteseksjonen, Velferdsetaten, Oslo Kommune.

Thorsen, Lotte R., Stian Lid & Reid J. Stene (2009): **Kriminalitet og rettsvesen 2009.** Statistisk sentralbyrå.

Wathne, Christin Thea, Talberg Nini og Gundhus Helene (2019): **Publikum får ikke kontakt med politiet.** Kronikk i *Dagens Næringsliv* 02.08.2019. Basert på rapporten: Wathne, Christin Thea, Talberg Nini og Gundhus Helene (2019): **Nærpolitireformen og politiets relasjon til publikum.** AFI-rapport 01-2019. Oslo. Arbeidsforskningsinstituttet.

Prosjektledere og redaktører:

Bjørnar Ludvigsen Kjenn og Anne Bakosgjelten,
Felles enhet for Etterretning og Etterforskning, Oslo politidistrikt

Bidragsyttere:

Hege Bøhm Ottar og Fride Behrentz Færeveag,
SaLTo-sekretariatet, Velferdsetaten, Oslo kommune

Bjørnar Bergengen,
Kompetansesenter rus – Oslo, Velferdsetaten, Oslo kommune

**Anja Merete Møllerud, Bernt Kristian Wiig Kristiansen,
Stine Marit Sundsbø Hollerud, Børge Erdal og Nana Mensah,**
Uteseksjonen, Velferdsetaten, Oslo kommune

*Takk til alle i Oslo politidistrikt og Oslo kommune som har
delt sin kunnskap med oss.*

Se www.salto.oslo.no for tidligere publikasjoner, andre rapporter
og ytterligere data om kriminalitet for barn og unge i Oslo.

Design: Kikkut Kommunikasjon. Trykk: Zoom Grafisk.
ISBN 978-82-93361-86-2

Oslo kommune

SaLTo-sekretariatet, Velferdsetaten
Postboks 30, Sentrum, 0101 Oslo
Maridalsveien 3
Telefon 21 80 21 80
postmottak@oslo.kommune.no
www.oslo.kommune.no

Oslo politidistrikt

Postboks 8101 Dep.
0032 Oslo
Telefon 02800
post.oslo@politiet.no
www.politi.no/oslo

Les mer på våre nettsider:
www.salto.oslo.no